



REVISTA DE LLETRES

TARDOR / 2011 / NÚM. 58 / 1€

DOSSIER ESPECIAL:
25 ANYS DE BROMERA

ENTREVISTES:
JOHN BANVILLE
JOYCE CAROL OATES
XAVI SARRIÀ

PERFIL:
ORHAN PAMUK

REPORTATGES:
'TARÀNTULA'
'MILLORINGLIX'

EXTRACTE:
'OMBRES EN LA NIT'

25 anys
edicions
bromera

SUMARI

3 OPINIÓ

CRÒNICA D'UNA GESTA

JOSEP FRANCO

4

L'OPINIÓ DE LA CRÍTICA

5 PERFIL

ORHAN PAMUK

RICARD RUIZ GARZÓN

6

FLAIXOS

9

LA TERANYINA DE LA TARÀNTULA

SEBASTIÀ BENNASAR

10 ENTREVISTA

JOYCE CAROL OATES

BEATRIU TORTOSA

12 EXTRACTE

OMBRES EN LA NIT

13 QÜESTIONARI

XAVI SARRIÀ

XAVIER ALIAGA

14 ENTREVISTA

JOHN BANVILLE

RAÛL MAIGÍ

16 REPORTATGE

BENJAMIN BLACK. SECRETS I MENTIDES

PILAR ARGUDO

DOSSIER

25 ANYS DE BROMERA

49 REPORTATGE

BRUIXES AL CREPUSCLE

IGNASI FRANCH

51 REPORTATGE

ANGLÉS? YES, WE CAN

LAURA IBÁÑEZ

52 REPORTATGE

DIES DE REFLEXIÓ I ENYORANÇA

CRISTINA MARTÍNEZ

53 REPORTATGE

UN FINAL ESPECTACULAR PER A UNA SAGA
PLENA D'INTRIGA I AVENTURES

MARIA VILLALBA

54 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA
LLEGIR PER A COMPARTIR

JOAN PORTELL RIFÀ

56 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA

NAVEGANT ENTRE LLIBRES:
LA LLETRA IMPRESA I LES
NOVES TECNOLOGIES

57

RESSENYES

61

NOTÍCIES

62 EL RETROVISOR

UN MÍTIC BANDOLER VALENCIÀ

PERE CALONGE

25 ANYS,
MOLT MÉS QUE UNA EDITORIAL

JOSEP ANTONI FLUIXÀ

Evidentment, jo no puc ser objectiu. I això ho ha de saber, d'entrada, qui es dispose a llegir les ratlles següents. Sobretot, perquè en sóc part implicada. Abans i tot que es publicara el primer llibre, vaig ser ja testimoni –mentre passejàvem i conversàvem plàcidament per la Plaça Major, la *placeta*, d'Alzira– de les il·lusions i dels projectes que el futur editor d'Edicions Bromera, Josep Gregori, duia al cap. Alguns dels quals, tot siga dit, no massa encaminats per a la supervivència de l'empresa, com ara publicar, per a començar, un poemari meu. Idea que, per sort, va desestimar, i en va ajornar la publicació per a més endavant, amb la qual cosa el futur de l'editorial va eixir guanyant i jo li ho vaig agrair igualment –o, potser, més–, perquè acabà publicant-me el llibre al cap de poc, però sense posar en perill ja la continuïtat de l'empresa.

Des d'aleshores –és a dir, des del començament de l'editorial, l'any 1986, amb la publicació dels dos primers títols de la col·lecció «Els Nostres Autors»–, n'he sigut sempre col·laborador i assessor, però sense estar-ne mai en *plantilla*. De fet, Bromera ha sigut per a mi més una afició que no un ofici, perquè les *garrofes* me les he guanyades bàsicament com a mestre i, dit siga de passada, amb molt d'orgull i també passió. No obstant això, no puc negar que l'editorial ha esdevingut, des de la meua perspectiva professional, molt més que una dedicació d'hores d'oci o un noble passatemps literari. S'ha convertit en una doble vida, en una segona –o primera– passió compartida amb l'ensenyament.

El mèrit d'això, naturalment, no va ser –ni ho ha sigut mai– meu, sinó dels altres, començant per l'editor –l'amic sempre estimat en la proximitat i en la distància– i continuant per totes i cada una de les persones que la meua relació amb Bromera m'ha permès conèixer –treballadors, escriptors, professors, conferencians, periodistes...– i que, sens dubte, m'han enriquit com a persona molt més del que ho hauria aconseguit fer en unes altres circumstàncies. Per això –i per tot el que ha significat i significa encara l'aportació d'Edicions Bromera a la cultura dels valencians i de les valencianes, com també a la dels altres territoris amics del nostre domini lingüístic– és pel que vull ara mostrar-los el meu agraïment. Sobretot, perquè ens estem referint a un projecte que ha sigut i és molt més que una editorial, com ho són també totes les altres editorials valencianes. Què seria a hores d'ara la nostra cultura sense elles? Pensem-ho! Com a lectors, com a docents, com a ciutadans no deixem mai de donar-los el suport que es mereixen. Les celebracions estan bé, i més encara quan el projecte està viu i en mans d'unes noves generacions que ens superen –als *antics*– en professionalitat. Però, no ens encantem...!

CRÒNICA D'UNA GESTA

JOSEP FRANCO

EN LA SEGONA DÈCADA DEL SEGLE XXI, EL MÓN S'HAVIA CONVERTIT EN UNA ALDEA SOTMESA PELS SENYORS DELS INTERESSOS FOSCOS, UNS ÉSSERS INVISIBLES I OMNIPOTENTS QUE REGIEN EL DESTÍ DELS HUMANS AMB MÀ DE FERRO, S'ALIMENTAVEN D'IL·LUSIONS I DOMINAVEN LES FORCES DE LA NA-



TURA. UN VEL GRIS DE TRISTOR I GASOS TÒXICS COBRIA EL CEL, I L'AMENÇA DE LA MISÈRIA SOBREVOLAVA ELS TERRATS I LES CONSCIÈNCIES. LA IGNORÀNCIA S'ESCAMPAVA PEL PLANETA COM UNA TACA D'OLI I L'ORGULL ES VESTIA AMB ELS PARRACS DE LA RESIGNACIÓ.

Però a les terres orientals d'una vella península que semblava voler fugir d'Europa i endinsar-se en l'oceà, una esperança havia assolit la flor de la vida i es preparava per a afrontar, amb la força i l'alegria dels anys joves, la dura batalla contra l'estultícia global. La criatura havia nascut feia un quart de segle, al si d'una comunitat humil i amenaçada pels mals auguris, perquè, a la mateixa hora, els àngels esgarraren el cel sobre l'Antàrtida i als deserts de Txernòbil, en la remota Ucraïna, el dimoni va obrir la boca de l'infern.

L'esperança era feble i els enemics, poderosos; però duia al genoma una voluntat de ferro, ordida amb fils de treball, passió i perseverança, que l'ajudaren a superar els anys difícils de la infantesa, quan els depredadors, sempre a l'aguait, fracassaren una vegada i una altra en l'intent de devorar-la. Després, ajudada pels savis que l'estimaven i saberen orientar-la pel bon camí, l'esperança va capejar amb habilitat els temporals de l'adolescència, mentre al món s'enfonsaven murs que havien estat infranquejables i l'imperi de l'est es desmembrava.

Ací i allà, els signes d'un nou temps anunciaven el canvi de mil·lenni i els profetes de l'apocalipsi proclamaven la mort de la raó i el triomf de la violència, l'abolició de totes les diferències i l'homologació del pensament. Les guerres entraven dins les cases i la sang que brollava a borboll de les ferides obertes en l'escorça del planeta va obligar la gent a eixir als carrers per a exigir la pau, fins que una raça nova d'éssers sense



escrúpols, que no parlava la llengua dels humans, va assolir el poder i va anunciar la fi de la decència, l'honor i la dignitat.

Primer, van caure estàtues, conviccions i símbols. Després, callaren les veus dels dissidents i un silenci clamorós s'apoderà dels vius. Molts tancaren els ulls, per no veure com s'enfonsava la terra sota els seus peus ni com es clivellaven els fonaments del món que havien conegut. Finalment, els senyors de l'univers esgrimiren l'amenaça de la fam i els pobles recularen, amb l'orgull ferit; la gent es va amagar en les antigues catacumbes i els éssers sense escrúpols domi-

naren la terra i exigiren tributs de sang als seus vassalls. Ara i adés, els humans s'estremien amb l'anunci d'una matança, d'una hecatombe, d'un sacrifici als déus de l'opulència. I la ignorància continuava avançant.

Però en les terres fèrtils d'una illa que suportava tossudament els embats de la fortuna voluble, la nostra esperança havia arribat a la plenitud: vint-i-cinc anys resplendents, fibrosos, optimistes, que anunciaven una era de promissió i progrés, de goig i llibertat. I eren molts els qui, en secret o obertament, sense amagar-se ni abaixar el cap, cultivaven

encara les paraules precioses dels savis que els havien precedit i repetien de memòria les estrofes més belles dels himnes antics. Fins que, a poc a poc, el cor d'aquelles veus imprescindibles va obrir una esclatxa de llum en les tenebres i quan el món sencer va albirar l'eixida del laberint, a la claror del pensament lliure, les forces de la ignorància es retiraren en desbandada.

Vint-i-cinc anys
resplendents, fibrosos,
optimistes, que anunciaven
una era de promissió i
progrés, de goig i llibertat



REVISTA DE LLETRES

58

TARDOR

2011

L'ILLA ÉS UNA PUBLICACIÓ D'EDICIONS BROMERA,
COORDINADA PER JOSEP A. FLUXÀ I DIRIGIDA PER
JOAN CARLES GIRBÉS.

CONSELL DE REDACCIÓ: MARTA ESTRELLES, CAROL
BORRÀS, SANDRA CAPSIR I MARIA VILLALBA
CONSELL ASSESSOR: PASQUAL ALAPONT, JOSEP
BALLESTER, JEREMIES BARBERÀ, SALVADOR BATALLER,
ISIDRE CRESPO, JOSEP GREGORI, VÍCTOR A. OROVAL,
JOSEP PALÀCIOS, ENRIC SALOM I ENRIC SÒRIA
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: MAR ARANDA, SANTI CERVERA
I DAVID MORELL

DISSENY GRÀFIC: ENRIC SOLBES

MAQUETACIÓ: CARLES BARRIOS, EVA BUENO,

SUSANA FRAGUAS, PERE FUSTER,

DANI ROSELLÓ I XAVIER TORTOSA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: APARTAT DE CORREUS 147,
46600 ALZIRA (RIBERA ALTA), TELÈFON 962 402 254
WWW.BROMERA.COM
ILLA@BROMERA.COM

CONTRACTACIÓ DE PUBLICITAT: comercial@bromera.com

IMPRESSIÓ: BLAUVERD

TIRADA: 45.300 EXEMPLARS

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:



Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Indústries Culturals

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'ILLA NO S'IDENTIFICA NECESSÀRIAMENT AMB ELS ARTICLES
DELS SEUS COL·LABORADORS, NI ELS TORNA ELS ORIGINALS
NO SOL·LICITATS. L'ILLA AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ DELS SEUS
ARTICLES SI SE'N FA ESMENT DE LA PROCEDÈNCIA.

L'opinió de la crítica



«Una magnífica novel·la.»

ANNA M. GIL. *Culturas, La Vanguardia*
Maig de 2011

«Dues petites joies als lectors que es
vulguin apropar a dos texts que de ben
segur constitueixen tota una troballa i
un encert.»

SEBASTIÀ BENNASAR.
L'Espira, Diari de Balears
Maig de 2011



«És difícil trobar un llibre de divulgació ci-
entífica que contingui tantes idees estimu-
lants en poc menys de tres-cents pàgines
com *L'enigma de la llibertat*.»

LLUÍS MARTÍNEZ. *Avui*
Maig de 2011

«Lectura reconfortant i plena de poesia.»

Posdata, Levante-EMV
Juny de 2011



«La mordacitat de Morgana és farcida de
tendresa, té la preciosa condició de la inge-
nuïtat, i la no menys preciosa de la sinceri-
tat. El seu humor és com una brufada, no
carrega ni ofèn.»

MIQUEL RAYÓ. *Bellver, Diario de Mallorca*
Setembre de 2011

«Un relat ben travat, que no decau [...].
Una demostració que les edicions de butxa-
ca poden tenir tanta qualitat i atractiu com
els millors àlbums.»

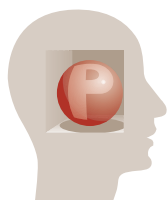
TERESA MAÑÀ. *Faristol*
Juny de 2011



ORHAN PAMUK

RICARD RUIZ GARZÓN

GUANYADOR DEL PREMI NOBEL DE LITERATURA L'ANY 2006, EL NARRADOR TURC ORHAN PAMUK (ISTANBUL, 1952) ÉS, SENS DUBTE, EL MÉS CONEGUT INTERNACIONALMENT EN LA HISTÒRIA DEL SEU PAÍS. MODERN, PROFUND, DISCRET, JUGANER I OBSEDIT PER TEMES COM L'AMOR, LA IDENTITAT, EL MISTERI, LA HIS-



TÒRIA, L'ART I EL DESTÍ DE TURQUIA EN RELACIÓ AMB OCCIDENT, EL MESTRE DE NISANTASI TORNA AL CATÀLEG DE BROMERA AMB UNA DE LES SEVES NOVEL·LES MÉS COMPROMESES: *NEU*, L'EXPLICACIÓ LITERÀRIA DE PER QUÈ SER PONT O FRONTISSA ÉS SEMPRE DOLORÓS.

No s'han de mitificar els ponts. Són símbols importants, i més en un indret com Istanbul, la veritable pàtria d'Orhan Pamuk. Allà, a la seva ciutat, hi ha ponts tan mítics com l'Ataturk o el del Gàlata, però el mateix Pamuk ha reconegut sovint, en llibres i entrevistes, que a ell li crida especialment l'atenció el cèlebre Bogaziçi Köprüsü o Primer Pont del Bòsfor: amb 1.560 metres de llargària i 64 d'alçària, aquest pont que a Occident creiem perfecta metàfora intercultural és també tristament conegut pel seu rècord de suïcidis. Caure des d'aquest sobre la turbulenta gola de l'estret, diuen, és més com caure sobre marbre que sobre aigua. És violent, letal, aliè a líriques comparatives. Molt més que una manida figura retòrica.

ORIENT I OCCIDENT?

Cal tenir-ho en compte a l'hora d'entendre l'obra, l'abast i l'imaginari del primer premi Nobel turc, l'autor de títols ja recuperats per Bromera com ara *El llibre negre*, *Em dic Vermell*, *El castell blanc*, *Istanbul*, *Altres colors* i *El Museu de la Innocència*. Cal recordar-ho, paradoxalment, ara que l'editorial publica *Neu*, el seu llibre més allunyat de la capital, el més polèmic i contestatari, i potser també el més debatut, el més proper a les absurdes acusacions d'insults a la identitat turca que van recaure el 2005 sobre Pamuk. I cal fer-ho, sobretot, perquè la idea dels ponts com a unió, la visió idea-



Pamuk guanyà el Nobel el 2006.

lista a Europa d'una Turquia que serveixi per connectar Orient i Occident, hauria de ser rebutjada de manera tan complexa com la del mateix Bogaziçi. Que ningú, per tant, no esperi trobar a *Neu* –com no ho farà a la resta d'obres de l'autor– la Disneyland *turcorientalmusulmana* que tant indigna els autòctons. Lluny del Gran Basar i del Corn d'Or, dels flaixos i les postals, la convulsa realitat política i religiosa que Pamuk retrata en *Neu* (*Kar* en turc) es trasllada a la frontera, a Kars, prop d'Armènia; en un poblet aïllat pel clima on Ka, un poeta transmutat en periodista, passa tres dies per esbrinar els suïcidis d'un es jove que reclamaven portar el vel, en un destí inqüestionable del qual el protagonista sortirà més creient i més escèptic, més pedra i més pont, més novel·la i més història. No

és estrany que Ka escrigui versos, i que no els puguem llegir. Hi ha molts silencis que parlen.

LLEGIR PAMUK

Quedin, però, els misteris per al *thriller*, per al lector de *Neu*, i serveixi en canvi aquest article per recordar el pintor que va esdevenir escriptor, el narrador amb cognom de cotó i tècniques importades que ha acabat tacant de modernitat la literatura del seu país. Té tot el sentit del món que Pamuk, ambaixador alhora volgut i forçat de les lletres turques, faci més de tres dècades que insisteix –també en *Neu*– en la paraula *hüzün*, melangia. Melangia o amargor de quan Istanbul era Istanbul, quan Europa era Europa, quan la infància o la fe o la innocència o la distància ho feien fàcil. De quan els ponts, en fi, només eren ponts. Per això llegir Pamuk és avui dia un exercici de responsabilitat. No per trobar solucions màgiques, no per marcar propis i aliens, no per submegir-se en la demagògia o la cridòria. Simplement, perquè la ficció, la bona literatura, és en les seves mans com les volves que envaeixen *Neu*: freda en les formes, bella en la distància, difícil d'oblidar. Si hom imagina el xoc contra terra d'una d'aquestes volves, si recorda el xoc dels ponts, les cultures i els polítics, sempre triarà ser com Ka i Pamuk: cotó, neu, poesia.

NEU. ORHAN PAMUK. TRAD. DE MARTA PERA I CUCURELL. BROMERA, 2011

Dubtes?

El fre que el Govern català ha posat al llibre de text digital per a aquest curs demostra que l'àmbit educatiu encara no està preparat per al repte digital?

La posada en marxa de la botiga de la multinacional Amazon a l'Estat espanyol suposarà un nou colp a les llibreries tradicionals? Els lectors sucumbiran a la comoditat de rebre els llibres a domicili o preferiran remenar les prestatgeries de la seua llibreria habitual?

La proliferació de celebracions de caràcter popular i espontani per a commemorar l'aniversari de Vicent Andrés Estellés en bona part del territori valencià podria ser interpretada com un toc d'atenció a la manca d'iniciativa institucional?

«La llengua és una font de plaer, no pot ser que estiguem davant d'ella sempre en conflicte, amb por, i que ens refugiem en el silenci.»

MÀRIUS SERRA
COM Ràdio

«Escriure sobre un lloc és viatjar literàriament per ell.»

IMMA MONSÓ
La Vanguardia

«El debat de moda en el món del llibre continua sent el futur del paper. Com a la premsa, no es parla de fer millor periodisme, ni de millor literatura. Parlem del suport.»

JAUME VIDAL
El Punt - Avui

«L'humor ens pot alliberar de la dictadura de la raó.»

ROSA M. MARTÍNEZ
ASCASO
El Punt - Avui



La meua primera volta

ESPERANÇA CAMPS

Pot sonar estrany, fins i tot ridícul..., però per a mi és divertit i fins i tot evocador. El primer llibre d'aquesta casa que vaig tindre a les mans és *Diari d'un jove maniàtic*, publicat a Alzira l'abril del 1988. El vaig comprar a Barcelona el 30 de maig d'aquell mateix any. Jo era una jove, però no tant com Pete Payne, i era maniàtica, si fa no fa, com ho som tots. No recorde ben bé les circumstàncies de l'adquisició ni per què el vaig elegir, però tenint en compte la data, ho devia fer en plena voràgine dels exàmens finals. L'any 1988 va ser el de la meua llicenciatura en periodisme, així és que probablement vaig posar en perill alguna assignatura per submergir-me en la lectura d'aquell llibre blavós i il·lustrat traduït per Víctor Oroval, que agraiïa a Josep Ballester l'ajuda «en l'acabat dels lèxics específics col·loquials i tabú». La Ribera Alta del Xúquer, Carcaixent, Alzira, Bromera eren noms propis que llegia per primera vegada. I com que la vida és així de capriciosa, els anys, les oportunitats, han fet que ja mai més puga deixar de llegir-les o de pronunciar-les. Per motius personals, i per motius literaris. Bromera va ser l'editorial que va confiar en mi per a publicar la meua primera novel·la i ha sigut reincident. Amb la gent de Bromera he après algunes coses interessants sobre els llibres i el procés de l'edició. Amb ells he iniciat un camí que m'ha permès conèixer persones fantàstiques i autors admirats. Per cert, tant el llibre del maniàtic com les revisions més recents ampliades i modernitzades els han llegit les meues filles, que sí que són joves i maniàtiques i mig illenques i mig riberenques.



John Banville, Premi Kafka

El novel·lista irlandès John Banville ha guanyat el prestigiós Premi Franz Kafka, atorgat per la Societat Franz Kafka, amb seu a Praga, a autors les obres dels quals atrauen lectors sense importar-ne l'origen, la nacionalitat o la cultura. Dotat amb 10.000 €, entre els guanyadors anteriors figuren el novel·lista nord-americà Philip Roth i els llorejats amb el Nobel Harold Pinter i Elfriede Jelinek.



Lloguer de llibres de text electrònics

La llibreria en línia més gran del món ha anunciat un nou servei per a continuar augmentant el valor dels seus continguts. Per a aconseguir aquest propòsit, Amazon ha desenvolupat un sistema de lloguer de llibres de text digitals que amb el temps substituirà el sistema de compra actual en paper. La companyia assegura que els usuaris podran estalviar-se fins a un 80% respecte a la versió impresa, i els terminis de lloguer podran anar de 30 dies a 365.



Corrector gramatical per a iPhone i iPad

El Grup de Recerca en Lingüística Computacional de la Universitat Pompeu Fabra, en col·laboració amb el centre tecnològic Barcelona Media, ha desenvolupat el primer corrector gramatical de català per a iPhone, iPad i iPodTouch. elCorrector, com s'ha batejat l'aplicació, està disponible en tres versions: l'estàndard (per a corregir textos breus escrits en català), elCorrectorPro (permet introduir fins a 1.000 caràcters) i elCorrectorLite (versió gratuïta limitada a dues correc-

cions diàries en textos de fins a 150 caràcters). A més d'aquestes aplicacions, Barcelona Media manté en funcionament un servei de correcció debades a través del web.



Mercé Viana guanya el Premi Samaruc

Mercé Viana ha rebut el Premi Samaruc per *Lula i les abelles*, una història original i divertida publicada en «El Micalet Galàctic». Aquest premi, que atorga l'Associació de Bibliotecaris Valencians (ABV), naix l'any 1992 com un impuls per fomentar la literatura infantil i juvenil en valencià.



Centenari de la mort de Teodor Llorente

Teodor Llorente (València, 1936-1911) fou la figura més preeminent de la Renaixença en terres valencianes. Poeta, periodista, historiador i polític, es convertí en un dels protagonistes dels primers Jocs Florals de València (1859). Va encapçalar diverses iniciatives culturals i va mantenir una intensa relació amb els escriptors valencians, catalans, balears i provençals. Des de les columnes del diari *Las Provincias*, destacà com a valedor d'una Renaixença que impulsà a través de la creació literària i de nombroses cròniques i ressenyes literàries.



L'editor Pedro de Andrés, nou president de CEDRO

L'editor Pedro Andrés, d'Alianza Editorial (Grupo Anaya), ha sigut nomenat nou president del Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO). Entre els objectius de la nova junta hi ha la promoció d'una nova llei de propietat intel·lectual

Flaixos



que garantisca a autors i editors un marc adequat per a l'exercici dels seus drets. El nou president ha participat en institucions del sector editorial espanyol, en què ha ocupat diversos càrrecs, entre altres, el de president de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya i de la Federació de Cambres del Llibre.



Premi Abacus

Bromera és finalista dels Premis Abacus 2011 en la categoria de Cultura.

Dades

Segons l'informe de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, el sector editorial espanyol va facturar 2.890,80 milions d'euros i va vendre 228 milions d'exemplars el 2010. Aquestes xifres suposen un descens del 7% pel que fa a l'exercici anterior. No obstant això, el llibre digital creix. Tot i que l'informe remarca encara la poca incidència en el mercat, el llibre digital ha facturat 70,49 milions d'euros, la qual cosa significa un increment del 67,5%. Per comunitats autònomes, les empreses associades als gremis de Catalunya i Madrid facturen el 92,5% de la xifra de negoci obtinguda, amb percentatges del 49,6% i del 42,9% respectivament. A aquestes comunitats, les segueixen Euskadi (2,1%), Andalusia (1,7%), Castella i Lleó (1,3%), València (1,2%) i Galícia (1,1%).

El 2010 s'ha produït un augment de la producció de títols editats en castellà i en totes les llengües autonòmiques, especialment en gallec (28,6%).

Amb aquests guardons, Abacus fa pal·lés el seu compromís amb l'educació i la cultura reconeixent la trajectòria de persones i entitats que han reeixit en aquest àmbit. El guanyador s'anunciarà el 27 d'octubre i són els socis d'aquesta cooperativa de consumidors, mitjançant el seu vot en el web www.premisabacus.cat, els encarregats de decidir qui serà.



50 anys d'Òmnium Cultural

L'entitat Òmnium Cultural compleix 50 anys de treball per la promoció i la normalització de la llengua, la cultura i la identitat catalanes. Amb més de 25.000 socis, Òmnium s'ha sabut adaptar als canvis de la societat i esdevé en l'actualitat un punt de trobada per als ciutadans, un lloc generador d'idees i projectes que permeten afrontar els reptes de futur. L'entitat porta endavant diversos projectes de tipus cultural i social i una completa agenda d'activitats, i a més forma part, juntament amb Obra Cultural Balear i Acció Cultural del País Valencià, de la Federació Llull.



'L'últim roder', en teatre

L'últim roder s'estrenarà en format teatral el 2 de desembre al Teatre El Musical de València. Amb l'actuació de Ferran Garrigues i Òscar Briz, autor de la composició musical, aquesta adaptació és una oportunitat magnífica per als joves de veure en escena la popular novel·la de Josep Franco, i completar-ne o estimular-ne així la lectura. Coproduïda per Tornaveu i Bromera i adreçada a alumnes de 3r i 4t d'ESO i de Batxillerat, les funcions tindran lloc els dies 2, 5, 7, 9, 12 i 13 de desembre. Més informació: 963 242 552.



Actualitat - Reportatges - Entrevistes - Novetats editorials
24 hores al dia, 7 dies a la setmana

www.vilaweb.cat/lletres

LA TERANYINA DE LA TARÀNTULA

SEBASTIÀ BENNASAR

CIRURGIA PLÀSTICA, VENJANÇA, UNS PERSONATGES RODONS D'UNA GRAN POTÈNCIA, UNA SÀVIA DOSIFICACIÓ DE LA INFORMACIÓ I EL MORBO DE SABER COM HAURÀ ADAPTAT PEDRO ALMODÓVAR UNA DE LES MILLORS NOVEL·LES NEGRES FRANCESSES CONTEMPORÀNIES (QUE ÉS COM DIR UNA



DE LES MILLORS NOVEL·LES NEGRES EUROPEES). TOT AIXÒ ÉS *TARÀNTULA*, LA NOVEL·LA DE THIERRY JONQUET QUE EL VA CONSAGRAR COM EL MÀXIM REPRESENTANT DEL NÉO-POLAR I QUE ÉS L'EXEMPLE PERFECTE D'UNA GRAN NOVEL·LA DE MÀXIMA POTÈNCIA CONCENTRADA EN POQUES PÀGINES.

Quan Thierry Jonquet (1954-2009) va publicar la versió original de *Tarantula* el 1984, alguna cosa va passar a França. En aquell jove de 30 anys, que tot just publicava el seu segon llibre, la premsa especialitzada de l'època hi va trobar el renovador del gènere negre i un autor d'una potència que fins llavors s'havia associat només als clàssics nord-americans d'aquest gènere. *Tarantula* iniciava així el seu camí per convertir-se en una novel·la de culte que indicava allò que aviat es va confirmar: que el futur de la novel·la negra passava per Europa.

Llegida en aquests inicis de la segona dècada del segle XXI, una de les coses que sorpren de la novel·la és la seva increïble modernitat. La novel·la no sols no ha envellit gens, sinó que ha guanyat en inquietud. Hi ha un metge cirurgià plàstic, en Richard Lafargue, hi ha una al·lota, l'Ève, i hi ha un pobre malfactor que ha matat un policia en un atracament, l'Àlex. També hi ha la presència inquietant de la Viviane, tancada en una institució psiquiàtrica. El destí de tots ells convergirà de manera sorprenent en una trama de la qual no es pot explicar quasi res perquè seria privar-vos d'un plaer majúscul: la sorpresa. I és que Thierry Jonquet és un mestre de la dosificació de la informació que fa que el lector estigui tot el temps amb l'ai al cor i que no pugui deixar de llegir.

**UN FITXATGE
MOLT INTERESSANT**

La incorporació d'aquesta novel·la al patrimoni comú lingüístic és una notícia de primer ordre, perquè poder llegir

Jonquet i, molt especialment, aquesta novel·la és un plaer immens, i hauré de veure fins a quin punt la seva difusió i el seu coneixement influiran en les futures obres dels escriptors nostrats. La lectura de Jonquet és de les que marquen un punt d'inflexió en la carrera de qualsevol lector (i més si aquest és aficionat a escriure sobre lladres i serenos).

L'estil de l'autor francès és incisiu com els bisturís de Lafargue. Les frases són precises, no hi sobra res. I tot i això, hi ha algunes descripcions brutals gràcies a aquest laconisme, a aquesta economia del llenguatge que fa que la novel·la sigui cada vegada més inquietant. Els personatges es construeixen a través de les seves accions i en cap cas no són plans, sinó que tenen una evolució prodigiosa i fascinant (i molt intensa).

El llibre presenta algunes sorpreses estilístiques. En algun moment és la segona persona la que s'imposa amb una força i una potència que fan que el lector entri de ple dins la novel·la precisament en els passatges més tensos. En altres és la tercera persona la que va deixant que llisqui la narració.

I al final de tot, els grans temes que es perfilen: la construcció de la identitat, l'aplicació de la nova tecnologia per a crear noves realitats (en aquest cas, la cirurgia plàstica) i la pervivència dels temes clàssics de les novel·les negres: la venjança i la indagació en el mal i els seus límits. Tot això i molt més arriba a les nostres mans gràcies a aquesta aposta editorial. I de la *pel·li* de l'Almodóvar, ja en parlarem un altre dia.



Fotograma de la pel·lícula *La piel que habito*, inspirada en *Tarantula*.

Jonquet és un mestre de la dosificació de la informació que fa que el lector estigui tot el temps amb l'ai al cor i que no pugui deixar de llegir

TARÀNTULA. THIERRY JONQUET. TRAD. DE LAURA PLA. BROMERA, 2011.

JOYCE CAROL OATES:

«QUAN DIUEN QUE HI HA MASSA VIOLÈNCIA EN ELS MEUS LLIBRES, ESTAN DIENT QUE HI HA MASSA REALITAT EN LA VIDA»

BEATRIU TORTOSA

«SI ES POGUERA FER REALITAT EL TEU DESIG, QUÈ TRIARIES?» AQUESTA ÉS LA PREGUNTA QUE UN VENERABLE I ATRACTIU ANCIÀ, AUTOR DE CONTES INFANTILS, LI FA A CAU D'ORELLA A KATYA, UNA JOVE DESCONEGUDA DE 16 ANYS, DAVANT L'APARADOR D'UNA BOTIGA DE LLENCERIA. D'AQUESTA MANERA



DESCONCERTANT I AMBIGUA, EL LECTOR ENTRA EN EL JOC DE SEDUCCIÓ QUE COMENÇA EN LES PRIMERES PLANES D'UNA *TENDRA DONZELLA*, LA PRIMERA NOVEL·LA QUE BROMERA PUBLICA DE JOYCE CAROL OATES, UNA DE LES VEUS MÉS CAPTIVADORES DE LA NARRATIVA NORD-AMERICANA ACTUAL.

La innocent *lolita* anomenada Katya ens introdueix en l'univers literari de Joyce Carol Oates, una escriptora que després d'un centenar d'obres no ha deixat de radiografiar la societat nord-americana i escriure la història de supervivents, personatges, la majoria dones, que es reinventen per complir els seus desitjos en un món que no els és gaire favorable. La mateixa autora n'és un exemple: nascuda en una granja de Lockport (Nova York) ha fet un llarg viatge des d'un ambient rural i una casa que sobrevivia de l'inestable sou de son pare, assalariat en una fàbrica, fins a la Universitat de Princeton, on a hores d'ara fa classes de literatura creativa.

UN VIATGE AL PAÍS DE LES MERAVELLES I ELS MALSONS

Segons ella mateixa confessa, l'obra de Lewis Carroll *Alicia en el país de les meravelles* li va obrir tot un món, el de la literatura, del qual encara forma part quaranta anys després. L'autora afirma



La localitat turística de Bayhead, a la costa de Nova Jersey, és l'escenari d'aquesta novel·la subjugadora.

Quan recordem
experiències difícils,
ens adonem que la
bellesa del món està
allí, encara que no
la percebérem en
eixe moment per la
intensitat del trauma
que vivíem

que la majoria dels seus llibres porten els personatges a través d'una sèrie d'experiències i el resultat d'aquestes. Per a alguns personatges hi ha una redempció, però no per a tots: «Alguns han d'enfrontar-se amb tragèdies, com en la vida real». Igual que la Katya literària, la veterana escriptora ha afrontat ara fa tres anys la mort del que va ser el seu espòs durant 48 anys, una experiència que ha reconvertit de manera catàrtica en una mena de manual de supervivència per a vídues anomenat *Memòries d'una viuda*, tot i que l'altra Joyce, la real, ha refet la seua vida, s'ha reinventat, com molts dels seus personatges.

Els crítics destaquen la violència com una de les constants de l'obra d'Oates, violència associada a l'adolescència, als abusos, a les diferències de classe... El resultat inequívoc és que en totes les seues creacions, igual que en *Una tendra donzella*, sura una incessant atracció cap a la tragèdia perquè, tal com ella diu, «sempre reflecteix un nucli on prima l'emoció i l'amor, però molt

precari, amb amenaces latents i inquietants». Pel que fa a eixa *marca* lligada a la seua obra, que no li agrada gaire, l'autora capgira el sentit de la crítica: «Quan la gent diu que hi ha gaire violència en els meus llibres, el que està dient és que hi ha massa realitat en la vida».

Amb tot, és innegable que els perdedors són el seu món: «S'ha d'aprendre a viure amb el fracàs», afirma Oates. Tanmateix, el component tràgic que impregna les trames de la narradora nord-americana no l'allunya de la bellesa: «Com a escriptora tracte de percebre el món de la manera més objectiva possible, més enllà de les emocions humanes. Quan analitze la meua pròpia vida, m'adone que les experiències dures, traumàtiques que he viscut sempre estaven envoltades del món real [...]. Quan recordem experiències difícils, ens adonem que eixa bellesa, la bellesa del món, és allà, encara que no la percebem en eixe moment per la intensitat del trauma que vivíem».

EXAMINANT EL SOMNI AMERICÀ

La novel·lista recull en la seua obra una extensa galeria de personatges i històries que constitueixen una radiografia de la societat americana en distintes èpoques i des de perspectives diferents. Precisament l'obra d'Oates es mou, d'una banda, en el terreny esmunyedís de les seues pròpies vivències amb obres com *The Gravedigger's Daughter*, un homenatge a la seua àvia, aquella que li va regalar la primera màquina d'escriure; *Missing Mom*, on a través de la mort violenta d'una mare analitza aquell punt d'inflexió en què les filles comencen a veure les mares com a persones, o *Little Bird of Heaven*, on lluny de la estricta biografia, dissectiona la relació entre una filla i son pare. D'altra banda, trobem

JOYCE CAROL OATES (Lockport, Nova York, 1938), autora de més de 70 novel·les, ha guanyat el Nacional Book Award i és membre de l'Academia Americana de les Arts i les Lletres. Ha estat finalista del Pulitzer i el seu nom es baralla entre els candidats al Premi Nobel.

Una tendra donzella ens presenta Katya, que aconsegueix feina com a minyona, i ens submergeix en una melodia de seducció entonada per un home que podia ser el seu avi i que la convertirà en la tendra i indefensa princesa d'un conte amb final incert.



L'escriptora noaviorquesa radiografia la societat americana.

els relats de ficció pura i aquells en què les icones de l'imaginari col·lectiu nord-americà són protagonistes, com *Blonde*, una acurada biografia de Marilyn Monroe; també s'acosta als Kennedy amb la dissecció de l'afer del congressista Ted Kennedy, o un tractat sobre boxa i diversos assajos sobre Mike Tyson. Una divisió que ella mateix fa conscientment: «Hi ha un contrast entre un llibre per al qual investigues i un altre que parteix de la imaginació, i jo tracte d'alternar aquestes dues fórmules».

A Joyce Carol Oates li agrada mirar la societat, examinar-la i analitzar-la, però sobretot li interessa la gent que ha treballat durament i no ha pogut triomfar. En una primera ullada, podríem dir que no és el seu cas: Oates va passar la infantesa en una escola rural d'una sola aula i estudià gràcies a una beca a la Universitat de Syracuse, on guanyà el seu primer premi literari. Es va graduar amb honors i va fer un postgrau sobre literatura anglesa. Va ser editora, fundà la revista literària *The Ontario Review*, ha escrit contes infantils, poesia, narrativa, novel·la negra sota pseudònim, assaig, articles en premsa... i continua. La producti-

vitat i la fertilitat creativa que la caracteritzen, ella no les sent així. Fa uns anys afirmava: «Tarde bastant a acabar un llibre. Ara estic ficada en una novel·la i vaig lenta. Entre ahir i hui... sols he escrit quatre fulls, m'agradaria ser més ràpida». La seua dilatada trajectòria literària va començar amb una vella màquina d'escriure i un llibre il·lustrat de Lewis Carroll i prompte la jove Oates s'adonà que si algú li preguntara «Si es poguera fer realitat el teu desig, què triaries?» sens dubte contestaria «Ser Lewis Carroll és infinitament més atractiu que ser Alcía».

UNA TENDRA DONZELLA.

JOYCE CAROL OATES.

TRAD. DE JOSEP FRANCO.

BROMERA, 2011.

© Marion Ertlinger

OMBRES EN LA NIT

DESPRÉS DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL, L'ODI DELS JUEUS SUPERVIVENTS DERIVA EN LA CACERA DE NAZIS QUE VIUEN AMAGATS. EN *OMBRES EN LA NIT*, FERRAN TORRENT ENS PRESENTA UNA TRAMA ABSORBENT QUE REUNEIX A VALÈNCIA ELS INTEGRANTS D'UN ESCAMOT CLANDESTÍ PER A LIQUIDAR UN PRÒFUG NAZI EMPARAT PEL RÈGIM FRANQUISTA,



DOS AGENTS DEL SERVEI D'ESPIONATGE BRITÀNIC, UN ESPIA SOVIÈTIC I ANTICS LLUITADORS DE LA REPÚBLICA. AMB UN RITME VERTIGINÓS I L'ESTIL INCONFUSIBLE DE TORRENT, LA NOVEL·LA ENS ENDINSA EN LES CONTRADICCIONS D'UNA PERSONA QUE DEDICA LA VIDA A ELIMINAR ALTRES CAÇADORS DE PERSONES. ACÍ US N'OFERIM UN AVANÇAMENT.

—**N**o intueixes què volen de tu a València?

—Ni idea —somrigué John.

—M'ho diries, si ho saberes?

—Steve, incompliria la norma més bàsica d'una missió.

—Disculpa'm, sóc un xafarder.

—No debades ets periodista. Ignore de què es tracta. Espere que no siga cap missió complicada. M'ho prendria com unes vacances. Conec Barcelona i Madrid. ¿València és maca?

—Sí. Té gòtic, barroc, edificis modernistes... La façana de l'Estació del Nord és esplèndida.

—La platja és a la mateixa ciutat?

—Al barri Marítim. Però és curiós, la ciutat viu d'esquena al mar.

—Tindran bon peix.

—I un excel·lent arròs cuinat de diverses maneres, per bé que el més popular és la paella. No obstant això, després d'una guerra tan cruenta, m'imagina una misèria generalitzada.

—Per què tenies tant d'interès a tornar a València? ¿Una qüestió sentimental?

—En certa manera. Vaig deixar enrere un grapat d'amics i no en sé res d'ells.

—Contraris al règim.

—Comunistes.

—Comunistes... —somrigué Moore—. Suppose que no ho deus haver comentat a l'interrogatori.

—És clar que no.

Moore va traure un paquet de cigar-

rets. Steve li'n va posar un a la boca i en va agafar un altre per a ell. Li acostà el foc de l'encenedor.

—Sempre fores un idealista, però desconeixia les teues simpaties pels comunistes.

—No en tinc, de simpatia ideològica, però admire la gent que porta els seus ideals, equivocats o no, fins a les darreres conseqüències. Adrià, Ramon, Manuel, Empar... eren amics, persones que al marge de la seua ideologia tingueren un comportament encomiable amb mi. Tots es quedaren, malgrat el perill que corrien, defensant la República fins a l'últim moment. M'ajudaren a eixir del país. Tant de bo encara visquen.

—Potser estan empresonats, morts o exiliats. La repressió ha sigut brutal.

—Si vull tornar-hi és justament per això: per saber què ha passat amb ells. I si puc, ajudar-los.

—Si viuen, deuen estar amagats.

—Sé com trobar-los. No eren líders, només combatents anònims.

—Que potser algú deu haver denunciat.

—Ara mateix tot és una incògnita.

—En fi, tant de bo tingues sort.

—També et desitge que en tingues en la teua missió.

—Déu t'escolte, amic Steven.

—A Espanya, Déu és una hipòtesi que milita al bàndol dels feixistes. 

**No en tinc, de
simpatia ideològica,
però admire la gent
que porta els seus
ideals, equivocats o
no, fins a les darreres
conseqüències**

OMBRES EN LA NIT. FERRAN TORRENT.

BROMERA-COLUMNA, 2011.

XAVI SARRIÀ: «CAL TRENCAR AMB EL PESSIMISME CRÒNIC»

XAVIER ALIAGA

EL TEMPS CORRE PER A TOTHOM. I AQUELL JOVE DEL BARRI DE BENIMACLET QUE VA FUNDAR OBRINT PAS EN ELS NORANTA ÉS ARA UN REFERENT CÍVIC, UN ARTISTA QUE HA ACTUAT PER MIG MÓN I QUE COMPATIBILITZA LA MÚSICA AMB LA CREACIÓ LITERÀRIA. DESPRÉS DE L'ÈXIT DEL SEU DARRER LLIBRE-DISC,



CORATGE, I LA CORRESPONENT GIRA, AMB ESCALA DE NOU AL JAPÓ, PREPARA UNA NOVA INCURSIÓ EN LA LITERATURA, CONTINUACIÓ DEL REEIXIT *HISTÒRIES DEL PARADÍS* (BROMERA, 2008). ACTIVITAT FRENÈTICA, PRENYADA DE COMPROMÍS I UNA ACTITUD POSITIVA.

—Coratge ja té un rodatge fet. Pagava la pena l'esforç brutal d'un llibre-disc tan ambiciós?

—Teníem ganes de fer un disc nou que anara més enllà del format habitual. I sí, el procés ha estat molt complicat però també molt emocionant.

—S'ha dit que és el vostre millor disc. Quina acollida ha tingut entre els seguidors?

—La veritat és que ha estat molt bona. I gratificant, perquè l'altre gran repte d'aquest disc era fer un treball que renovara allò que havíem fet sense perdre la nostra essència.

—A les lletres del disc, i també a les col·laboracions del llibre, hi ha un to esperançat. Potser la frase d'Eduardo Galeano, «la por és una presó molt avorrida», és un gran resum d'això.

—Sempre hem tractat de llançar missatges constructius. I amb *Coratge* hem volgut parlar de com lluitem per vencer la por amb la qual ens vol tenallar la societat on vivim.

—Coratge no sols és un treball de maduresa musical. Hi ha també una mirada enrere, de maduresa personal, de balanç.

—En el disc també hem volgut remarcar el coratge que ens ha fet avançar als valencians durant tots aquests anys. Només cal fixar-se en el cas de la música i de com s'ha aconseguit crear l'esclat actual. I tot, gràcies a l'esforç de milers de persones anònimes que treballen dia a dia als seus pobles i ciutats.

—Com valoreu els premis Ovidi Montllor a millor disc de rock i millor lletra? Supose que, personalment, aquest darrer, per «Al país de l'olivera», et deu haver resultat especialment encoratjador.

—Ens ha fet molta il·lusió perquè ratifiquen el que déiem abans. Hem passat d'aspirar a fer música en valencià a tenir



Xavi Sarrià és un artista compromès en la defensa del nostre patrimoni cultural.

© Bernat Guitérrez

una escena ben potent. I ho hem fet entre tots, amb els propis mitjans. Evidentment, el premi a la millor lletra m'ha omplert de goig.

—Tindrà continuïtat la teua incursió com a escriptor amb *Històries del paradís*?

—Sí. De fet, jo em vaig plantejar el llibre com un primer pas, amb la voluntat d'aprendre i millorar. Per a mi, la literatura i la música estan íntimament relacionades.

—Com està funcionant la traducció al castellà (*Txalaparta*, 2011)?

—Ara mateix acaba d'eixir-ne una segona edició i ja l'he poguda presentar arreu de l'Estat.

—Aquest llibre, com també *Coratge*, és el fruit d'un aprenentatge després d'haver recorregut mig món amb la vostra música. Com arriba a canviar la perspectiva de les coses?

—Quan viatges t'adones que, pel fet de ser una cultura minoritzada, patim aquell prejudici segons el qual la cultura catalana és només per a catalanoparlants. Amb el temps ens hem adonat que no sols això és fals, sinó que defensar i difondre la cultura pròpia és la millor manera de lluitar per un món divers i plural.

—Breument: el País Valencià té solució?

—I tant! En tots aquests anys s'ha fet molt amb molt poc. Als valencians ens cal trencar amb la resignació i el

pessimisme crònic i treure pit de tant en tant. Ara bé, els reptes que tenim per endavant són ben complicats. I només sumant, reinventant-nos i oferint eines als més joves serem capaços de superar-los.



**Amb Coratge
hem volgut parlar
de com lluitem per
vencer la por amb
la qual ens vol tenallar
la societat on vivim**

CORATGE. OBRINT PAS. PROPAGANDA PEL FET -

BROMERA, 2011

JOHN BANVILLE:

«EL TREBALL DE BANVILLE ÉS EL RESULTAT DE LA CONCENTRACIÓ, EL DE BLACK ÉS EL DE L'ESPONTANEÏTAT»

RAÛL MAIGÍ

TORNA JOHN BANVILLE, DISFRESSAT DEL SEU ALTER EGO LITERARI, BENJAMIN BLACK. I HO FA AMB UNA NOVA NOVEL·LA NEGRA PROTAGONITZADA PEL SEU PARTICULAR INVESTIGADOR: EL FORENSE QUIRKE. A LA CINQUANTENA, ACABA DE SORTIR D'UNA CLÍNICA DE DESINTOXICACIÓ PER ALCOHOLISME, PERÒ

NO HI HA DEIXAT LA FACILITAT PER FICAR-SE EN EMBOLICS. A LA RECERCA DE L'APRIL RESSEGUEIX LA DESAPARICIÓ D'UNA JOVE D'UNA FAMÍLIA PODEROSA DE DUBLÍN, AMIGA DE LA FILLA DE QUIRKE, PHOEBE. PERÒ TAMBÉ REFORÇA EL TEIXIT DELS FILS SENTIMENTALS ENTRE ELS PERSONATGES.

«Un dels plaers que he descobert escrivint una sèrie de novel·les amb personatges recurrents és que fins ara he acumulat una petita família que he d'alimentar i de la qual he de preocupar-me. Per exemple, estic particularment interessat en Phoebe, que en els primers llibres restava en un segon pla, però que ara en la nova novel·la té més protagonisme. El mateix Quirke, per descomptat, em fascina perquè és un enigma, i en cada llibre el conec una mica millor, tot i que encara em desconcerta», explica John Banville. A *la recerca de l'April*, efectivament, atorga més profunditat al personatge de Phoebe, una noia que acumula un passat truculent i una relació difícil amb el seu progenitor, atès que Quirke no se'n va fer càrrec quan aquesta va néixer, després que en el part havia mort la mare, Delia. La noia no va saber fins després de molts anys que Quirke era el seu autèntic pare, i que s'havia criat amb els seus oncles.

April Latimer, una jove metgessa amiga de Phoebe, ha desaparegut. La noia, que prové d'una família ben posicionada al Dublín de mitjan segle xx, és neboda del ministre de Sanitat. Els seus parents la consideren una ovella negra i treuen ferro a la seva desaparició. Com a bona novel·la criminal, els ingredients van degotant a poc a poc, progressivament. April ha desaparegut, però no hi ha cadàver, per la qual cosa plana el dubte sobre si la noia realment ha mort o no. Després de la passivitat inicial, la insistència de Quirke

farà posar en alerta la família Latimer, que pretén evitar que el cas es filtri als diaris. La situació es tensa en el grup d'amics de Phoebe a mesura que van aflorant relacions entre ells. La que més fa sospitar és la d'April amb Patrick Ojukwu, un noi d'origen nigerià pel qual s'han sentit atretes les tres noies de la colla. L'altra és l'actriu Isabel Galloway, que també havia tingut un afer amb Ojukwu, mentre que Jimmy és un periodista incòmode de menor rellevància. La relació d'April amb Ojukwu i el component racista és un dels punts de conflicte, però Banville-Black fa bascular la novel·la hàbilment i posa el focus sovint en les relacions entre els diferents personatges: el progressiu i ardu retrobament de Phoebe amb el seu pare, la solitud de Phoebe malgrat la colla d'amics, les relacions sentimentals que pare

i filla experimenten cadascun pel seu cantó... Tot i que en la seva darrera novel·la signada com a John Banville, *Els infinits* (Bromera, 2010), flirtejava amb els déus de l'Olimp, l'escriptor irlandès diu que procura analitzar sempre les preocupacions de l'ésser humà en els seus llibres. «Els déus són sempre amb nosaltres, ens n'adonem o no. Aquest lloc on vivim és el cel, i l'infern també, per descomptat.»

**LA BONA LITERATURA
NO SAP DE GÈNERES**

John Banville torna amb el pseudònim que tan bons relats ha aportat a la



Banville es desdobra de nou en Benjamin Black.

Volia que el llibre
fos semblant a un
malson. I també volia
una novel·la en què cap
dels seus personatges
tingués una visió
omnipresent de
la situació



L'autor irlandès recull aquest octubre el prestigiós Premi Kafka.

novel·la negra, àmbit en el qual se sent ben a gust, tot i que no li agrada fer distincions entre gèneres: «Només hi ha escriptura bona i dolenta, i la bona es pot donar en qualsevol gènere. Canviaria una dotzena de novel·les considerades "literàries" per una de Georges Simenon, Richard Stark o Raymond Chandler», aclareix. Benjamin Black signa una narració rodona, àgil, amb les paraules mesurades, sense ornaments innecessaris, i amb la voluntat d'airejar la narració amb dosis d'humor. «És molt difícil tenir sentit de l'humor en la novel·la negra, no estic segur per què. En *A la recerca de l'April* m'agrada especialment l'acudit de les peripècies de Quirke amb el seu cotxe de luxe.»

BANVILLE VS. BLACK

I la dicotomia Banville-Black el fa sentir com si fos dos escriptors en una sola persona? «Durant 35 anys em vaig guanyar la vida treballant en diaris, no escrivint com a periodista sinó com a editor. Feia la meua pròpia feina literària durant el dia, i anava a l'oficina a la nit. Per tant, durant tots aquells anys, jo era, efectivament, dues persones. Per això la transició entre ser Banville i Black no va ser un pas tan gran», raona. Però com és Banville, com és Black? «Tinc totalment separades les maneres de treballar. Ban-

JOHN BANVILLE (Wexford, Irlanda, 1945) està considerat un dels grans escriptors del seu país, gràcies a la seva narrativa elegant i precisa, matisada pel sentit de l'humor. El reconeixement internacional li va arribar amb *El mar* (Bromera, 2006), novel·la amb què va obtenir el Man Booker Prize.

En *A la recerca de l'April* una jove desapareix. La seva amiga Phoebe Griffin sospita el pitjor i demana ajuda a son pare, Quirke, que comença a descobrir veritats incòmodes i desagradables.

ville escriu molt lentament, amb ploma estilogràfica; Black treballa molt ràpid, directament a la pantalla de l'ordinador. L'ordinador és massa ràpid per a Banville, i la ploma és massa lenta per a Black. Sempre faig aquesta distinció: el treball de Banville és el resultat de la concentració, el de Black és el de l'espontaneïtat», respon. I aquesta espontaneïtat el porta a fer créixer uns personatges que el van acompanyant després d'*El secret de Christine Falls* i *L'altre nom de Laura*, també publicats en Bromera. La sèrie, de moment, no té final, i el forense Quirke és un personatge que pot tenir molt recorregut en la imaginació del narrador.

Quirke,
per descomptat,
em fascina perquè
és un enigma, i en cada
llibre el conec una mica
millor, tot i que encara
em desconcerta



John Banville visitarà el «Getafe negro» d'enguany.

«Penso en Quirke com una ànima perduda, atrapat entre els morts. Potser la meua tasca és rescatar-lo del submón i portar-lo de nou entre els vius. Quants llibres em costarà fer-ho? Uns quants», afirma l'escriptor.

LA POTÈNCIA DE LA LITERATURA IRLANDESA

Banville se sent part d'un llegat literari irlandès que ha donat noms il·lustres com Swift, Wilde o Shaw, entre altres, i molts crítics l'han coronat com el millor prosista actual al seu país. Banville defensa la personalitat de l'anglès a Irlanda, molt més que un matís, i que, segons ell, explica la potència de la literatura irlandesa. «La pèrdua de la nostra llengua va ser un gran desastre. Però, com a poble, vam decidir superar aquell tràngol de la millor manera possible, així que vam adoptar l'anglès i el vam convertir en alguna cosa nova. Allò va ser un gran èxit, i una conseqüència és el nostre magnífic patrimoni literari. A Irlanda encara escrivim en anglès com si fos un idioma estranger que no dominem del tot. I això es tradueix en el particular "accent" de l'escriptura irlandesa. Poden imaginar un Joyce anglès, un Yeats anglès, o un Beckett anglès?», es qüestiona.

A LA RECERCA DE L'APRIL. JOHN BANVILLE. TRAD.

D'EDUARD CASTANYO. BROMERA, 2011.

BENJAMIN BLACK SECRETS I MENTIDES

JULI CAPILLA

BENJAMIN BLACK, L'ALTER EGO DE L'IRLANDÉS JOHN BANVILLE (WEXFORD, 1945), UN DELS AUTORS EN LLENGUA ANGLESA MÉS IMPORTANTS ARA COM ARA, TORNA A LA NOVEL·LA NEGRA AMB *A LA RECERCA DE L'APRIL*. UNA NOVEL·LA EN QUÈ LA MISTERIOSA DESAPARICIÓ D'UNA DONA FARÀ TRONTOLLAR LA



REPUTACIÓ I ELS INTERESSOS DE LA FAMÍLIA DEL MINISTRE DE SANITAT D'IRLANDA. LA GELOSIA, ELS AMORS PROHIBITS, LES PORS, LA VENJANÇA, LA HIPOCRESIA, LA MEDIOCRITAT I LA MISÈRIA HUMANES, I, SOBRETOT, LES MENTIDES I ELS SECRETS ES CONGRUÏEN EN UNA HISTÒRIA PUNYENT I COMMOVEDORA.

El tòpic entorn de John Banville –fomentat per ell mateix– és el d'un autor amb dos estils. D'una banda, hi ha l'escriptor seriós, que escriu en primera persona, a mà i té una cura extrema pel llenguatge, John Banville pròpiament dit, amb obres memorables com ara *El mar*, amb la qual va ser guardonat el 2005 amb el Man Booker i l'Irish Book Award a la millor novel·la de l'any. Però hi ha l'altre estil Banville, el que s'aixopluga sota el pseudònim de Benjamin Black, l'*alter ego* que li serveix per a recrear-se en la novel·la negra, amb un estil més àgil i aparentment descurat, que escriu de premsa, a ordinador i en tercera persona. No és del tot així perquè, ben mirat, tot i que la prosa de Benjamin Black és dinàmica –i amb la mena d'estil aparentment deixondit que demana la novel·la negra–, no deixa de ser tan valuosa i perspicaç com la de John Banville. Sota el pseudònim de Benjamin Black ja ens havia proporcionat tres títols: *El secret de Christine Falls*, *L'altre nom de Laura* i *El Lèmur*, al qual cal afegir ara *A la recerca de l'April*.

UNA DESAPARICIÓ I MOLTES PREGUNTES

La nova novel·la de Benjamin Black és la història de la desaparició sobtada

d'una metgessa que pertany a una família coneguda i molt respectada a Irlanda, la dels Latimer. April és filla del malaurat Conor Latimer, cardiocirurgia i heroi nacional que va combatre en la Guerra d'Independència contra els anglesos, i neboda de Bill Latimer, ministre de Sanitat d'Irlanda. La seua absència, de fet, no tindria cap transcendència si no fóra perquè pertany a una família «impecable», i per les estranyes circumstàncies que envolten el fet. Qui hi ha darrere de la desaparició d'April? És morta realment o ha fugit de casa assetjada per un secret inconfessable? Quins interessos mouen els que volen ocultar-ho?

Enmig de tot aquest batibull d'interrogants, hi apareix la figura de l'indolent doctor Quirke, que ja havia fet acte de presència en algunes de les novel·les anteriors de Benjamin Black. Quirke, quasi sense adonar-se'n, però també obligat per la mala consciència

a propòsit de la seua pèssima paternitat, es veurà impel·lit per la seua filla Phoebe a indagar què li ha succeït, a April. Amb l'ajuda de l'inspector Hackett, amb el qual manté una contradictòria i estranya relació d'amistat, i dels peculiars amics de Phoebe (un periodista de poca alçada, una actriu estrafolària i un immigrant africà) aniran estrenyent el cercle entorn de la desaparició d'April, i acabaran ofegant les mentides i els secrets sobre la família Latimer. A més, entre els personatges s'estableixen tot de relacions d'amor i d'amistat que resulten tan necessàries com difícils i controvertides.

A la recerca de l'April és una novel·la que sorprén el lector per l'agilitat de l'estil de Benjamin Black, però també per la intel·ligència amb què l'autor traça la psicologia dels personatges. L'elegància de la trama i l'eficàcia del desenllaç final, inesperat i suggeridor, contribueixen també a reblar el clau d'una història que esdevé exponent i exemple de la millor novel·la negra contemporània, i que situen, així, Benjamin Black, és a dir, John Banville, en un dels referents literaris de primer ordre en l'actualitat.

**Qui hi ha darrere
de la desaparició
d'April? És morta
realment o ha fugit
de casa assetjada per
un secret inconfessable?**

A LA RECERCA DE L'APRIL. JOHN BANVILLE.

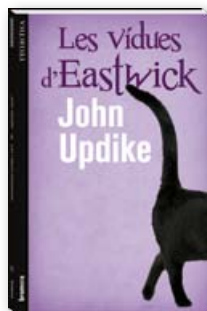
TRADUCCIÓ D'EDUARD CASTANYO.

EDICIONS BROMERA, 2011.

BRUIXES AL CREPUSCLE

IGNASI FRANCH

DÈCADES DESPRÉS DE *LES BRUIXES D'EASTWICK*, LEXA, SUKIE I JANE VAN REAPARÈIXER A LA DARRERA NOVEL·LA PUBLICADA EN VIDA PER JOHN UPDIKE. HAN PASSAT ELS ANYS, I HAN ENVELLIT. AQUELL TRIUMVIRAT AMB GUST PER LES ORGIES HA ABANDONAT ELS ENCANTERIS I, AMB EL COP EMOCIONAL DE LA VIDUÏTAT, DESPERTEN DE LA



SEDACIÓ DEL MATRIMONI PER GAUDIR NOVAMENT DEL PODER DE LA SEVA FEMINITAT COMPARTIDA. LES ANTIGUES AMIGUES ES REUNEIXEN PER TORNAR A LA LOCALITAT ON VAN PRACTICAR FETILLERIES TERRIBLES EL RECORD DE LES QUALS LES VAN SEPARAR, PERÒ LES HI ESPERA UN BRUIXOT QUE LES VOL MALEIR.

Updike repeteix estructura en tres parts en *Les vidues d'Eastwick*, i una narrativa que pivota especialment al voltant de Lexa, la matriarca oficiosa de l'aquellarre. També conserva l'impuls satíric lligat a les connotacions dels poders fantàstics de les protagonistes (a Eastwick ser una dona independent equival a ser bruixa?). Però la presència d'humor no implica l'ús constant de gags, sinó una exposició oberta al joc, a una certa farsa que no impossibilita que el lector relacioni les vivències i el context dels personatges amb el món real. Perquè, encara que els elements sobrenaturals siguin rellevants, l'obra interessa per com explica el seu temps, i pel diàleg que estableix amb la seva predecessora. Els Estats Units on els moviments de lluita pels drets civils eren ben visibles, on tenia lloc la revolució sexual, han deixat pas a un rearmament del puritanisme. I la realitat ja no és americanocèntrica, sinó global: l'escriptor ho ensenya en un primer tram on els personatges encarnen el desconcert de la gran potència. Després la novel·la agafa velocitat i intensitat, i s'enfosqueix progressivament fins a arribar a una mena de distensió final.

UN FIL CONDUCTOR D'ESPERIT CRÍTIC

Difícilment el lector podrà extreure una interpretació clara i unívoca



© J. Frank Capri/Gerry Images

La mirada satírica d'Updike recorre la seua obra.

del díptic d'Updike. El primer llibre semblava una reflexió burlesca sobre la por a l'alliberament femení per part d'una societat patriarcal (i d'una generació de narradors androcèntrics de la qual el mateix autor formava

part), però el desenllaç podia considerar-se una advertència sobre els abusos d'una revolució sexual que va tenir un final de festa molt real, no en forma de malefícis, sinó de sida. La continuació, de nou, combina alguna crítica social amb l'exploració de les tensions no resoltes de la feminitat. Però hi apareix un nou impuls existencial: envellit com les protagonistes, l'autor ofereix algun apunt contundent sobre l'ancianitat. «Per a mi és la fi de la meua vida deixar de ser important per a ningú», escriu Sukie sobre la mort del marit amb els fills ja grans. Al final, *Les vidues d'Eastwick* sembla una novel·la d'acceptació dels canvis, de la fi inherent a la mortalitat humana. I al mateix temps una història de continuïtat, com la natura que dona força a les protagonistes.

John Updike (1932-2009) va ser un dels capdavaners de la novel·la realista estatunidenca de la segona meitat del segle xx. En els darrers anys de la seva trajectòria literària, va experimentar amb temàtiques que s'allunyaven del relat quotidià. *Les vidues d'Eastwick* (2008) és una mostra de com un artefacte satíric amb elements sobrenaturals també serveix per explicar els signes dels temps.

Encara que els elements
sobrenaturals siguin
rellevants, l'obra interessa
per com explica el
seu temps, i pel diàleg
que estableix amb la
seva predecessora

LES VÍDUES D'EASTWICK, JOHN UPDIKE.

TRAD. D'EDUARD CASTANYO. BROMERA, 2011.

**AMB MOTIU DELS 25 ANYS D'EDICIONS BROMERA, EL TEATRE EL MUSICAL
ESTRENA L'ESPECTACLE "L'ÚLTIM RODER" DINS LA PROGRAMACIÓ MATINAL
DIRIGIDA A COL·LEGIS I INSTITUTS**



L'ÚLTIM RODER

2 - 12 DE DESEMBRE

1a REPR. 9.45 H; 2a REPR. 11.30 H.

2n, 3r, 4t ESO i 1r BATXILLERAT

OBRA DE JOSEP FRANCO

DIRECCIÓ: XAVIER LAUDER

AMB ÒSCAR BRIZ I FERRAN GARRIGUES

COMPOSICIÓ MUSICAL: ÒSCAR BRIZ

PRODUCCIÓ EDICIONS BROMERA I TORNAVEU



AMAGATALL

2, 3, 4 DE NOVEMBRE

5 A 11 ANYS

LA COJA D'ANSA

DANSA, MÚSICA I

AUDIOVISUALS



ART

15 i 17 DE NOVEMBRE

1r i 2n BATXILLERAT

AMB CARLES ALBEROLA,

ALFRED PICÓ,

CARLES SANJAIME

DIRECCIÓ: JOAQUIM CANDEIAS



DON JUAN

TENORIO

22 - 25 DE NOVEMBRE

4t ESO, 1r i 2n BATXILLERAT

OBRA DE JOSÉ ZORRILLA

TEATRO DEL TEMPLE



KAFKA I LA NINA

VIATGERA

15 i 16 DE DESEMBRE

6 A 10 ANYS

ESTRENA D'ALBENA TEATRE

DIRECCIÓ: CARLES ALBEROLA,

FERNANDO BERNUÉS

TEATRE EL MUSICAL
TEM
EL CABANYAL-CANYAMELAR

**I EN PROGRAMACIÓ
D'ADULTS...**

RECORDEU QUE ELS PROFESSORS
TENIU BONS DESCOMPTES,
RESERVANT AMB ANTEL·LACIÓ AL
DEP. DE PROMOCIÓ

INFORMACIÓ I RESERVES

607 316 418

647 304 319

WWW.TEATREELMUSICAL.COM

FACEBOOK.COM/ELMUSICAL

TWITTER.COM/TEATREELMUSICAL


AJUNTAMENT DE VALENCIA
REGIDORIA DE CULTURA


TORNAVEU

ANGLÉS?

YES, WE CAN

LAURA IBÁÑEZ

TARD O D'HORA HEM DE PASSAR PEL TRÀNGOL DE FER-NOS ENTENDRE EN ANGLÉS, NO SOLS SI VOLEM VIATJAR PER PLAER, SINÓ TAMBÉ PER QÜESTIONS DE FEINA, PER COMPRENDRE QUÈ DIU LA CANÇÓ QUE SONA A LA RÀDIO O EL LLIBRET D'INSTRUCCIONS DE L'ÚLTIMA FILIGRANA TECNOLÒGICA QUE



HEM COMPRAT. CONSCIENTS DE LA NECESSITAT DE CONÉIXER AQUEST IDIOMA PER A INTERACIONAR AMB LA RESTA DEL MÓN, CARLES ROCA-FONT I SALVADOR MACIP ENS PRESENTEN UNA OBRA DIVERTIDA I PRÀCTICA QUE ENS AJUDARÀ A PERFECCIONAR EL NOSTRE NIVELL D'ANGLÉS.

Es tracta de *Milloringlix*. *Nanol·liçons d'anglès per a supervivents*, un llibre ple de consells, trucs, expressions, frases fetes i curiositats que, tal com assenyalen els autors, pretén corregir errors típics i millorar els recursos dels parlants a l'hora de parlar i escriure en anglés. La fórmula que utilitzen per a aconseguir-ho és original i defuig l'academisme i les classes magistrals. No estem davant d'un manual d'anglès, sinó d'una mena de novel·la-diari on el protagonista s'ha d'enfrontar a diverses situacions que posen a prova els seus coneixements de l'idioma en terres angleses.

Així, *Milloringlix* descriu les aventures de Genís, un català que es trasllada a treballar a la Gran Bretanya i que prompte descobreix que el títol d'anglès que posseeix no significa que el domine a la pràctica. A Anglaterra l'esperen tot un seguit d'anècdotes i situacions ben divertides fruit, la majoria de les vegades, de malentesos amb l'idioma que arrancaran més d'un somriure al lector i que moltes vegades haurà viscut en primera persona.

Les experiències de Genís s'estructuren en 58 capítols a mode d'entrades d'un diari de viatge i constitueixen el que els autors anomenen «nanol·liçons», petites càpsules d'informació que s'integren dins una història on se'n demostra l'aplicació pràctica. El format que fa servir el llibre és una adaptació del mètode desenvolupat amb èxit al bloc *miLLoringlix* (www.milloringlix.org), del qual és autor Carles Roca-Font i que té centenars de seguidors a la xarxa.

IT'S RAINING CATS AND DOGS

L'amenitat i el bon sentit de l'humor d'aquesta obra fan que el lector

pràcticament no s'adone que està aprenent anglés, tot i que inclou un conjunt d'eines pedagògiques que faciliten l'aprenentatge: breus resums al final de cada capítol, paraules que s'han après cada dia, consells i regles molt senzilles, fins i tot vocabularis sobre temes com el futbol, les sèries americanes de criminals, interjeccions políticament correctes o acrònims útils per als correus electrònics que no estan en cap diccionari.

El resultat és un producte fresc que pot agradar a tot tipus de lector, tinga o no una base d'anglès prèvia. Un llibre que entreté i que, a més, t'ajuda a descobrir per què els gats anglòfons tenen nou vides i no set, que la puntualitat britànica no és un mite, que *cold turkey* no és només una cançó dels Beatles, que mai hem de fer el símbol de la pau amb l'exterior de la mà, i que el català ha aportat a l'anglès algunes paraules com *aubergine* ('albergínia').

Sens dubte, tot un encert per al primer llibre d'aquest apassionat de les xarxes socials que és Carles Roca-Font i per al seu company de viatge, el metge, científic i escriptor Salvador Macip, que, després de novel·les com *Mugrons de titani* (Bromera, 2005) o *El joc de Déu* (Bromera, 2010), entre altres, no ha dubtat a col·laborar en aquest

nou projecte. Ara només ens queda fer les maletes i anar a la Gran Bretanya per viure les nostres pròpies aventures amb l'idioma. Això sí, no hem d'oblidar incloure un bon paraigua i molta paciència... *That's the way it is!* ('les coses són així!')



MILLORINGLIX. NANOL·LIÇONS D'ANGLÉS PER A SUPERVIVENTS. SALVADOR MACIP I CARLES ROCA-FONT. BROMERA, 2011.

L'amenitat i el bon sentit de l'humor d'aquesta obra fan que el lector pràcticament no s'adone que està aprenent anglés

DIES DE REFLEXIÓ I ENYORANÇA

CRISTINA MARTÍNEZ

«BROMERA TEATRE» PUBLICA *QUE TINGUEM SORT!*, DE CARLES ALBEROLA (ALZIRA, 1964), L'ÚLTIMA COMÈDIA AMB QUÈ LA COMPANYIA ALBENA HA REGORREGUT ELS ESCENARIS DES QUE ES VA ESTRENAR A LA XX MOSTRA DE TEATRE D'ALCOI. AL MÉS PUR ESTIL ALBEROLA, L'OBRA REFLEXIONA SOBRE LA



VIDA, LA MORT I EL PAS DEL TEMPS A TRAVÉS DE LA IRONIA, L'HUMOR I LA TENDRESA. UN *CARPE DIEM* DIRIGIT ALS QUI PASSEN PER LA VIDA SENSE TRAURE'N EL FRUIT I QUE BROLLA ARRAN DE LA DESAPARICIÓ D'UN GRAN AMIC, L'ARTISTA PLÀSTIC ENRIC SOLBES.

Diu una cançó que porta el mateix títol que cal prendre el fruit del camí i que hem de continuar caminant malgrat la boira. *Que tinguem sort!*, de Carles Alberola, que Albena ha portat a l'escenari i que ara presenta la col·lecció «Bromera Teatre», parteix d'aquesta mateixa premissa que fa anys va inspirar Lluís Llach per a escriure una de les seues lletres més conegudes. El text del dramaturg valencià pren com a punt de partida la mort per a donar més sentit a la vida. És evident el buit que la desaparició d'Enric Solbes ha deixat en l'autor, i això és el que desencadena aquesta reflexió sobre la vida i sobre el pas del temps. Per a fer-ho, Alberola utilitza el text teatral, la seua arma més efectiva, i aconsegueix fer arribar a l'espectador/lector aquest tòpic literari del *carpe diem* que ens exhorta a gaudir i aprofitar els plaers que ens dóna la vida.

EL PODER DE LA PARAULA

Fidel a l'esperit d'Albena, Carles Alberola no ha deixat de banda ni la ironia ni el sarcasme per a fer front a aquesta temàtica. No hi ha barreres temàtiques que posen fre a l'enginy de la paraula a què l'autor ens ha acostumat durant més de vint-i-cinc anys de trajectòria professional. En el cas de *Que tinguem sort!*, dos actors raonen al camerino abans d'eixir a l'escenari per representar l'obra *Es-pasmes* i fan un repàs a les seues vides, amb llums i ombres. Carles i Alfred, els protagonistes d'aquest text teatral, parlen de l'amistat i del pas de la vida a través de diàlegs curts i lleugers que sovint recorden l'esquema d'esquetxos de *Besos o Spot*.



La nova obra d'Albena és comèdia i, alhora, drama.

Tot i que parteix d'una història i uns diàlegs escrits per l'autor de bestreta, el text complet es perfila durant els assajos. D'ací es desprén l'espontaneïtat dels diàlegs, la versemblança de la situació i les coincidències amb la vida dels protagonistes que originen una certa confusió en el lector, que mai sap qui és qui en aquest estira i arronsa entre el món real i l'imaginari.

BARREJA DE REALITAT I FICCIÓ

Ja ho va aconseguir en un dels primers textos que escrivia amb Pasqual Alapont (*Curriculum*, 1994) i, de nou, Carles Alberola torna a fer dubtar l'espectador sobre què hi ha de realitat i què hi ha de ficció en l'obra. En *Que tinguem sort!*, Carles i Alfred són dos actors i amics que han compartit escenari des de fa més de vint anys, tant en la vida real com en el text, on també apareix Marcos, el tècnic d'Albena des dels inicis de la productora. Tots aquests elements

que es repeteixen sovint en el teatre d'Alberola, en aquest text tenen l'afegit que es crea un paral·lelisme entre l'escenari i la vida. Els protagonistes busquen en el teatre allò que no han trobat en la vida i és per això que necessiten un poc de sort.

I quin espai podria representar millor aquesta dicotomia vida-teatre que un camerino, l'escenari d'un teatre o entre bambolines? Efectivament, dins del teatre trobem la localització òptima per a reflexionar sobre la vida, la mort i l'amistat, i més si, qui ho fa, ha dedicat gran part de la seua existència a expressar-se des de l'òrbita teatral.

No hi ha barreres temàtiques que posen fre a l'enginy de la paraula a què l'autor ens ha acostumat

QUE TINGUEM SORT!. CARLES ALBEROLA.
BROMERA, 2011.

UN FINAL ESPECTACULAR

PER A UNA SAGA PLENA D'INTRIGA I AVENTURES

MARIA VILLALBA

AQUESTA TARDOR ARRIBA A LES LLIBRERIES LA PRINCESA DE LLAUNA, EL TÍTOL QUE TANCA LA TETRALOGIA CREADA PER PHILIP PULLMAN –AUTOR DE LA SÈRIE LA MATÈRIA OBSCURA– I PROTAGONITZADA PER SALLY LOCKHART, UNA HEROÏNA SINGULAR AMB UN PODER D'ATRACCIÓ PER ALS MISTERIS



POC USUAL. FA NOMÉS UNS MESOS QUE ES VA PUBLICAR EL TÍTOL ANTERIOR, *EL TIGRE DEL POU*, QUE HA CONREAT UN GRAN ÈXIT ENTRE ELS SEGUIDORS D'AQUESTES NOVEL·LES D'AVENTURES AMBIENTADES AL LONDRES VICTORIÀ.

Philip Pullman ens va presentar Sally Lockhart quan era una jove de bona família, que es va veure embolicada en assumptes tèrbols i perillosos en intentar esclarir la mort sospitosa del seu pare en *La maledicció del robí* –publicat, com la resta de llibres de la sèrie, en la col·lecció de narrativa juvenil «Esfera». En el segon títol, *L'ombra del Nord*, Sally ha hagut d'aprendre a tenir cura d'ella mateixa i s'ha establert com a assessora financera a la City. Tanmateix, el perill i el misteri tornaran a aparèixer a la seua vida en la investigació de la fallida d'una coneguda naviliera. Les reminiscències a l'obra de Dickens es barregen en les pàgines d'aquestes quatre novel·les amb una bona dosi d'aventura, intriga, amistat i amor.

UNA NOVEL·LA JUVENIL QUE APASSIONARÀ ELS ADULTS

La saga continua amb *El tigre del pou*, que ens presenta Sally com a mare d'una nena de quasi dos anys, Harriet. Amb unes preocupacions ja més pròpies dels adults, Sally continua el seu pròsper negoci d'assessora mentre comparteix casa amb els seus amics, Jim Taylor i Webster Garland, que en aquesta ocasió es troben de viatge a Sud-Amèrica i no podran ajudar-la. Quan tot sembla que va bé, la protagonista rep una carta en què un home que li és completament desconegut li demana el divorci i la custòdia de Harriet. Com que a l'època victoriana el fet de ser mare fadrina no estava socialment permès, Sally es veu obligada a fugir amb la seua filla i a investigar pel seu compte per tal de demostrar la falsedat d'aquest suposat matrimoni.

Pullman teixeix una trama angoixant que aconsegueix que el lector faci seues les preocupacions i els patiments de la protagonista. L'autor aprofita també per a introduir una certa denúncia social, ja

que la situació de Sally, que està sola i desesperada, fa que entre en contacte amb la misèria de les classes més desfavorides del Londres de la darrereria del segle XIX.

ADÉU, SALLY LOCKHART

En *La princesa de llauna* –l'última de les novel·les, que acaba de publicar-se–, Sally apareix només de manera anecdòtica, però aquest fet no ha de desanimar els seus seguidors. A la manera d'un *spin-off*, Pullman deixa la seua carismàtica heroïna gaudir per fi de tranquil·litat i felicitat i cedeix el protagonisme al seu amic Jim Taylor. Jim fa anys que busca Adelaide, una nena explotada per una mestressa cruel que va rescatar i després va perdre en *La maledicció del robí*. Quan per fi la troba, haurà de tractar-la d'Altesa Reial, ja que s'ha casat amb el príncep Rodolf de Razkàvia, el segon en la línia successòria d'un minúscul país centreeuropeu. Quan el germà gran de Rodolf és assassinat, Adelaide i Rodolf han d'anar



La BBC ha adaptat les aventures de Sally Lockhart a la televisió.

a presentar-se als seus súbdits, i Jim i la jove Becky Winter, professora d'alemany de la princesa, els acompanyaran. Allà, tanmateix, es trobaran un complot pel qual el nou rei és assassinat i la flamant reina rep tota la responsabilitat per evitar que el país acabe en mans dels alemanys.

Una novel·la intensa i emocionant en què Jim, Adelaide i Becky hauran de lluitar amb totes les seues forces i pràcticament sols per a salvar un país estranger, que farà als lectors valorar l'esforç per damunt dels resultats. 

Les reminiscències a l'obra de Dickens es barregen en les pàgines d'aquestes quatre novel·les amb bona dosi d'aventura, intriga, amistat i amor

EL TIGRE DEL POU. PHILIP PULLMAN. TRADUCCIÓ

D'ALBERT TORRESCASANA. BROMERA, 2011.

LA PRINCESA DE LLAUNA. PHILIP PULLMAN. TRADUCCIÓ D'ALBERT TORRESCASANA. BROMERA, 2011.

LLEGIR PER A COMPARTIR

JOAN PORTELL RIFÀ

LLEGIR A LA PRIMERA INFÀNCIA HA D'ESDEVENIR UN ACTE COL·LECTIU, UNA TASCA QUE ALTRUISTAMENT ELS PROGENITORS HAN DE FER AMB ELS SEUS INFANTS UNITS PER UNA BAULA QUE REP EL NOM DE LLIBRE. BROMERA LLANÇA «ELS LLIBRES DE MARC I ANDREA», QUATRE TÍTOLS DE FORMAT CARTÓ QUE HAN

DE SER LA CORRETJA PER ESTRÈNYER DE MANERA PERDURABLE LA LECTURA, L'INFANT I ELS PARES. UNA BAULA QUE JOAN CARLES GIRBÉS EN EL TEXT I SILVIA ORTEGA EN LA IL·LUSTRACIÓ S'ENCARREGUEN DE MOSTRAR PER TRANSMETRE L'HÀBIT DE LA LECTURA DES DE LES PRIMERES EDATS.

Lectura f. 1 Acció de llegir.*

Fer que els més petits s'acostin a la lectura hauria de ser sempre una tasca encomiable. Si, a més, aquesta acció de llegir, es comença a partir dels primers passos del petit plançó, sigui des que l'infant és a l'úter de la mare passant pels primers sons reparadors després del mam, semblaria que el camí que s'està seguint és el correcte. Els darrers estudis així ens ho corroboren. I és que no cal que sigui un estudi americà, com diu la cançó «Les meves ex i tu» d'Els Amics de les Arts, per demostrar que aquell qui s'acosta a la lectura des de ben a l'inici té un camí més planer per esdevenir lector d'adult. Però aquest camí, com bé apunta també l'estudi català, on s'hauria d'esdevenir especialment és a l'entorn familiar, al si de la família, en un àmbit no curricular. I és per això que qualsevol recurs que ajudi a orientar, donar eines i permetre desenvolupar la lectura en àmbits on *a priori* alguns pensen que no els pertoca, entesats a creure que l'educació és territori propi i exclusiu de l'escola, ha de ser un motiu d'alegria i celebració. I l'aparició dels quatre volums nous de format cartó «Els Llibres de Marc i Andrea» és una magnífica notícia, i més si són de producció pròpia, que sempre se'ns faran més propers.

Llegir v. tr. 1 Distingir, en un text escrit o imprès (els sons figurats per les lletres).

Com bé deia Teresa Duran en una col·laboració anterior en aquesta mateixa revista, l'infant a qui va dirigit aquesta col·lecció pot «senyalar, pronunciar, girar, picar, colpejar, llepar, ensumar,



riure, xisclar, buscar-ne l'extrem, anar endavant, endarrere, deixar caure allò que apareix i desapareix a grat i voluntat del petit infant» (p. 23, *L'Illa*, núme-

ro 50) amb aquests fulls de cartó de la col·lecció. Multitud d'accions que van encaminades a distingir quines són les qualitats d'aquell objecte que li han deixat a les mans i pel qual els seus pares se senten tan i tan orgullosos quan el pren amb tant de delit. I és que introduir els més petits en l'art de llegir pot començar per tenir uns fulls de cartó de colors llampants i gust dubtós que serveixin, entre altres, per a consolar les dents que comencen a apuntar, jugar amb l'atzar i remoure els fulls amb les maldestres mans, o que unes mans amigues li llegeixin amb atenció els quatre títols de la col·lecció: *Fem la maleta!*, *Una excursió redona*, *La festa d'aniversari*, *Un dia atrafegat*, això és el que hi posa; mentre aquesta companyia comenta els títols resseguint-los amb el dit mentre va passant pàgines amb sol·lícita voluntat educativa. Això és llegir.

2 Adquirir coneixença del que diu (un escrit) per la lectura.

I a continuació, comença la màgia! El parent que l'acull, aquell que aviat serà anomenat mama o papa, o avi, o germana, li mostra que darrere de cada pàgina s'obre un món de fantasia i que pot adquirir coneixença del que diu mercès a la màgia de la lectura. És aleshores quan s'obre un món en el qual conjuntament

**Introduir els més
petits en l'art de llegir
pot començar per tenir
uns fulls de cartó
de colors llampants per
a consolar les dents
que comencen a apuntar**



Els «Llibres de Cartó» estan dissenyats per a les manetes i la curiositat dels infants.

descobreixen com de fantàstiques poden ser aquestes situacions quotidianes protagonitzades per un nen de dos anys, en Marc, i la seva germana Andrea, de quatre. Situacions quotidianes en què, a partir d'un fil conductor ben senzill, podem viatjar molt lluny sense moure'ns de casa, o podem començar a descobrir les arbitrietats de les formes matemàtiques o els nombres fins al deu, així com els principals hàbits diaris d'alimentació i higiene. I sempre tenint present que l'objectiu final és fomentar, d'una manera divertida i plaent, l'hàbit de la lectura des de les primeres edats.

3 Anar dient en veu alta (allò escrit que anem recorrent amb la vista).

I és que llegir és també anar dient en veu alta, anar llegint perquè el petit infant reconegui pas a pas que aquells dibuixos, aquelles lletres majúscules de la col·lecció «Llibres de Cartó», amaguen el misteri de la paraula. Un misteri que s'ha de despertar amb els textos que Joan Carles Gírbes, l'escriptor de la col·lecció, ha anat posant, de ben segur, de la seva experiència com a pare novell i orientador de lectors impenitent. I és que des de la seva guia de lectura *Llegir per a créixer*, editada per la Fundació Bromera, i de la qual ja s'han entregat més d'un milió d'exemplars, Gírbes ja posava l'accent en la necessitat de lectures compartides en família i, ara, a més, ha passat pel difícil ofici d'aplicar la teoria a la pràctica de la llar i a la seva feina. Un exercici amb foc real del qual ha sortit victoriós.

4 (Amb un ús emfàtic, d'interès) Aquest estiu m'he llegit el Faust.

Sílvia Ortega, barcelonina que ha destacat en il·lustració animada i ha treballat en diversos projectes, un dels quals ha estat seleccionat per l'Acadèmia de les Arts i les Ciències Cinematogràfiques d'Espanya pels premis Goya, ens mostra la vida d'en Marc i l'Andrea amb un dibuix definit, d'elements de fàcil lectura que, col·locat en la justa mesura segons l'edat del lector, faria exclamar a algun petarrell, amb ús emfàtic, d'interès, «Aquest estiu m'he encantat amb els dibuixos de la Sílvia Ortega!». La il·lustradora ens ofereix imatges de plans generals, oberts, amb els

elements justos per a situar l'entorn on succeeix l'acció. No pretén ser un imaginari d'elements solitaris descontextualitzats, com a primer pas entre la paraula i la imatge gràfica, sinó que va un xic més enllà i apunta l'entorn on tots els elements hi són definits amb una línia negra que en limita el contorn.

5 PER ANAL. Distingir (allò que és figurat per qualsevol signe escrit).

I text i imatge, és a dir, Gírbes i Ortega, fan un casori on el lector, acomboiat en la lectura pel seu lector major, podrà distingir l'anècdota quotidiana en una col·lecció que podrà ser gaudida en versions valenciana, catalana, gallega, basca, castellana i anglesa. «Els Llibres de Marc i Andrea» suposa una fita en l'edició de Bromera, ja que tot el procés s'ha gestat a la casa i, fins i tot, s'ha fet amb gent de la casa. I és que a voltes no cal anar a rodar el món per trobar que el Born és a dins.

6 FIG. Endevinar (els pensaments, sentiments, etc., d'algú) per la seva actitud, fisonomia, exterior, etc.

Així doncs, deixeu que el nadó llegeixi, i endevineu per la seva actitud com xala de debò. I recordeu que *tempus fugit* i que cada minut o segon compartit amb els fills, germans i néts és or. Gaudiu-ne de debò i serveu-lo en el record com el tresor més preuat.

Situacions quotidianes en què, a partir d'un fil conductor ben senzill, podem viatjar molt lluny sense moure'ns de casa, o podem començar a descobrir les arbitrietats de les formes matemàtiques o els nombres fins al deu, així com els principals hàbits diaris d'alimentació i higiene

* *Diccionari manual de la llengua catalana.* Institut d'Estudis Catalans.

NAVEGANT ENTRE LLIBRES: LA LLETRA IMPRESA I LES NOVES TECNOLOGIES

Un dels comentaris més freqüents que se senten respecte de la literatura i Internet és que la xarxa posarà fi als llibres. Res més lluny de la realitat! Només cal una passejada electrònica per a comprovar que la literatura té en la web una aliada d'excepció. Hi ha milers i milers de pàgines de literatura i sobre literatura en totes les llengües del món. Des de novel·les clàssiques digitalitzades, fins a relats inèdits d'autor, passant per revistes de crítica, fòrums d'opinió sobre literatura, pàgines on els usuaris intercanvien peces de literatura, blocs, botigues de llibres virtuals...

LITERATURA I CINEMA: MÉS QUE AMICS

També se solen oposar a la lectura el cinema o la videoconsola. Respecte del cinema, des de la seua aparició, la relació amb la literatura ha sigut molt estreta. Moltes de les grans pel·lícules de totes les èpoques han estat basades en llibres més o menys coneguts. Una font de lectors important, de fet, són els llibres d'èxit en què s'han basat algunes pel·lícules o les pel·lícules d'èxit basades en un llibre que experimenta un augment de vendes gràcies a l'efecte rebot.

CADA ACTIVITAT TÉ EL SEU TEMPS

Respecte de la videoconsola, cal entendre que és una forma d'entreteniment molt atractiva. És inútil comparar-la amb un llibre perquè entretenen de manera diferent; igual que no es pot oposar un llibre a l'es-



port, a passejar o a quedar amb els amics. És normal que ens preocupe que els nostres fills passen tant de temps davant de l'ordinador, però *amençar* amb un llibre crea un efecte contraproduent que després no sabrem contrarestar.

L'AMIC EVIDENT

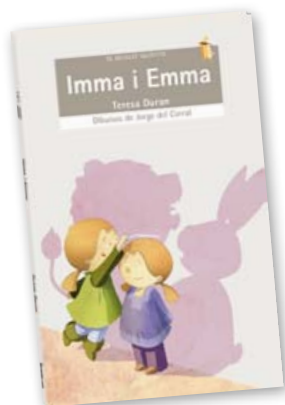
Acostem-nos a l'ordinador i posem en el buscador una paraula tan senzilla com *llibres*. L'allau d'entrades ens atabalarà. Potser cal saber què buscar, per a trobar allò que ens interessa. Podem, per exemple, trobar informació sobre autors en la nostra llengua en www.escriptors.cat o en la pàgina de la Universitat d'Alacant www.iifv.ua.es/lletraferit. Passarem una bona estona si mirem la web de l'Associació d'Il·lustradors Valencians www.apiv.com o la de l'Associació d'Editors del País Valencià www.aepv.net.

Si volem una orientació sobre les lectures per als nostres menuts, podem anar directament a la web del Pla de Foment de la Lectura del Ministeri sol-e.com i, de passada, visitar també la pàgina de la fundació sobre el llibre infantil i juvenil més important de tot l'Estat espanyol, la Fundación Germán Sánchez Ruipérez www.fundaciongsr.es. Fins i tot, trobarem ajuda per a fer animacions lectores si visitem la web de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura www.fundaciobromera.org. Internet «enemiga»? Mai trobarem una aliada millor si en fem un bon ús.

ALLIBEREM UN LLIBRE

Vivim una aventura que ultrapassa les pàgines dels llibres, entrem en el món del *Book Crossing*. Comprem un llibre, llegim-lo i «alliberem-lo». Els partidaris d'aquesta iniciativa creuen en el poder de la paraula i intercanvien llibres de manera anònima deixant-los lliures en un racó: el forat d'un arbre, el banc d'un parc, el seient d'un autobús... Però no es tracta només d'oblidar-los en un lloc públic i prou, no. Cal fer una fitxa de valoració i anunciar en Internet, per exemple, el lloc on està per assegurar-se que algú més compartirà aquella lectura que ens ha agradat. Una iniciativa, a més, que ens fa reflexionar sobre la lectura com una activitat comunicativa. Ens podem inscriure a www.bookcrossing-spain.com.

ESPAI ELABORAT PER LA FUNDACIÓ BROMERA
PER AL FOMENT DE LA LECTURA.
www.fundaciobromera.org



Imma i Emma

Teresa Duran / Jorge del Corral

Col. «El Micalet Galàctic», 161

64 pàg. Bromera, 2011



Poemes a la carta

Fina Gurbés / Eider Eibar

Col. «El Micalet Galàctic», 163

80 pàg. Bromera, 2011



Quantes rondalles!

Francesc Gisbert / Francesc Santana

Col. «El Micalet Galàctic», 164

120 pàg. Bromera, 2011

Imma i Emma són bessones i són tan iguals que a la gent li costa diferenciar-les. Però, i si en el fons no són tan iguals? I si un dia deixen de ser idèntiques no tan sols per dins, sinó també per fora?

El món dels bessons guarda molts misteris. Curiós i enigmàtic per a uns, divertit i peculiar per a altres... El que està ben clar és que es tracta d'un món màgic i més encara per als qui ho viuen en carn pròpia. Com explicar a la gent que els bessons, a pesar de ser idèntics per fora, poden ser ben diferents en l'interior?

Això és el que l'escriptora Teresa Duran, amb l'ajuda dels dibuixos de l'il·lustrador Jorge del Corral, ha intentat explicar amb aquest relat. Una història divertida i viva, amb uns dibuixos que augmenten l'efectivitat del text i que permeten al lector traslladar-se al món de la fantasia i dels somnis. Una història per a lectors a partir de 6 anys que amaga la clau per a explicar l'increïble món dels bessons.

ANDREA R. LLUCH

Comencem el curs escolar amb una novetat interessant en poesia. Els *Poemes a la carta*, de Fina Gurbés, arriben amb la força i la musicalitat de les paraules senzilles i la realitat quotidiana. En el primer poema, Fina ens convida a gaudir d'aquest menú de versos i rimes, amb entrants, primers i segons plats i postres que cada infant (i adult) pot combinar com li sembla convenient.

Amb un llenguatge ric i proper, els xiquets podran redescobrir coses com la lluna, les estrelles o la dutxa del matí i els calcetins perduts a ritme de poesia. Els *Poemes a la carta* ofereixen als lectors a partir de 8 anys una oportunitat d'apropar-se a la lectura de poesia, tant de manera individual com a l'aula. Els versos de Fina Gurbés es poden memoritzar, representar, reformular, i, és clar, llegir en silenci. Degusteu els versos d'aquest recull i les il·lustracions senzilles i expressives d'Eider Eibar i, en paraules de l'autora, «tant de bo que les idees s'engreixen dins del cervell».

SÒNIA REAL

Les rondalles s'aprenen de xiquets i les contem quan ens fem grans, com a part del llegat que es transmet generació rere generació de manera oral. En *Quantes rondalles!* Francesc Gisbert ha recopilat vuit narracions populars, les quals són contades a través d'una figura sàvia. L'avi Nicolau no va tenir l'oportunitat d'aprendre a llegir i escriure, però manté intacta en la memòria les rondalles heretades dels avantpassats. Ell sempre troba el moment més oportú per a contar-les als nets.

En aquest llibre de la col·lecció «El Micalet Galàctic» trobem històries protagonitzades per xiquets i xiquetes que, amb enginy i manya, fan front a les adversitats que dificulten el seu camí. Són rondalles arrelades al medi que tenen referents geogràfics propis. Gegants, dimonis, dracs, bandolers o lladres són els personatges que formen part de l'imaginari rondallístic. El llibre es completa amb les encertades il·lustracions de Francesc Santana. *Quantes rondalles!* fa volar la imaginació dels menuts amb històries ben nostres.

LLUC AVELLAN

TERESA DURAN (Barcelona, 1948) és escriptora i il·lustradora, i destaca per la seua dedicació al llibre infantil i juvenil. Ha escrit més de cent títols per a infants i joves, ha traduït obres i ha col·laborat amb diferents revistes infantils. El 2007 va rebre la Creu de Sant Jordi.

FINA GURBÉS (València, 1957) és llicenciada en Geografia i Història. Ha treballat en l'ensenyament i en el món editorial. Ha publicat diversos poemaris, entre els quals *Poemes de butxaca*, editat per Bromera, en el qual ja poguérem gaudir dels seus versos.

En el centenari del naixement d'Enric Valor, FRANCESC GISBERT (Alcoi, 1976) ha volgut fer la seua particular aportació a la recopilació de contes populars valencians amb el llibre per a lectors a partir de 10 anys *Quantes rondalles!*.



Deixeu en pau la Mississipi

Cornelia Funke

Traducció de Ramon Monton

Col. «Esfera», 31

200 pàg. Bromera, 2011

Un any més, Emma passarà les vacances d'estiu amb Dolly, la seua àvia, una dona fascinant que viu al camp i es dedica a la cura dels animals que la gent abandona. A ella li encanta anar-hi perquè s'ho passa d'allò més bé jugant amb els gossos, els gats, els cavalls i un fum de bestioles més que viuen en aquest «hotel dels animals». Però aquest estiu serà diferent, ja que Emma rebrà de la seua àvia un regal molt especial: la Mississipi, una egua de la qual el nebot del senyor Klipperbusch, antic amo de la Mississipi, ha volgut desfer-se venent-la a Dolly. Les aventures (i també els problemes) començaran a partir del moment en què Emma es convertirà en la seua propietària, ja que, malgrat la vellesa, l'animal té un valor incalculable que ella desconeix.

En *Deixeu en pau la Mississipi*, Cornelia Funke ens endinsa en el meravellós món dels animals i ens ensenya a estimar-los a través d'un relat de ritme àgil i ple d'aventures i sorpreses.

VIRGÍNIA ALONSO

CORNELIA FUNKE (Dorsten, 1958) és una popular escriptora alemanya de literatura infantil i juvenil. Bromera ha traduït al català i publicat, dins la col·lecció «Esfera», cinc dels seus títols, entre els quals hi ha *Quan el Pare Noel va caure del cel* i *El lladre de gorres*.



El centre del laberint

Agustín Fernández Paz

Traducció de Josep Franco

Col. «Espurna», 98

224 pàg. Bromera, 2011

A ny 2054. Sara Mettmann pertany a un grup d'experts que mene-gen els fils del món. Immersa en un laberint personal i professional, viatja amb el seu fill David a Galícia per retrobar-se amb els seus orígens.

El futur de la nostra espècie depén d'un informe que Sara està redactant i que enfonsa els postulats de *progrés* en els quals creia fermament i que han extingit la diversitat cultural, lingüística i mediambiental en pro d'una uniformitat *pràctica*.

El que Sara volia que fóra un viatge secret amb el seu fill adolescent esdevé una aventura intrigant per la desaparició de David i per diversos assassinats. Aquest jove superb descobrirà una altra manera de viure de la mà d'una comunitat clandestina on coneixerà Brenda. Serà així com David experimentarà sensacions reals més enllà dels videojocs.

Una inquietant reflexió sobre el futur que avui estem construint, entre tots i totes.

AMANDA GASCO

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ (Vilalba, 1947) és un referent de la literatura infantil i juvenil de l'Estat espanyol. Gran part de l'extensa obra d'aquest escriptor, que té prestigiosos guardons literaris, es pot trobar en el catàleg de Bromera.



PQPI Connection

Lluís Miret

Col. «Espurna», 97

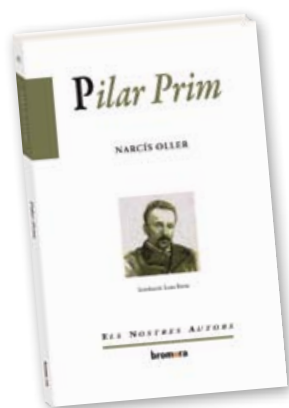
Premi Mallorca de Narrativa Juvenil

119 pàg. Bromera, 2011

En una classe de PQPI tot pot ocórrer. L'aventura està servida quan uns alumnes d'aquest programa d'atenció a la diversitat topen amb una misteriosa bossa plena de diners. Entre l'ensopiment de les classes i l'emoció d'un cas policial, els joves destarotats opten per prendre les regnes de la investigació criminal. Tot això, amb un estil irreverent i embogit, protagonitzant persecucions amb escúters trucades i posant nervioses les autoritats. Lluís Miret retrata amb humor i senzillesa la psicologia i el comportament d'uns adolescents a l'aguait d'històries trepidants, farcides d'atreuiment i noblesa. El Premi Mallorca de Narrativa Juvenil 2010 proposa una lectura àgil, de capítols breus i amb nombrosos reflexos sobre la realitat dels PQPI a les aules. El maneig de diferents plans narratius i el to còmplice del narrador completen la vivor d'aquesta obra, que dona una lliçó sobre com es pot motivar uns alumnes d'aquest grup, encara que no siga pels estudis.

PEP SOLER

LLUÍS MIRET (Gandia, 1973) compagina la seua tasca com a economista i professor amb una fèrtil vocació literària que li ha valgut diferents premis. Amb *PQPI Connection* va obtenir el Premi Mallorca de Narrativa Juvenil en 2010.



Pilar Prim

Narcís Oller

Col. «Els Nostres Autors», 65

304 pàg. Bromera, 2011

Les memòries literàries de Narcís Oller testimonien les inquietuds i les vacil·lacions de l'autor durant la gestació de *Pilar Prim* (1906), una de les seues obres més reeixides.

La bona acollida mostrada per la crítica contemporània —que comparava Pilar Prim, la protagonista de la novel·la, amb predecessores de la magnitud d'Emma Bovary o Anna Karènina— es justifica, en primer lloc, pel fet que tant l'aristocràtica heroïna femenina, com l'estructura, la temàtica i la modalització narrativa, són hereves de la millor tradició realista europea. Però, a més, el relat dels sentiments amorosos —renascuts inopinadament en la jove vídua— pel vividor Marcial Deberga, juntament amb els codis de comportament a què ha de fer front Pilar Prim, permeten al novel·lista i dramaturg català traslladar a l'àmbit de la ficció les pròpies preocupacions estilístiques, molt vinculades a l'expressió literària de la psicologia humana, amb una enorme voracitat pel detall.

MARIA ROSELL



La nit de glòria d'AM

Miquel Àngel Vidal

Col. «Bromera Teatre», 48

Premi de Teatre Palanca i Roca - Ciutat d'Alzira

132 pàg. Bromera, 2011

El temps posa les coses al lloc o definitivament les acaba dissolent, violentament, fràgils com són. Tot plegat, la vida és una lluita acarnissada, una carrera d'obstacles sovint insalvables que sempre acaben menant-nos al silenci i l'anonimat, l'avantsala de la mort. Així, doncs, és per força que totes les mirades retrospectives sobre el transcórrer de la pròpia existència tenen quasi sempre un punt d'amargor. Fins i tot els menys ambiciosos trobaran en els èxits del veí o de l'amant enyorada un motiu per a l'enveja. El cas és que mai no serem allò que volíem ser, o tal vegada sí. Fet i fet, el dubte fa que ens mantinguem estranyament vius.

La nit de glòria d'AM, de Miquel A. Vidal, ens acosta a aquesta perspectiva. Cinc personatges es retroben vint anys després per a confrontar els seus passats en l'espill de la veritat. L'odi hi serà també present. Vidal guanyà amb aquesta obra el V Premi de Teatre Palanca i Roca d'Alzira.

FRANCESC VIADEL



El retorn del Jove Príncep

A. G. Roemmers

Traducció d'Eduard Castanyo

Col. «Bromera Actual», 14

112 pàg. Bromera, 2011

Aquesta obra presenta un text agosarat i poètic que vol arrelar-nos en sentiments tan bàsics com l'amor, la felicitat, la culpa o la generositat, plantejat com una recerca profunda d'allò que dóna més gaudiment i angoixa a l'ésser humà. Es tracta d'un passatge interessant i impactant que se'ns presenta als lectors mitjançant els dubtes d'un jove príncep, arribat a la Terra des d'un asteroide on viu, que es troba desprotegit al mig de la Patagònia i és arreplegat per un viatger que l'acull al seu automòbil. Durant aquest viatge, els dos desconeguts aniran obrint, progressivament, esclatxes d'interès de l'un per l'altre que acabaran convertint-se en una relació de confiança mútua entre els dos protagonistes. Així doncs, el viatger tindrà l'oportunitat de redescobrir parts ocultes de sentiments inherents a l'ésser humà, a causa dels dubtes del jove príncep, que mai s'havia plantejat. Un viatge metàfora per a descobrir-nos a nosaltres mateixos la cara oculta dels sentiments que expressem a cada moment.

JULIO CÀNOVES

NARCÍS OLLER (Valls, 1846 - Barcelona, 1930) és representant de la narrativa catalana del huit-cents i capdavanter de la Renaixença. Amb *La papallona*, *La febre d'or* o *La bogeria*, l'autor se situà dins del mapa estètic i intel·lectual de la Modernitat europea.

MIQUEL ÀNGEL VIDAL (Binissalem, 1962) és professor de llengua i literatura, columnista, crític literari i escriptor amb una producció reconeguda amb diversos guardons. Forma part del corrent del teatre social, tendència actualment majoritària de la dramaturgia balear.

A. G. ROEMMERS (Buenos Aires, 1958) és un dels escriptors contemporanis argentins més valorats. Prosista i poeta, forma part, com a acadèmic, del Reial Institut de Cultura de Mèxic i presideix de forma honorària l'Associació Americana de Poesia.



Les dents de la pluja

Nati Soler

Premi Ibn Hazm de Poesia

96 pàg. Bromera, 2011

Llibre de les enrònies

Vicent Penya

Premi de Poesia Ciutat de València

88 pàg. Bromera, 2011

Escriure dos mil caràcters sobre dos llibres de poesia com ara *Les dents de la pluja*, de Nati Soler, i el *Llibre de*

les enrònies, de Vicent Penya, sobre els quals es poden dir tantes coses, és una tasca de contenció difícil i més encara en algú com jo que tendeix a emborratxar-se amb les paraules.

Nati Soler ens parla en el seu llibre de la vida al camp, de la supervivència dura i amarga d'una família de camperols, de la vida en un barri de classe popular, de la infantesa, del temps perdut i del temps aparentment guanyat, d'individus concrets, del dolor que es pateix arreu del món i que li arriba a través dels mitjans de comunicació, del hui i del demà, del fet poètic, de la cruesa de tot plegat captat per la poeta a través dels seus cinc sentits i que en l'aquellarre de la memòria són convocats de nou per a quedar permanentment gravats en el full marcat d'un parell de versos. La seua poesia té el tast agredolç d'haver sigut pouada de l'entorn més pròxim, de la pròpia biografia, la qual cosa i amb la manera com ho exposa dóna un valor afegit al llibre.

Vicent Penya construeix, en *Llibre de les enrònies*, una col·lecció de poe-

mes d'un caràcter introspectiu marcat, on reflexiona sobre la condició humana, el pas del temps i aquell que, en paraules d'Antonio Machado, és «*el hombre que siempre va conmigo*».

El poeta es despulla davant de l'espill quotidià amb una sinceritat de vegades crua i amb una ironia que el fa allunyar-se del perill d'un discurs tou, melindrós. Conversa en un monòleg intens sobre temes aparentment ordinaris però que constitueixen els pilars sòlids, o no, de la vida d'un individu distret i solitari, com ell mateix es defineix.

Vicent Penya en cada nou llibre es mostra més madur, més intens, amb una veu més personal (lluny ha quedat el temps en què l'eco de la veu d'Estel·lès se sentia amb massa força en els seus versos) i amb una poesia que sense perdre el to líric s'emparenta amb la reflexió assagística, alhora que, per moments, retorna a un cert classicisme quan abandona el vers lliure i es posa a treballar amb destresa artesanal el poema sobre una mètrica i una rima determinades.

MANEL ALONSO I CATALÀ

a València!

NOVEMBRE/DESEMBRE 2011

FUNCIONS ESPECIALS PER A GRUPS

ART

De Yasmina Reza.
Direcció: Joaquim Candeias.
Amb: Carles Alberola, Alfred Picó i Carles Sanjaime.

TEM - TEATRE EL MUSICAL
DEL 8 AL 20 DE NOVEMBRE
PÚBLIC JUVENIL I ADULTS

Clip promocional: www.albenateatre.com

Que tinguem sort!

escrita i dirigida per carles alberola

Amb: Carles Alberola i Alfred Picó.

TEATRE TALIA
DEL 30 DE NOVEMBRE
AL 18 DE DESEMBRE
PÚBLIC JUVENIL I ADULTS

Clip promocional: www.albenateatre.com

ESTRENA

KAFKA I LA NINA VIATGERA

De Jordi Sierra i Fabra.
Direcció: Carles Alberola i Fernando Bernués.
Amb Pep Ricart i Núria Herrero.
Premi Nacional de Literatura infantil i juvenil 2007.
Per a xiquets i xiquetes de 6 a 10 anys.

TEM - TEATRE EL MUSICAL
DEL 15 AL 18 DE DESEMBRE
INFANTIL I TOTS ELS PÚBLICS

Oficines Albena, de 9 a 14 h.: 96 299 70 39 www.albenateatre.com info@albenateatre.com

[facebook](https://www.facebook.com/albenateatre)

ACTIVITATS DE LA FUNDACIÓ BROMERA



CONFERÈNCIES,
CONGRESSOS I PREMIS,
EN EL PROGRAMA
D'AQUESTA TARDOR

Després de l'èxit aconseguit aquest estiu amb la campanya «Llegir en valencià. Llegendes valencianes», la Fundació Bromera continua oferint activitats sobre el foment de la lectura. El pedagog italià Francesco Tonucci és un dels plats forts de l'agenda. L'inspirador del projecte La Ciutat dels Xiquets a Roma participarà el pròxim 22 d'octubre, de la mà de la Fundació Bromera, en el IV Congrés d'Educació de l'Alcúdia. A més, dins del projecte Estacions Literàries, la Fundació també participa en la IV Mostra Professional de Contes «Contaescrites», que se celebrarà el 28 d'octubre a Simat de la Vallidigna.

En la programació d'activitats de la Fundació també tenen cabuda els escriptors. Així, Ferran Torrent participa en el Cicle de Conferències dels Premis Literaris Ciutat d'Alzira. D'altra banda, els últims dies de novembre es lliurarà el VI Premi d'Experiències de Foment de la Lectura Ciutat d'Alzira, on es coneixeran les experiències més originals per a animar a llegir. Si vols conèixer més detalls d'aquestes i altres activitats, consulta www.fundaciobromera.org.

Notícies



DITES

I SUGGERIMENTS

«*El savi pot canviar d'opinió. El neci, mai.*»

IMMANUEL KANT

«*Donaria tot el que sé per la meitat del que ignore.*»

RENÉ DESCARTES

«*Pots dir si un home és savi per les seues preguntes.*»

NAGUIB MAHFUZ

«*La llengua no és l'embolcall del pensament, sinó el pensament mateix.*»

MIGUEL DE UNAMUNO

«*No hi ha més eternitat que la del moment present.*»

LUIS ROSALES

NOVETATS DE TARDOR



UNA NOVA COL·LECCIÓ
PER ALS MENUTS I ELS
MILLORS LLIBRES PER A
INFANTS I JOVES

Entre les novetats d'Algar Editorial per a la tardor destaca la nova col·lecció d'Enric Lluch per a primers lectors, «Letra Grande». Per als més menuts s'incorporen quatre nous títols a la col·lecció «Libros de Cartón», obra de Joan Carles Girbés i de la il·lustradora Silvia Ortega. A la col·lecció «Álbumes Ilustrados» arriba *El vampiro Ladislao*, d'Enric Lluch i Fernando Falcone.

Per Nadal arribarà una nova aventura de la marieta Antoñita, *Blanco, Rubio y Negro* («Los Animales del Jardín»), mentre que fora de col·lecció es publicarà *Coolman y yo*, de Rüdiger Bertram. En les pròximes setmanes vindran també nous «calcetines»: *El primer día de escuela*, de Pasqual Alapont; *La máquina de los cuentos*, de Carles Cano; *Ladrones de cartas*, de Seve Calleja; *El caso de la pluma de plata*, de Pasqual Alapont, y *El parque de la Casa Tenebrosa*, de Jesús Ballaz. Per als adolescents, també nous llibres: *Juan, el Ceniciento*, de Roberto García i Carles Alberola en «Joven Teatro de Papel»; *La playa de las mujeres*, de Daniel Bautista, i *Abrazos*, de Daniel Nesquens i Rafa Vivas, en «Algar Joven».

NOVETATS DE BROMERA.TXT PER AL CURS 2011-2012



BROMERA AJUDA
EL PROFESSORAT
A ELABORAR EL
PLA LECTOR DEL
CENTRE

Amb l'aprovació de l'Ordre 44/2011 de la Conselleria d'Educació, el foment de la lectura —una activitat ja desenvolupada pels docents— esdevé un element fonamental, que a més s'ha de ma-

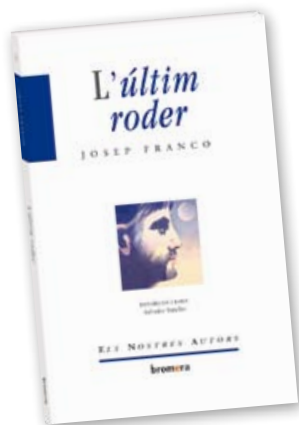
terialitzar en l'elaboració del Pla Lector de Centre. Per tal de facilitar als ensenyats la confecció d'aquest document, Bromera posa a la seua disposició —descarregable gratuïtament des del web www.bromera.com— un document model que només haurà d'adaptar-se a cada centre escolar concret per tal de fer el Pla Lector de Centre. Aquest material és obra de Josep Antoni Fluixà, director de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura i docent.

A més, per tal que la lectura siga una activitat habitual i lúdica entre l'alumnat, Bromera ofereix també altres eines: les carpetes del Pla Lector, les propostes didàctiques de cada llibre, les visites dels autors als centres educatius, les antologies de textos, o el suport de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, que organitza activitats formatives per a docents i els facilita materials per a treballar amb els alumnes, entre moltes altres iniciatives.

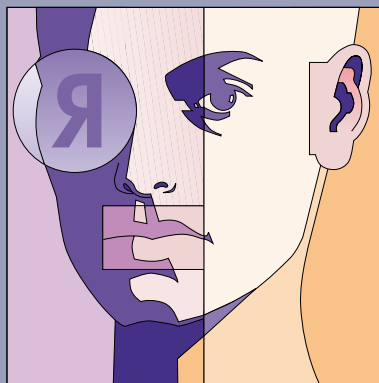
UN MÍTIC BANDOLER VALENCIÀ

El vint-i-cinc anys de Bromera són, també, els vint-i-cinc anys de *L'últim roder*. La novel·la de Josep Franco era la primera del catàleg incipient de l'editorial en un any –1986– en què tot estava per fer i tot era possible. Però, en certa mesura, també perquè les trenta-tres edicions que se n'han fet, amb més de setanta-cinc mil exemplars venuts, són un bon reflex –a escala– de la trajectòria de l'editorial en aquest quart de segle. Coincidint amb l'efemèride, l'obra s'acaba de reeditar revisada i actualitzada per l'autor, i amb les il·lustracions originals d'Enric Solbes.

La novel·la es basteix sobre elements senzills i recognoscibles: estructura completament lineal, llenguatge assequible, localitzacions majoritàriament conegudes, i recursos temàtics clàssics pel que fa a la configuració de la trama: aventures, viatges, novel·la històrica, amors impossibles... Una narració que explica una vida sencera, amb el rerefons històric d'una època convulsa i el geogràfic que oscil·la entre terres valencianes i andaluses; articulada al voltant d'un tema principal, com és el bandolerisme a terres valencianes en el segle XIX. La vida d'Eugeni *el Frare*, des de la descoberta d'un nadó a la porta del convent de Santa Maria de la Saviesa pels monjos que l'habiten, fins a la mort de l'últim dels bandolers valencians, una figura mítica tant entre els llauradors com entre els cacics de la zona, tot i que per motius ben diferents.



El retrovisor



PERE CALONGE

El personatge del roder és, doncs, l'element central de la novel·la, construït a partir d'uns trets que, novament, són universals en aquesta mena d'herois. Els orígens humils, per exemple, que en la novel·la de Franco provenen sobretot del fet d'haver estat abandonat a la porta del convent on serà criat i educat. El creixement personal, a través de les proves que li presenta la vida, sovint fruit de la in-

justícia, i que va superant gràcies al propi esforç i enginy. Fins a esdevenir un referent per als que l'acompanyen i, finalment, el líder del seu propi grup de roders. Una certa aurèola màgica que l'envolta, basada sobretot en les prediccions que li fa una gitana. Així com la bondat intrínseca de les seues accions: si Eugeni i els seus roben o assalten, ho fan contra els rics i els cacics, i per afavorir els pobres i els explotats. Un personatge, a més, arrelat en un lloc i en una cultura: des del mateix títol, aquest *últim roder* que l'insereix de ple en una tradició, fins a la contextualització de bona part de les seues aventures a la Ribera del Xúquer –Carcaixent, la Barraca, Sueca, etc.–; o les referències a allò que hipotèticament dirien les llegendes populars de la figura del mític bandoler valencià.

En essència, doncs, la novel·la és la narració del camí –exterior i interior– que recorre Eugeni, i de la contradicció entre els seus ideals essencialment nobles i un punt ingenu i la realitat corrupta que l'envolta, monopolitzada per valors radicalment diferents dels seus. Un camí que, en certa mesura, és també el que porta a llançar-se al carrer a alguns dels seus paisans en les diferents escenes revolucionàries de què és testimoni el lector i en què participa, amb més o menys implicació, el protagonista de la novel·la. I amb la presència de l'amor, com un ingredient quasi inevitable, en dos moments puntuals però clau en el desenvolupament de la trama: primer, com una de les causes de la fugida del convent, fet que inicia la seua vida de roder, però també com un dels motius de la seua captura, quan arribem al desenllaç de la història. ●



JOSEP FRANCO (Sueca, 1955) ha conreat sobretot la narrativa, per la qual ha estat guardonat en diverses ocasions: l'Andròmina per *Calidoscopi* (1984), el Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians per *Rapsòdia* (1993) i *Manuscrit de mossén Gerra* (1994) i el Ciutat d'Alzira per *Les potències de l'ànima* (1997), entre altres. Les seues obres s'adrecen tant a adults com a infants i joves. A més d'exercir d'escriptor, ha traduït al català obres d'autors com Michael Ende, Naguib Mahfuz, Edgar A. Poe o Voltaire.



EL PUNT.CAT

La informació local a internet

La major part de les coses que necessites estan a prop teu i sovint són les més importants: una farmàcia de torn, el temps, la programació cultural, la informació del teu país, del teu poble, de la teua ciutat. Just el que trobaràs a **www.elpunt.cat**.

El web d'informació local en una xarxa global.

EL PUNT.CAT

Perquè les ciutats són capitals

www.elpunt.cat

EXPOSICIÓ ATRESORAR ESPANYA

Fons fotogràfics de la Hispanic Society of America.



TORNEN

Les visions fotogràfiques de l'Espanya de Sorolla.

CENTRE CULTURAL BANCAIXA VALÈNCIA
(Plaça de Tetuan, 23)

CENTRE CULTURAL BANCAIXA ALACANT
(Rambla Méndez Núñez, 4)

Entrada Gratuïta



compromís social.
Bancaixa 

DOSSIER
ESPECIAL:
25 ANYS DE
BROMERA

25 anys
edicions
bromera

TOTS ELS LLIBRES DE BROMERA EN UN CLIC



Els trobaràs a
www.bromera.com

25 anys
edicions
bromera



UNA EDITORIAL ÉS...



Part de l'equip humà de Bromera davant la façana de la seu de l'editorial, a Alzira.

S'ha dit sovint que una editorial és el seu catàleg, però aquesta definició es queda curta per a explicar com aquella modesta iniciativa que van fundar un equip de mestres i escriptors a la Ribera del Xúquer l'any 1986 ha esdevingut en l'actualitat una empresa cultural sòlida, arrelada al territori i amb voluntat d'oferir bons llibres per a lectors de totes les edats. Una editorial, òbviament, s'expressa mitjançant els llibres que publica, però per a fer-los possibles cal que un nombre increïble de professionals (autors, traductors, intro-

ductors, correctors, maquetistes, dissenyadors...) hi confien el seu talent. La trajectòria de Bromera no es pot entendre sense aquesta valuosa aportació, que resultaria incompleta sense el suport del professorat, els bibliotecaris, els llibreters i els lectors, grans i menuts, que gaudeixen de les lectures que formen un catàleg elaborat amb passió. A tots ells, a tots vosaltres, dediquem el dossier d'aquesta revista *L'illa* especial, centrat en els 25 anys de Bromera i en l'evolució cultural i social durant aquest període.



SI COM LO TAUR

(LA LITERATURA CATALANA EN EL PRESENT)

FRANCESC CALAFAT

AL LLARG DELS DARRERS VINT-I-CINC ANYS, ELS ANYS QUE FA QUE EXISTEIX BROMERA, TOT I VIURE ENVESTIDES SOCIALS, POLÍTIQUES I IMMIGRATÒRIES DE GRAN ENVERGADURA, LA LITERATURA CATALANA PRESENTA UN PANORAMA DE CREATIVITAT INTENSA I ENGRESCADORA, TANT EN LA NARRATIVA

COM EN LA POESIA, EN L'ASSAIG, EN LA LITERATURA DEL JO COM EN EL TEATRE, QUE PERMET D'ENCARAR EL FUTUR AMB ESPERANÇA SI TOTS ELS SECTORS IMPLICATS SÓN CAPAÇOS D'ENFRONTAR-SE AMB FERMESA I IMAGINACIÓ ALS REPTES QUE TENEN AL DAVANT.

La literatura catalana, malgrat els trasbalsos amb els quals li ha tocat navegar i el malestar que manifesten els seus escriptors, s'ha mogut en una constant ebullició creativa i amb una vitalitat sorprenent. En cap altre període no s'han publicat mai tants llibres com ara ni s'havien dut a terme tantes traduccions. En aquesta aventura tenen un paper significatiu editorials escampades arreu de la pell geogràfica del català. Així, al costat dels segells clàssics instal·lats a Barcelona, Arola i Cossetània (Tarragona), Pagès (Lleida), Bromera (València) i Leonard Muntaner (Palma de Mallorca) tenen un paper rellevant. En altres etapes recents, sempre hi ha hagut un gènere o un altre que punxava. També es produïa un desequilibri literari flagrant entre les distintes zones geogràfiques. Així, hi ha hagut moments en què el panorama a València o a la Catalunya Nord, posem per cas, era extremadament preocupant, fet que a hores d'ara no és així, perquè hi ha una activitat literària bastant potent a tot el territori on es parla l'idioma.

DIVERGÈNCIES GEOGRÀFIQUES

Tot això es produeix en un context en què abunden punts negres inquietants. Hi ha un acord unànim a considerar que les zones d'ombra que esborronen la nostra literatura com a circuit cultural ple és que presenta problemes greus d'atomització territorial i de visibilitat, de reconeixement social i d'acceptació política. Al Principat es queixen, i amb raó, de la gravetat de la tempesta, però allà hi ha contrapesos sòlids en diferents institucions i associacions, que segurament aporten als escriptors dosis considerables de paciència. Al País Valencià, a més d'haver-hi una situació lingüística alarmant, la política governamental passa per complet de la cultura viva feta en l'idioma cooficial del país.

UNA PRODUCCIÓ LITERÀRIA FORTA I ATRACTIVA

Malgrat tots els imponderables, la literatura gaudeix d'una salut raonable.



Joan Francesc Mira destaca com a novel·lista i com a assagista.

Mirat en fred, l'impuls i la diversitat són fortes i amb una qualitat notable. En els anys vuitanta del segle passat la literatura es desideologitza, es conquereixen territoris de la imaginació i de la intimitat. Anys més tard, sense produir-se cap rearmament polític i al marge de la tendència estètica, hi ha una consciència més gran dels problemes que assetgen el present. Ens trobem una tirada per indagar temes clau, com poden ser els dissolvents que erosionen les identitats (paisatgística, urbana, cultural, històrica...), o es narra allò que pogué ser i no fou. Una literatura que ausculta què ha passat i passa per *diagnosticar* on ens trobem. El resultat sovint és un retaule en ruïnes i uns personatges descol·locats. En els últims anys assistim a un afany bastant general de remoure la narrativa, de reactivar les fórmules de fabular. Aquesta vegada, sense grans proclames. Una línia atractiva és l'agitació de la coctelera dels gèneres, antics i nous, de veus i registres. Tenim una colla d'autors tocats pel verí juganer de Sterner. La nòmina pot ser llarga: Manuel Baixauli, Julià de Jòdar, Vicenç Pagès... Alguns autors combinen

La nostra literatura com a circuit cultural presenta problemes greus d'atomització territorial i de visibilitat, de reconeixement social i d'acceptació política



Ferran Torrent publica Ombres en la nit.

elements cultes amb uns altres de populars, el moviment i la reflexió, com el darrer Jaume Cabré i els últims títols de Ferran Torrent; uns altres s'inclinen a crear o rellegir mites o obres de referència, com fan Jaume Fuster o Sebastià Alzamora.

LLETRES AMB NOM PROPÍ

Al costat de llibres de fruit i passar, hi ha autors d'una ambició creativa envejable. Hi ha els noms de Jaume Cabré, Julià del Jòdar, Jesús Moncada, Joan Francesc Mira, Quim Monzó, Baltasar Porcel, Carme Riera, Emili Teixidor, Ferran Torrent. Els segueixen autors de promocions posteriors que per ara demostren tenir bastant definida una ruta creativa, com Manuel Baixauli, Joan-Daniel Bezsonoff, Joan-Lluís Lluís, Eduard Márquez, Imma Monsó, Vicenç Pagès, Sergi Pàmies, Núria Perpinyà, Jordi Puntí, Albert Sánchez Piñol. Entre els joves destaquen Najat El Hachmi, Ramon Erra o Francesc Serés.

La ficció va a tota màquina, però la prosa conté unes altres vies d'expressió que hi aporten gruix vital i de pensament. Parlem de l'assaig i de la prosa del jo, que ofereix obres d'amplitud, tot mostrant informació, profunditat i flexibilitat des de distintes disciplines. Noms com Joan Francesc Mira, Josep Iborra, Vicent Alonso, Miquel Pàrolí, Enric Sòria, Ferran Sáez, Antoni Marí o Julià Guillamon en representen un bon exemple.

L'ESPAI MINVANT DE LA POESIA

La poesia ha anat perdent imatge pública, i això es percep en la dificultat de publicació, però com a contrapartida s'ha cercat una alternativa amb els recitals i els espectacles poètics. La tirada cap a l'oralitat, al marge de modulacions estètiques, és, a primer cop d'ull, un dels trets definitoris del panorama actual, juntament amb l'eclosió de petits segells



Marc Granell és un dels poetes valencians més reconeguts.

editorials. El ventall de mirades líriques és força obert, on trobem la maduresa irradiant dels noms tutelars de Montserrat Abelló, Bartomeu Fiol, Feliu Formosa, Joan Margarit, Jordi Pàmies, Màrius Sampere, Lluís Solà, seguits per la potent generació dels setanta, amb una gamma de tons que va des de la figuració fins a l'exploració de mons verbals, on sobresurten els noms de Narcís Comadira, Francesc Parcerisas, Jaume Pont o Pere Rovira; els valencians Marc Granell, Gaspar Jaén i Urban, Joan Navarro o Josep Piera, o bé els illencs Antoni Marí, Ponç Pons o Antoni Vidal Ferrando. Finalment, en les promocions posteriors cal parar atenció a Sebastià Alzamora, Manuel Forcano, Gemma Gorgues, Ramon Guillem, Isidre Martínez Marzo, Anna Montero, Laia Noguera, Susanna Rafart o Enric Sòria.

L'IMPULS TEATRAL

En els noranta del segle passat en el teatre, mentre sobreviuen autors com Benet i Jornet i Rodolf Sirera, el paradigma Beckett abdueix el de Brecht i acapara l'atenció la línia de Sergi Berbel i Lluïsa Cunillé, amb una dramaturgia de l'el·lipsi i dels mínims (d'història i personatges). Més endavant Jordi Galceran triomfarà amb els compassos de la comèdia. Paral·lelament hi ha uns autors, com Joan Cavallé, Albert Mestres i Manuel Molins, que cavalquen entre la història i el mite, juguen amb els punts de mira, barregen el grotesc i el llenguatge noble. Darrerament, el recanvi generacional encapçalat per Marta Buchaca, Jordi Casanovas, Jordi Faura

i Pau Miró, que combinen espectacle, realitats fluides i patològiques.

La bastida que sustenta la literatura catalana encara és bastant fràgil, però, amb tot, aquesta presenta mostres d'un vigor notable que suposa una voluntat de ferro per tal de superar les adversitats. Tot un aval per al futur. Com el *taur* del poema d'Ausiàs March que venç les dificultats i torna amb més força «per destruir aquell qui l'ha desert».

**En els últims anys
assistim a un afany
bastant general de
remoure la narrativa,
de reactivar les
fórmules de fabular**

LITERATURA

CONTEMPORÀNIA UNIVERSAL: ENTRE EL *JO* I ELS ALTRES

PERE CALONGE

LA LITERATURA UNIVERSAL DELS DARRERS VINT-I-CINC ANYS. IMPOSSIBLE DE FER-NE UNA VISIÓ PANORÀMICA, D'ESTABLIR-HI UNES POQUES LÍNIES MESTRES, UNES QUANTES TENDÈNCIES ESTÈTIQUES O TEMÀTIQUES. PER LA FALTA DE LA SUFICIENT I NECESSÀRIA PERSPECTIVA HISTÒRICA. I PERQUÈ, TAN FRAG-

MENTÀRIA I DIVERSA COM SEMPRE -O POTSER MÉS I TOT- LA LITERATURA D'AQUEST QUART DE SEGLE HA OBERT CAMINS NOUS I N'HA RECORREGUT TAMBÉ DE MOLT ANTICS, HA JUGAT A TRENCAR MOTLLES I HA CAIGUT EN EL TEDI DE LA REPETICIÓ. COM SEMPRE.

Podem agafar com a referència els premis Nobel que s'han concedit en aquest període; una referència, però, que ho és més de determinades urgències històriques o necessitats polítiques que no d'aspectes literaris. I, així i tot, és difícil d'establir alguna constant en la llista de guardonats, si no és, i ho diem amb totes les reserves, més visibilitat de literatures tradicionalment invisibles. Invisibles, això sí, des del punt de vista de qui concedeix el premi i dels principals receptors.

Perquè el fet de dir que un autor és un pont entre cultures, com es fa sovint amb Orhan Pamuk, defineix més la perspectiva de qui ho afirma que no l'essència de l'obra en qüestió. O el de motivar el guardó a Naguib Mahfuz perquè «ha creat una narrativa àrab que pot aplicar-se a tota la humanitat», com va fer l'Acadèmia Sueca: a més de la urgència de reconèixer un escriptor àrab -ara mateix en continua sent l'únic-, ningú no espera que es premie un autor perquè «ha creat una narrativa anglesa que pot aplicar-se a tota la humanitat».

La Xina és un exemple d'aquesta nova visibilitat a què al·ludim, que ha contribuït a la projecció internacional d'autors com Amy Tan, Dai Sijie o Gao Xingjian, que rebia el Nobel l'any 2000 quan feia anys que estava exiliat a França. O l'interès per part d'autors d'altres procedències, com és el cas de Justin Hill i la novel·la *Els somnis de la casa de te*, centrada en la contradictòria Xina actual.



En el catàleg de Bromera trobem set títols d'Orhan Pamuk.

També la de la dona és un altre tipus de visibilitat i d'urgència històrica. Entre els Nobel d'aquest darrer quart de segle en podem trobar sis; tantes com en totes les edicions anteriors, des de 1901. Noms com el de la polonesa Wislawa Szymborska, autora d'una poesia humanista i essencial, que s'interroga amb ironia i lucidesa sobre allò que l'envolta. L'austriaca Elfriede Jelinek, autora de teatre i novel·la, principalment, sobre els clíxés de la societat i el seu poder. I Herta Müller, escriptora romanesa en llengua alemanya, autora de novel·la, poesia i assaig; una veu mordaça contra els totalitarismes.

EL MÓN EN PRIMERA PERSONA

Però, més enllà d'urgències, potser un dels trets més evidents de la literatura dels darrers anys ha estat el tancament en el *jo*. Si fa temps que el *nosaltres* va perdre el prestigi d'altres èpoques per a esdevenir una malaltia de què calia curar-se, és probable que -en un pas més enllà- el procés s'haja accentuat en els últims temps de la mà del desencís. Parlem d'obres que es basen en un constant anar i venir de la biografia a la ficció, de la memòria al present, de la identitat a aquells elements externs que hi intervenen.

En aquest sentit, en recollir el Nobel de 2006, Pamuk deia que «un escriptor és una persona que passa anys intentant

**Un dels trets
més evidents de
la literatura dels
darrers anys ha estat
el tancament en el *jo*,
obres que es basen en
un constant anar i
venir de la biografia a
la ficció, de la
memòria al present**



El ja desaparegut Naguib Mahfuz és l'únic Premi Nobel en llengua àrab.



Herta Müller, Premi Nobel de Literatura 2009.

descobrir pacientment el segon ésser que té a dins i el món que el fa ser qui és». L'escriptura, doncs, com el producte d'observar el propi interior, la identitat i la relació que aquesta té amb el lloc al qual hom pertany. També Imre Kertész circula per paràmetres similars; i potser l'obra paradigmàtica en aquest sentit és *Jo, un altre*, un viatge interior a la recerca de la pròpia individualitat, que l'hongarès defineix com «una ficció de la qual a tot estirar som coautors». O el francès Pierre Michon, sobretot amb *Vides minúscules*, una mena d'autobiografia fragmentària, que tracta de la formació del *jo* però a partir de les vivències d'altres, de les vides de diferents personatges anònims.

També Claude Simon ha literaturitzat les experiències biogràfiques. Gairebé retirat quan se li va concedir el Nobel el 1985, encara ens ha regalat obres remarcables aquests anys, com *El tramvia*, on Simon construeix els records des de l'escriptura. Una memòria que no és l'ingredient, sinó el producte de la ficció; allò que alguns han anomenat l'autoficció. La prosa hipnòtica de W. G. Sebald hi té en comú la dissolució de la frontera entre realitat i ficció. Amb un innegable component personal i autobiogràfic, al costat d'una certa voluntat enciclopedista, les seues obres formen un híbrid textual on es combina el dietari, el relat de viatge, l'assaig, la investigació literària o la biografia.

L'EXPRESSIÓ DE LA DISCONFORMITAT

El desencís, però, no és l'única via possible davant d'un món hostil. I la de Dario Fo, per exemple, és la sàtira, el paper de bufó que fustiga l'autoritat en defensa dels oprimits. Els títols més coneguts del veterà dramaturg i actor

**El desencís
no és l'única via
possible davant d'un
món hostil. I la de
Dario Fo, per exemple,
és la sàtira, el paper
de bufó que fustiga
l'autoritat en defensa
dels oprimits**

italià, com *Misteri Buffo*, *Mort accidental d'un anarquista* o *¡Ací no paga ni Déu!*, són anteriors a la concessió del Nobel el 1997, però l'autor no ha deixat la crítica al poder, com demostra *L'anomalo Bicefalo*, centrada en la figura de Berlusconi. En les obres de José Saramago també hi ha una voluntat explícita de despertar consciències. Però, a diferència de l'italià, el portugués fa servir un cert to de paràbola moral, que pretén destapar la podridura de determinats engranatges socials, polítics i econòmics. Hi destaquen títols com *L'any de la mort de Ricardo Reis*, *Història del setge de Lisboa* i *L'evangelí segons Jesucrist*.

El contingut polític i de denúncia marca així mateix les obres del dramaturg anglès Harold Pinter, sobretot les dels darrers anys. Hereu, en certa mesura, de l'existencialisme i del teatre de l'absurd, *La festa d'aniversari* o *El porter* es troben entre els seus títols més destacats. El francès Michel Houellebecq, en canvi, representa aquell component de provocació que ha tingut sempre la literatura; l'*enfant terrible* que escup contra l'intocable, com una veritable càrrega de profunditat o únicament com una posa destinada a cridar l'atenció. Autor de novel·les com *Les partícules elementals* o *Plataforma*, amb una visió entre nihilista i despietada d'una societat contemporània en decadència; però també objecte de controvèrsies i d'una certa polèmica en què sembla trobar-se ben a gust, que fins i tot fomenta.

Òbviament no estan tots els que són, i és ben probable que bona part del més interessant de la literatura dels darrers vint-i-cinc anys circule al marge d'un guardó com el Nobel. Impossibile recollir una producció tan extensa i heterogènia en l'espai d'aquest apunt: ens conformem si són tots els que estan. ●

BALANÇ DE 25 ANYS DE CULTURA CATALANA: EL CAMÍ CAP A LA NORMALITAT

LAURA BORRÀS CASTANYER

LA CULTURA CATALANA DELS DARRERS 25 ANYS HA ESTAT MARCADA, SENS DUBTE, PEL SIGNE DE L'ESTABILITZACIÓ. ENTENGUEM-NOS, SORTINT COM SORTÍEM D'UN PERÍODE DE PROHIBICIÓ, CENSURA I EXILIS DIVERSOS –EXTERNS I INTERNS–, A LA FI DELS ANYS 80 LA CULTURA CATALANA ENCETA EL CAMÍ CAP A

LA NORMALITAT, COM HO DEMOSTRA L'APARICIÓ, ENTRE ALTRES SEGELLS EDITORIALS, DE BROMERA. EL PES ESPECÍFIC DEL MÓN EDITORIAL HA ESTAT UN DELS PILARS D'AQUESTA CULTURA, EN FORMA DE REVISTES, PUBLICACIONS I PREMIS QUE CONTRIBUEIXEN A FER POSSIBLE I VIABLE L'ECOSISTEMA LITERARI EN CATALÀ.

A més a més de la societat civil, que s'ha organitzat en associacions, entitats culturals i organitzacions que impulsen i vetllen per la llengua i la cultura catalanes (penso en Òmnium, la Plataforma per la Llengua, la CAL, l'AELC, l'OCCC, Escola Valenciana, etc.), l'altre gran pilar ha estat l'aportació dels mitjans de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a l'espai comunicatiu de llengua catalana. Un espai que ha estat incomprensiblement retallat, amb la qual cosa s'ha privat els catalanoparlants d'arreu del territori de la possibilitat de disposar d'una sòlida oferta televisiva en la llengua pròpia. Les retransmissions radiofòniques de futbol en català, per exemple, amb la feina de construcció de tot un vocabulari de referència que permeti l'ús de solucions genuïnes en el gaudi d'un esport de masses com la que va iniciar Joaquim M. Puyal, ha esdevingut un element imprescindible.

Ahora, la generació de programes d'humor que fan de la necessitat virtut (*Polònia* ha esdevingut un referent per a petits i grans, una manera de llegir la realitat filtrada per l'humor i la sàtira política en clau catalana), l'aparició de telesèries que han marcat un abans i un després en la normalitat de l'oci televisiu de qualitat, el prestigi dels telenotícies i programes d'informació de la televisió pública catalana, al costat dels magazins generalistes amb un model propi, que combinen l'actualitat amb l'entreteniment, ha permès incorporar un espai fonamental de la vida pública en català en un context –el televisiu– que fins llavors era monolingüe.

Un dels signes d'aquesta *normalitat*, assolida tot i les pressions i amenaces constants com la que acabem de viure amb la

interlocutòria del TSJC contra el model d'immersió lingüística, és el panorama de la premsa escrita en català on, fins ara, es donava el predomini evident de la llengua castellana. A Catalunya, l'aparició del diari *Ara*, la versió catalana de *La Vanguardia* i la d'un renovat *El 9 Esportiu*, s'han sumat a la capçalera de l'*Avui* i *El Punt* (ara fusionats) i a la versió catalana que va iniciar *El Periódico*. Mai no hi havia hagut tanta oferta en català, la qual cosa ha comportat un avenç espectacular en la situació de la llengua a la premsa escrita, que ja ha assolit el mateix nombre de lectors que en castellà, un fet que fa pocs anys hauria estat impensable.



La manera de consumir la informació ha canviat radicalment per a molts usuaris.

LA REVOLUCIÓ INDISCUTIBLE

Això no obstant, l'element que voldria destacar com la gran novetat d'aquests 25 anys que ara valorem, és l'aparició d'Internet i l'esclat del català en l'àmbit digital. La finestra al món que representa la xarxa, on el català gaudeix d'una presència destacable, és una notícia esperançadora. La unificació del territori lingüístic més enllà de la fragmentació territorial i política és un fet a Internet. La incursió en la digitalitat és el darrer pas d'una història evolutiva a cavall de suports i tecnologies que esdevé un fabulós vehicle de futur per al català i que ens permet continuar «salvant els mots», com ens han fet els escriptors. La programació a la carta de ràdios i televisions, els diaris digitals, les xarxes socials com Facebook o Twitter, on la piuladissa en català és considerable, ens retornen a la normalitat lingüística i comunicativa i permeten que visquem connectats per allò que ens uneix i que per això tants s'entesten a malmetre: la nostra llengua mil·lenària.

**La gran novetat
d'aquests 25 anys
que ara valorem
és l'aparició d'Internet
i l'esclat del català
en l'àmbit digital**

LA CIÈNCIA I LA TÈCNICA, UN PROGRÉS ACCELERAT

MARIA JOSEP PICÓ I GARCÉS

ALS ANYS VUITANTA, NO ENS ESCRIVÍEM CORREUS ELECTRÒNICS, NI ENS TELEFONÀVEM AL MÒBIL I, MENYS ENCARA, TENÍEM CAP PERFIL A LES XARXES SOCIALS. TAMPOC NO IMAGINÀVEM DEIXAR DE TOCAR FULLS DE PAPER. ELS AVENÇOS TECNOLÒGICS EN AQUESTS 25 ANYS DE VIDA DE BROMERA

SÓN PALESOS, I EN UN PROGRÉS CONSTANT, A LA NOSTRA VIDA DIÀRIA. LA TECNOLOGIA ÉS, POSSIBLEMENT, UNA DE LES BRANQUES CIENTÍFIQUES MÉS VISIBLES, PERÒ LA CIÈNCIA I LA SEUA PERCEPCIÓ SOCIAL TAMBÉ HAN EXPERIMENTAT UNA EVOLUCIÓ IMPORTANT EN AQUESTES DUES DÈCADES I MITJA.

Quan va nàixer Bromera, ja feia dos anys que a Espanya havia nascut la primera bebé probeta, per fecundació *in vitro*. Tanmateix, en faltaven tres perquè el britànic Timothy Berners-Lee i el belga Robert Cailliau crearen, mentre treballaven al CERN (Suïssa), el primer sistema de transmissió de dades World Wide Web, les *www* que han canviat la nostra manera de percebre el món i relacionar-nos.

Juntament amb Internet, caldria citar el GPS, ja també d'ús quotidià, el qual té el seu origen en la Guerra Freda, amb el llançament de satèl·lits artificials. De fet, la carrera espacial va implicar una revolució de la tecnologia de les comunicacions i va obrir noves vies d'exploració de l'espai al llarg de les dècades següents, on caldria afegir les noves fites dels grans telescopis o la supercomputació. En aquest sentit, hi destaquen les iniciatives com ara Alba, el gran sincrotró de Cerdanyola del Vallès o els supercomputadors *Tirant*, de València, i *Mare Nostrum*, de Barcelona.



La revolució tecnològica repercuteix cada vegada més en la vida quotidiana.

internacional Genoma Humà va ser impulsat pels EUA, i entre el 2000 i el 2006 es va donar a conèixer la seqüenciació completa. La genètica, en conseqüència, és una altra clau de la ciència actual, tant aplicada al coneixement de l'organisme humà com de la biodiversitat. Poc després, el 2010, els laboratoris dirigits per Craig Venter anunciaven la creació al laboratori de la primera cèl·lula viva controlada íntegrament per DNA sintètic.

La dècada dels noranta, a més, va estar protagonitzada per la primera clonació d'un mamífer el 1997, l'ovella Dolly, alhora que les evidències científiques de l'escalfament global afavorit per les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle provocades per activitats humanes generaven els primers símptomes del canvi climàtic. Així, uns altres sectors científics en creixement són les energies renovables, menys impactants sobre l'atmosfera, mentre que la tecnologia de fusió (enfrent de la fisió d'urani, la nuclear) no arriba a quallar. I en un escenari no tan llunyà, els cotxes elèctrics semblen cada vegada més pròxims, tot i l'actual repte del subministrament energètic.

El 1995, l'editorial Bromera es comprometia amb la ciència amb la creació de la col·lecció «Sense Fronteres», en col·laboració amb la Universitat de València, que va iniciar aquell any el Premi Europeu de Divulgació Científica Estudi General. Aquest mateix any va ser quan es va aprovar la construcció del Gran Col·lisionador de Partícules, l'LHC, ubicat al CERN, l'objectiu del qual és la recerca de l'origen de l'univers. En conjunt, 25 anys en els quals sabem molt més del nostre cos, del nostre sistema solar i hem assolit un món plenament globalitzat i connectat.

RELACIÓ ESTRETA AMB LA SOCIETAT

Sense cap dubte, aquests anys s'han reforçat les relacions i interaccions entre la ciència, la tecnologia i la societat, la tecnociència. I bona mostra d'aquesta nova realitat són l'aparició dels parcs científics de les nostres universitats. La nanotecnologia, la recerca en cèl·lules mare, la biotecnologia «aplicada al medi ambient, la salut o la indústria» són unes altres especialitats en desenvolupament, tant al nostre territori com a escala mundial.

I un dels àmbits on queda més evident aquesta proximitat és el de la salut. Va ser l'any 1990 quan el projecte

El 1995 Bromera es comprometia amb la ciència amb la creació de la col·lecció «Sense Fronteres», en col·laboració amb la Universitat de València

UNA ESCOLA PER AL SEGLE XXI

JEREMIES BARBERÀ

L'EVOLUCIÓ QUE S'HA PRODUÏT EN TOTS ELS ASPECTES DE LA NOSTRA SOCIETAT HA TINGUT UNA REPERCUSSIÓ MOLT MINSA EN LES DIFERENTS INSTITUCIONS I, LÒGICAMENT, L'EDUCATIVA NO N'HA SIGUT UNA EXCEPCIÓ. LA SOCIETAT RELATIVAMENT AVANÇADA DEL SEGLE XXI CONVIU AMB UN

SISTEMA EDUCATIU ANCORAT ENCARA EN GRAN PART EN EL SEGLE XX, I LES ACTITUDS SOCIALS I LA CONSIDERACIÓ FAMILIAR CAP A L'ESCOLA SÍ QUE HAN EVOLUCIONAT, PERÒ EN AQUEST CAS D'UNA MANERA NEGATIVA.

Si observem els canvis que s'han produït en tots els àmbits en la nostra societat en els darrers 25 anys, podem comprovar que aquests han estat diversos i molt considerables. Ara bé, el trasllat d'aquests canvis i innovacions a les diferents institucions –i en açò les institucions educatives no són cap excepció, sinó més bé un paradigma simptomàtic– ha estat molt més lent i dificultós alhora.

Els canvis que es van produir en la societat amb el pas d'un règim dictatorial a un de democràtic van tardar bastant a veure's reflectits en el sistema educatiu, que patia dels mateixos tics que el règim polític del qual emanava: continguts obsolets i manipulats ideològicament, metodologies tradicionals i una total manca de participació dels diferents sectors implicats: educadors, famílies i alumnat.

La legislació bàsica era la Llei General d'Educació de 1970, que tenia com a aspecte més important la generalització de l'educació des dels 6 fins als 14 anys i la separació entre dos models educatius en l'ensenyament secundari: el batxillerat i la formació professional.

EL PRIMER MARC LEGISLATIU

La primera llei elaborada ja dins d'un entorn democràtic fou la LOGSE (1990). Aquesta llei la considerarem des de tres aspectes bàsics:

1) L'edat. Un dels objectius d'aquesta llei era adequar l'edat laboral a l'edat amb què es pot abandonar el sistema educatiu, i per això va estendre l'escolarització obligatòria fins als 16 anys, amb la desaparició de la separació que

es produïa fins aleshores entre els que aconseguien el graduat escolar i que podien continuar els estudis de batxillerat i els que no l'aconseguien i que estaven abocats bé a la formació professional o a l'abandonament del sistema. Tot açò adobat amb unes mesures d'atenció a la diversitat que intentaven afavorir aquells alumnes que presentaven més problemes en l'aprenentatge.

2) La participació dels diferents sectors implicats en l'educació. Es crearen els òrgans col·legiats de govern, amb la figura màxima del consell escolar del centre, integrats per membres de tots els sectors educatius: professorat, pares i alumnes, i també un representant de l'administració més pròxima, és a dir, dels ajuntaments.

3) Preveia una certa descentralització en permetre que les diferents comunitats autònomes decidiren sobre part del currículum, sempre a partir dels decrets bàsics elaborats per l'Estat, i també permetia una certa autonomia dels mateixos centres a l'hora de distribuir i adequar els continguts.



Bromera sempre ha donat suport als educadors.

**El trasllat a
les institucions
educatives dels canvis i
innovacions que s'han
produït en tots
els àmbits en la nostra
societat en els darrers
25 anys ha estat molt
més lent i dificultós**



La interacció entre la família i l'escola és imprescindible en la formació dels infants.

Durant els anys d'aplicació d'aquesta llei, però, hi ha hagut una mancança d'inversions que possibilitaren una atenció adequada a la diversitat i que impediren que una gran part de l'alumnat abandonara el sistema sense haver assolit les competències bàsiques i sense l'opció de continuar la formació per una altra via.

En els darrers anys s'han produït dos canvis legislatius: la promulgació de la, podem dir, no nata LOCE i la recentment aprovada LOE, però encara és prompte per a poder fer una certa valoració dels resultats d'aquesta.

LA CONSIDERACIÓ SOCIAL DE L'ESCOLA

Ara bé, un dels aspectes per a mi més importants i decisius que han afectat i afecten la situació del sistema educatiu és l'actitud de les famílies envers la institució educativa en general i el professorat en particular. Ací sí que s'han observat moltes i importants transformacions. Si bé fa uns 25 anys la gran majoria de pares i mares considerava l'escola com un instrument bàsic en el procés d'incorporació dels joves a la vida social i que l'èxit dins d'aquesta era una garantia perquè s'hi incorporaren amb millors condicions, amb tot el que suposava de prestigi de la institució acadèmica i de respecte cap als seus integrants, en els darrers anys hem anat observant una menysvaloració d'aquesta i la consideració de l'escola com un pàrquing on deixar els fills i filles el màxim temps possible sense valorar-ne gens la funció pedagògica i, en molts casos, menyspreant-ne els integrants, i en major mesura el professorat, fins a uns límits escandalosos. Cal dir que les autoritats educatives han fet ben poca cosa per tal d'impedir aquest procés i fins i tot algunes vegades l'han fomentat amb certes actituds i declaracions.

Els darrers anys hem anat observant una menysvaloració de l'escola i la consideració d'aquesta com un pàrquing on deixar els fills i filles el màxim temps possible sense valorar-ne gens la funció pedagògica

L'ACCEPTACIÓ D'UN MAPA LINGÜÍSTIC DIVERS

Un altre capítol pel que fa a l'evolució del sistema educatiu i que ens afecta molt més directament com a societat, és el que es refereix a l'ensenyament de la llengua pròpia i en la llengua pròpia. El canvi de règim comportà un reconeixement de la situació lingüística de les diferents nacions que integren l'Estat espanyol. Açò tingué la repercussió immediata en la promulgació dels diferents decrets de bilingüisme, primer, i en la consideració legal dels drets de les llengües pròpies en els diferents estatuts d'autonomia, posteriorment. Ací sí que podem observar diferències importants entre els diferents territoris que compartim la llengua catalana: mentre que a Catalunya l'aplicació del decret de bilingüisme fou immediata i amb una certa força, a les Illes el procés fou més lent i al País Valencià haguérem d'esperar uns quants anys, ja que les actuacions d'aquells que estaven –i estan– en contra de la normalització lingüística van posar tota una sèrie d'entrebancs i van aconseguir que el procés es dilatara uns quants cursos. A partir d'ací les diferències entre els distints territoris s'han accentuat i van des de la consideració que es fa a Catalunya del català com a llengua bàsica de l'ensenyament –tot i que aquesta situació no ha re-

percutit en l'ús social com es podia esperar– fins als diferents models plurilingües que tímidament s'han anat incorporant a les Illes i al País Valencià, on ha comptat més la voluntarietat i l'actitud decidida de famílies i educadors que no una aposta nítida de l'administració. Actualment estem vivint tot un atac frontal cap a les tímides posicions aconseguides, en forma de resolucions judicials a Catalunya i d'anuncis de legislacions més restrictives a la resta de territoris, que el que pretenen en el fons es tornar el català a la situació de completa marginalitat de la qual molts sectors socials i polítics no hagueren volgut que haguera eixit mai.

RECORDS DE LA PREHISTÒRIA

VICENT PARTAL

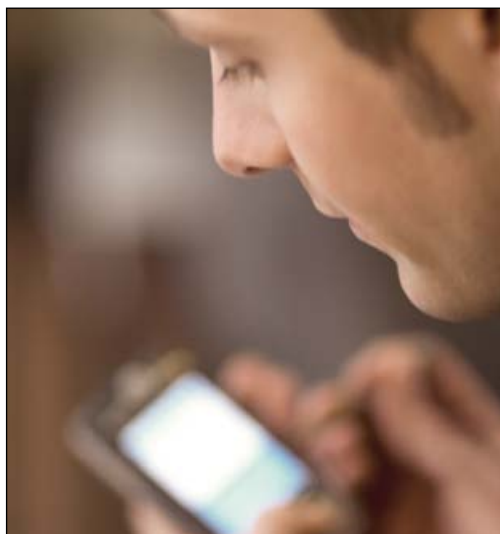
AQUEST ÉS UN ARTICLE QUE EL PODRIA MATAR EN DOS PARÀGRAFS. EL PRIMER EXPLICARIA QUE BROMERA VA SER FUNDADA EL 1986. I EL SEGON SIMPLEMENT DIRIA QUE ALESHORES PRÀCTICAMENT NO HI HAVIA ORDINADORS PERSONALS, LA WEB NO EXISTIA NI EN LA MENT DE TIM BERNERS-LEE, NO HI HAVIA TELEVISIONS PRIVADES, TV3 ERA ENCARA UNA COSA INCIPIENT I CANAL 9 O IB3 PURA ENTELÈQUIA, ELS DIARIS

EN PAPER SEMBLAVEN UNES CONSTRUCCIONS IMBATIBLES I ELS TELÈFONS MÒBILS EREN UNA COSA QUE GASTAVEN NOMÉS ELS MILITARS I ELS CAPS D'ESTAT. I HO PODRIA DEIXAR ACÍ PERQUÈ EL LECTOR JA ENTENDRIA EL QUE VULL DIR: QUE 1986 ERA LA PREHISTÒRIA. NO SENSE AFEGIR ABANS QUE ELS *E-BOOKS* NO APAREIXIEN NI EN LES NOVEL·LES DE CIÈNCIA-FICCIÓ.

Segurament en tots els terrenys el 1986 queda lluny. Però crec que en pocs quedarà tan lluny com en el dels mitjans i les tecnologies de la informació, protagonistes de la que possiblement és la revolució més gran del nostre temps. 1986 és l'any en què apareix el Macintosh Plus, el primer ordinador que molta gent i moltes empreses van usar per a això que en deien *autoedició*. És l'any que els russos posen en òrbita la MIR i que Barcelona demana ser seu olímpica. L'any de Txernòbil, encara soviètica, i el de l'adopció de la bandera dels dotze estels com a símbol de l'Europa unida. És l'any de Maradona com a líder de la selecció argentina de futbol al mundial i el de la trobada de Reagan amb Gorbatsxov a Islàndia, primer pas del procés que acabaria amb la guerra freda. També és l'any, ai!, del primer virus informàtic i l'assassinat d'Olof Palme i la mort de Pere Quart i Borges.

AVENÇOS QUE HAN MODIFICAT COSTUMS

L'estupefacció per la distància cronològica que sentim davant aquests fets



La nostra llengua ha d'aprofitar el potencial de la xarxa.

de calendari, la sentiríem també davant la nostra manera de viure, si fórem capaços d'abstraure'ns i mirar-ho de lluny.

Perquè hem passat de llegir el diari al matí amb café, lentament; a obrir el Twitter des del mòbil que reposa al capçal del llit, amb el primer cop de pestanya. I de veure el que et tiraven a la tele, sense opció ni al comandament a distància a triar el que volem veure i en la pantalla que ho volem fer. Hem passat, dient-ho ràpid, d'acumular papers en arxivadors inacabables a preguntar des de qualsevol aparell al senyor Google la data més pre-

cisa que podem imaginar. Hem anat de l'enciclopèdia i el mapa de carreteres al GPS i del *pick-up* a l'Spotify, al

núvol. Tant és així que fins i tot el CD ha tingut temps en l'entremig de néixer i morir i tot això va tan de pressa que la mateixa informàtica personal ja va de baixa i els ordinadors comencen a paréixer-nos vells, superats primer pels portàtils i ara per les tauletes, els mòbils i tota mena de plataformes portàtils que ens connecten arreu i sempre.

Ha estat i és vist així, una època única, apassionant, digna de ser viscuda

**La situació seria
pràcticament terminal
si no fóra per l'alenada
d'aire fresc impagable
que ha provocat Internet
a la cultura catalana**

amb tota la passió imaginable. Però ha estat bona per al país? per a la cultura catalana?

QUIN HA ESTAT EL PREU?

Que conste, abans que res, que no podíem triar. Roman-dre en el passat no era ni una opció, suposant que haguera estat raonable fer-ho. Simplement les coses han passat i han passat generalment de manera brillant. Però no es pot obviar que el resultat té alguns clarobscurs. Un bon grapat.

Hi ha coses en les quals hem reeixit bé: Internet en particular, amb la cirereta d'haver estat l'única cultura del món, l'única, a estar reconeguda amb un domini propi. Però al costat hi ha altres en les quals donem molts passos enrere: la televisió, per exemple, amb aquesta cosa desastrosa que en diuen TDT. Era millor aquell moment efímer en què de Salses a Guardamar hi havia TV1, La2 i TV3? Segur que sí, a la vista dels excrements que poblen avui les nostres pantalles. En això, per tant, hem anat com els carrancs.

DIVERGÈNCIES GEOGRÀFIQUES

I encara si ho mirem per zones, per aquestes *comunitats* que han anat rosegant la vella corca dels països, la cosa es va complicant de manera notable. Al Principat d'alguna manera s'ha consolidat un pol mediàtic potent en català. En primer lloc i sobretot amb TV3 i tot el que penja, però també amb iniciatives privades de gran valor, des de l'històric *Avui*, ara ajuntat amb *El Punt*, fins a les edicions en llengua catalana d'*El Periódico* o *La Vanguardia*. Avui hom pot dir que la majoria dels lectors de diaris del Principat lligen en català, que s'escolten en català la majoria de ràdios o que l'emissora líder de televisió és en català –que no és poca cosa si ho mirem amb ulls del 1986. Aquest és, però, un panorama enganyós si mirem la resta del país.

Perquè, per exemple, al País Valencià no sols no tenim diaris en català, encara, sinó que ni tan sols ja ens queden diaris de propietat valenciana ni ens arriben amb normali-

tat mercantil els diaris de Barcelona. I a les Illes, tret de la benemèrita però minsa tasca del *Diari de Balears*, les coses no és que funcionen molt millor tampoc. L'atac desprietat contra la recepció de TV3 fora del Principat ha posat en relleu encara més l'abast de la debacle viscuda: al Principat potser viuen millor, des del punt de vista de la salut dels mitjans en català, avui que fa vint-i-cinc anys, però el preu ha estat abandonar la resta del país i deixar-lo, deixar-nos als altres, en un notable estat de misèria mediàtica que en molts aspectes em fa pensar que no sols no hem avançat en aquest quart de segle sinó que definitivament vivim pitjor. Insistisc: els de Bétera, el Forcall, Queretes, Prada de Conflent, Maó o Sant Francesc d'Eivissa, per dir-ho a l'engròs.

LA DEMOCRATITZACIÓ GRÀCIES A INTERNET

I la situació seria pràcticament terminal si no fóra pel gran canvi favorable en aquest panorama, que és Internet. Perquè des del 1995 la xarxa ha provocat una alenada d'aire fresc impagable a la cultura catalana, especialment la de la perifèria. I així avui i només gràcies a Internet un catalanoparlant de qualsevol part del món pot tenir una dieta mediàtica molt més que raonable i suficient en la llengua que li és la pròpia. Llegir, escoltar o veure qualsevol esdeveniment d'abast mundial o la més menuda de les cuïtes locals en la llengua de Beneixama, Fraga, Eus o Felanitx i a Beneixama, Fraga, Eus o Felanitx avui ja no és de cap manera una utopia sempre que es tinga a mà la pantalla adequada i alguna connexió mínimament decent.

L'alegria, però, no hauria d'evitar la cautela. Que la velocitat dels canvis no sols no s'atura, sinó que creix i creix, i cal estar a totes. Perquè apareixen noves màquines que maten les velles amb una velocitat suïcida, perquè la gent jove, nascuda i entrenada en aquell món, viu d'una manera que només vagament recorda la nostra. Però també perquè en un mercat universal i universalitzat els mercats locals, i el nostre en perspectiva planetària ho és, necessiten ser molt sòlids per a no acabar engolits pel magma de les fàbriques universals de continguts.



EDITORIALS EN (R) EVOLUCIÓ PERMANENT

JOAN CARLES GIRBÉS

L'ECLOSIÓ, ALS ANYS 80, D'UN SEQUIT D'EDITORIALS LITERÀRIES QUE, TEMPS A VENIR, RESULTARIEN FONAMENTALS PER A LA CULTURA CATALANA, ES VA PRODUIR GRÀCIES AL PÒSIT D'EDITORS QUE, MALGRAT LES DIFICULTATS DE LA LLARGA POSTGUERRA, HAVIEN APOSTAT PER UN FUTUR Digne I CULT. D'AQUELLS MILITANTS DE LA LLENGUA DESTAQUEN PROA (1928), EDICIONS

62 I LA GALERA (1962) A BARCELONA; MOLL (1933) A LES ILLES BALEARS; O 3i4 (1968) AL PAÍS VALENCIÀ. SÓN EXEMPLES VIUS DE L'EMPENTA D'UN NOMBRE REDUÏT PERÒ TENAÇ DE LLUITADORS QUE VAN ACONSEGUIR, JUNTAMENT AMB ALTRES EMPRENEDORS DE L'ÈPOCA, EVITAR EL TRENCAMENT I ALIMENTAR LA LLAVOR QUE HA PRODUÏT ELS FRUITS SABOROSOS DEL PRESENT.

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), aprovada el 1983 per les Corts Valencianes, va oficialitzar l'estudi de la nostra llengua. Aquest va ser l'esperó decisiu perquè el sector editorial valencià encetara el camí del creixement. Gregal es va crear aquell mateix any amb l'objectiu de donar resposta a la sobtada demanda de material escolar i de lectura per part d'escoles i instituts, però la mala gestió empresarial va enfonsar prompte aquell projecte. Unes altres editorials sorgides al caliu de la LUEV, amb totes les esperances i anhels que aquella norma va despertar, van focalitzar igualment la producció en l'àmbit educatiu, bé amb materials lexicogràfics o per a l'aprenentatge de la llengua, bé amb obres de literatura infantil i juvenil (LIJ), vertader motor, encara avui, del sector editorial valencià. És el cas de Bullent (1983), Denes (1988), Tabarca (1990) o Tàndem (1990), supervivents d'aquella il·lusió col·lectiva.

Afers (1983) ha orientat la seua estimulant producció cap a la recerca i el pensament, mentre que Bromera (1986) ha centrat bona part del seu catàleg en la promoció de la LIJ i en el llibre de text. Des dels inicis, però, es va endinsar obertament en unes altres esferes aleshores menys explorades, com són el teatre, la sociolingüística, la divul-



La logística planteja desafiaments continus per al sector editorial.

gació científica o la narrativa per a adults, amb què ha constituït un catàleg eclèctic adreçat a la totalitat del domini lingüístic.

La publicació dels títols fundacionals de Bromera coincideix amb l'emergència al Principat d'editorials que en l'últim quart de segle s'han convertit en referents. Dos anys abans havien nascut Empúries i Edicions de 1984, i el 1985 ho feien Columna i La Campana, empreses que han fet aportacions valuoses a la dinamització i la renovació de la literatura catalana,

tot apostant per narradors emergents, les traduccions o el llibre de grans vendes, propostes necessàries per a una cultura en eterna recerca de la normalitat.

**Les editorials
sorgides al caliu
de la Llei d'Ús i
Ensenyament del
Valencià, amb totes
les esperances i anhels
que aquella norma
va despertar, van
focalitzar la producció
en l'àmbit educatiu**

**PROFESSIONALITZACIÓ,
CONCENTRACIÓ I
NOUS SEGELLS**

L'evolució de l'edició literària durant els darrers 25 anys gira al voltant de tres eixos bàsics: una professionalització creixent, la concentració empresarial i l'aparició constant de segells petits amb dosis enormes d'ambició.

En els orígens de l'embranchida dels anys vuitanta hi ha el compromís de persones amb voluntat de construcció nacional i defensa del patrimoni lingüístic. Les conviccions primeres

d'aquells fundadors s'han reorientat a mesura que el context sociopolític també variava. Algunes d'aquestes editorials inclouen ja obres en castellà en els catàlegs, o han creat segells editorials específics per a fer-ho, com és el cas de Quaderns Crema (1979) amb Acanalado (1999). I han eixamplat o diversificat les línies d'acció. Algunes, fins i tot, han descobert *ara* la força de la LIJ, que viu una època daurada. Ja no hi ha *només* la voluntat de salvar la llengua; hi ha, també (i en alguns casos, *sobretot*), la voluntat de fer negoci. Sense complexos. Com en les cultures dites *normals*.

La professionalització comporta en alguns casos un canvi generacional al capdavant d'empreses que van sorgir de manera modesta, autodidacta, familiar, però que amb el temps han crescut en mida i complexitat. L'alteració d'algunes de les peces de la cadena tradicional del llibre afecten també el mode en què les obres viatgen de la ment del creador als ulls dels lectors. S'han assentat les agències literàries com un pas intermedi entre l'autor i l'editor, i el sector de la distribució es redimensiona per guanyar eficàcia.

La fallida, el 2010, de la històrica distribuïdora Arc de Berà va deixar el gruix de l'edició independent en català a la deriva durant mesos. D'aquestes dificultats passades s'han consolidat empreses conjuntes com ara Xarxa de Llibres, que separen la tasca comercial (l'atenció i promoció de novetats als llibreters) de la logística (el procés mecànic de fer arribar els exemplars als establiments). I d'aquesta unió estan sorgint ja altres fruits, com ara la col·lecció «Portàtil», que vol esdevenir un punt de trobada de l'edició independent en format butxaca.

CENTRE I PERIFÈRIA

A la fi dels anys noranta es va iniciar un procés de concentració editorial a Catalunya que va integrar La Magrana (1975) en l'estructura del gegant de les revistes i els col·leccionables RBA. Però el colp d'efecte el va donar Planeta fent-se amb el control d'una dotzena llarga de segells l'any 2006. El nou Grup 62 representa en l'actualitat més de la meitat de la facturació global de l'edició literària per a adults. Alhora, el Grup Cultura03 contrarestavava el 2007 l'«efecte 62» amb l'impuls d'Ara Llibres, integrat per Ara, Amsterdam, Alisis i Now Books. Aquestes concentracions han estat acompanyades d'una conseqüència inesperada però revitalitzant: l'aparició d'una munió de noves editorials que exerceixen de contrapès i no es conformen amb el paper d'actors secundaris.

El centre editorial continua establert a Barcelona, però les eines tecnològiques implantades al sector, que abarateixen costos i multipliquen les possibilitats comunicatives, són en bona mesura responsables que cada vegada més les seues

iniciatives valuoses es troben fora de la ciutat comtal. És el cas de Pagès (1990) a Lleida; Documenta Balear (1991) i Leonard Muntaner (1994) a Ciutat de Mallorca; Angle (1992) a Mataró; Cossetània (1996) a Valls; El Gall (1996) a Pollença; Edicions 96 (1998) a Carcaixent; Onada (2003) a Benicarló; o Perifèric (2003) a Catarroja, i tantes altres que diversifiquen l'oferta i enriqueixen i renoven l'ecosistema editorial.

EL POTENCIAL DIGITAL

Les xarxes socials propicien la interacció d'editors i autors amb lectors actuals o futurs; l'autoedició facilita la proliferació de textos que d'una altra manera potser mai veurien la llum (i alguns, sens dubte, ho mereixen); el llibre electrònic ens aporta immediatesa en el consum; i la impressió sota demanda està salvant els fons editorials. Els segells mitjans i petits, i alguns de nova creació com Tria Llibres (2009), estan fent servir aquest potencial per guanyar espai i notorietat en un terreny en què editar bé, gestionar correctament els drets d'autor i connectar amb un públic específic resulten fonamentals per a sobreviure.

La principal incògnita del canvi de paradigma en el sector és el repte del llibre digital, irrenunciable ja per a les obres de referència (enciclopèdies, diccionaris, etc.); imparabile en el camp tècnic, legislatiu i de text; i més incert en l'apartat estrictament literari. Tot plegat obliga els editors a reinventar un negoci amb marges comercials reduïts precisament en un moment de retall brutal de les ajudes públiques que hi havia en el passat. Al País Valencià i les Illes Balears, aquestes incerteses s'agreuuen per l'absència de polítiques culturals de foment lector i per l'imminent retrocés legislatiu per a la llengua en l'educació. Aquestes amenaces dificulten més en aquests territoris la possibilitat de guanyar lectors entre la població adulta, encara majoritàriament reticent al llibre en català.

Mentre els editors ajusten la maquinària al ritme dels temps (de crisi, en plural), els lectors contemplen amb esperança les enormes possibilitats d'accés a la lectura que ens depara el futur. Mai en la història de l'edició, des de la invenció de la impremta, s'havien viscut tantes transformacions com en els últims 25 anys. Però tot indica que sorgiran altres competidors, més aparells multifuncionals enlluernadors, idees promocionals arravatadorament seductores... i que tot canviarà de nou per a tornar al punt d'origen, en què un escriptor crea una obra i un lector la gaudeix i la fa seua. Els editors continuaran fent possible aquest procés extraordinari. Perquè, com afirma l'editora nord-americana Jane Friedman, «els editors contribuïm a canviar el món. És una responsabilitat meravellosa i enorme». Així és i així volem que continue sent. Modestament.

**L'evolució de
l'edició literària durant
els darrers 25 anys
gira al voltant
de tres eixos bàsics:
una professionalització
creixent, la concentració
empresarial i l'aparició
constant de segells
petits amb dosis
enormes d'ambició**

MOLT PER CELEBRAR

GABINET DE COMUNICACIÓ

TOMBAR LA VISTA ENRERE DESPRÉS DE VINT-I-CINC ANYS DE TREBALL EDITORIAL EN UNS MOMENTS D'INCERTESA COM ELS QUE VIVIM ÉS TOT UN PRIVILEGI. AQUELL PROJECTE MODEST QUE COMENÇAVA AMB MOLTA IL·LUSIÓ I CERTES MANCANÇES QUE SE SUPERAVEN AMB MOLTES GANES DE TREBALLAR I ESFORÇ, HA ESDEVINGUT UN GRUP

EDITORIAL QUE CONTINUA AMB EL MATEIX ESPERIT TOT I LES NOVES DIMENSIONS. MOLTS SÓN ELS QUE HAN FET POSSIBLE QUE LA BROMERA, AMB LA RIBERA COM A PUNT DE PARTIDA, S'ESCAMPARA PER TOT EL TERRITORI DE LA NOSTRA LLENGUA. AMB TOTS ELLS, HEM VOLGUT CELEBRAR AQUESTA FITA.

La situació actual planteja *a priori* un escenari difícil per a una editorial modesta, independent i situada lluny dels grans nuclis editorials com és Bromera. Però la realitat és que després de vint-i-cinc anys, Bromera treballa amb el mateix plantejament que la va impulsar en naixer: el de fer una aportació cultural i lingüística des de casa nostra. Ha sigut gràcies a la col·laboració de moltes persones que aquest projecte il·lusionant que va començar fa cinc lustres siga hui una realitat consolidada amb un espai ben definit en el sector editorial arreu del nostre territori. I com en qualsevol aniversari, les celebracions d'una fita tan important havien de ser envoltades de totes les persones que, d'una manera o una altra, han permès que Bromera continue treballant amb més força i il·lusió que quan va arrencar el 1986.

La primera cita va tenir lloc a Alzira, la ciutat que va acollir una utopia que a poc a poc ha esdevingut una realitat. El 25 de gener de 2011 es va presentar la reedició de *L'últim roder*, de Josep Franco, la primera novel·la que va publicar l'editorial, l'èxit de la qual va engegar amb força el motor que impulsa Bromera. La presentació va reunir autors, col·laboradors i gent de la cultura de la Ribera en un acte que volia agrair el suport que la ciutat i



Amb celebracions com la de Barcelona volem agrair la col·laboració a molts amics de Bromera.

els col·laboradors més pròxims han manifestat aquests anys.

25 ANYS PROMOVENT LA CULTURA

L'aniversari de Bromera ha estat present en alguns dels esdeveniments literaris de 2011 més importants per tal d'acostar-se als principals responsables de l'èxit de l'editorial: els lectors que han confiat tots aquests anys en els més de 1.800 títols que ha publicat, 2.500 si parlem del Grup Bromera. Així,

la Fira del Llibre de València va acollir també la presentació de la reedició de la novel·la de Josep Franco que va fer possible que Bromera continuara publicant. A més, enguany, per

primera vegada, Bromera exposava les novetats editorials en un stand propi la Diada de Sant Jordi a Barcelona.

Les celebracions van continuar amb LiteraTIC, la jornada formativa dirigida als docents que va tenir lloc el 28 de maig. L'edifici de la Nau de la Universitat de València va ser el marc escollit per a agrair al professorat la implicació en la defensa de la nostra llengua i la nostra literatura. L'acte va reunir autors i docents, els dos col·lectius que han fet possible que l'aventura editorial de Bromera es consolide i es projecte cap al futur en un món canviant i en una societat

**La jornada
formativa LiteraTIC
va ser el marc escollit
per a agrair al
professorat la
implicació en la
defensa de la nostra
llengua i la nostra
literatura**



La presentació a Alzira de l'edició revisada de *L'últim roder* de Josep Franco va inaugurar l'any del 25é aniversari.

que necessita l'esperit crític que proporcionen l'educació i la lectura. Més de 300 persones es reuniren per escoltar les diferents ponències programades al voltant de la lectura i les noves tecnologies en un dia en el qual hi va haver espai també per al somriure gràcies a Albenà Teatre, que va interpretar un fragment de *Que tinguem sort!* per a tancar una jornada tan especial de la millor manera possible.

Amb motiu també del 25é aniversari, Bromera ha impulsat a una nova línia de llibres de butxaca, «Portàtil», juntament amb altres editorials independents, com ara Angle, Cossetània o Viena. Aquesta sèrie recull els llibres de més èxit en un format més reduït i a un preu més econòmic.

LA PROJECCIÓ DE BROMERA

La consolidació de Bromera i dels seus autors a Catalunya és també un fet remarcable d'aquests vint-i-cinc anys de treball. La presència i la implicació de l'editorial en projectes i iniciatives en el context del Principat creix cada vegada més, i contribueix així de manera fonamental al desenvolupament del projecte editorial. Per tal de celebrar l'aniversari amb tots els qui han ajudat a fer-ho possible, el 28 de juny, el Palau Robert de Barcelona acollia una festa a la qual assistiren més de 150 persones. L'escriptor Màrius Serra va fer de mestre de cerimònies excepcional de l'acte, que va tenir la presència del conseller de Cultura, Ferran Mascarell, qui va destacar la contribució de l'editorial al món de la cultura. Entre els assistents, hi havia destacades personalitats del món de la cultura.

També s'hi treballa per fer arribar el catàleg més enllà de les nostres fronteres. Els vint-i-cinc anys de Bromera també s'han

celebrat a la Bologna Children's Book Fair, la fira internacional més important del llibre infantil i juvenil, on des de fa dos anys l'editorial està present amb un estand propi.

FI DE FESTA

Arribem a l'últim trimestre de l'any marcat habitualment per la celebració dels Premis Literaris Ciutat d'Alzira que Bromera impulsa juntament amb altres entitats. Per això, les conferències que s'organitzen al voltant d'aquests guardons inclouen també una taula redona que valora el quart de segle assolit per l'editorial des del punt de vista dels autors, els docents, els bibliotecaris i els lectors.

Però abans, el 7 d'octubre, ho celebrem al Teatre El Musical de València, amb autors, col·laboradors, institucions, educadors, lectors... que han acompanyat aquest projecte durant vint-i-cinc anys. En l'acte, presentat per la periodista Reis Juan, hem volgut reunir un bon grapat d'amics i amigues de Bromera per a gaudir d'un fragment de la representació teatral de la novel·la de Josep Franco *L'últim roder*, amb l'actuació d'Òscar Briz i Ferran Garrigues, i de la música en acústic d'Obrint Pas.

El 25é aniversari ha estat present en tots els actes i esdeveniments de Bromera durant aquest 2011 per tal de com-

partir aquesta fita amb tots els qui han fet possible l'èxit del projecte editorial. Encara queda camí per recórrer, però l'ànim i l'impuls que donen el suport i la confiança rebuda durant tants anys empenen a seguir treballant per superar més reptes en favor de la lectura i la cultura. Aquest aniversari és també de tots. Enhorabona!

**El 25é aniversari
ha estat present en
tots els actes i
esdeveniments de
Bromera durant
aquest 2011**

25 ANYS FENT AMICS

VICENT BORRÀS

QUAN CAROL TELEFONA PERQUÈ COL·LABORE EN AQUEST DOSSIER CENTRANT-ME EN L'ASPECTE HUMÀ DE BROMERA AL LLARG D'AQUESTS 25 ANYS, NO M'HI PUC NI M'HI SÉ NEGAR. MÉS EN-CARA, EM FA IL·LUSIÓ PARLAR JUSTAMENT D'AIXÒ QUE MÉS VALORE DE L'EDITORIAL: LES PERSONES QUE S'HI RELACIONEN.

AIXÒ MATEIX QUE ARA EM BLOQUEJA I EM FA COMENÇAR UNA VEGADA I UNA ALTRA AQUEST ESCRIT. COMPRIMIR-HO EN UNS POCOS CARÀCTERS FA UNA MIQUETA DE RESPECTE I NO S'ACABA DE TROBAR LA DISTÀNCIA NECESSÀRIA QUE REQUEREIX UN TEXT D'AQUESTES CARACTERÍSTIQUES.

Tot va començar en un pis del carrer Dr. Fleming d'Alzira, on vivia Josep Gregori. L'editorial cabia, si fa no fa, en els huit o nou metres quadrats del seu despatx. Bromera era, a més del jove mestre i escriptor esdevingut editor, un grapat d'amics (docents i escriptors) que formaven un embrionari i primitiu consell assessor. Tot plegat, una mitja dotzena llarga de persones. Els noms imprescindibles: J. A. Fluixà, J. Balles-ter, S. Bataller, V. Oroval, J. Barberà, E. Sòria, J. Palàcios, E. Salom.

Poc després, la nòmina l'ampliàvem uns quants noms més. Per aquella època, els informes eren mecanografiats (i alguns utilitzàvem el paper de calc per a guardar-ne còpia), les correccions eren manuscrites i al marge, i els pagaments (perquè des del primer moment l'editor tenia molt clar que dins les modestes possibilitats inicials les feines havien de ser remunerades) es feien a través d'un xec que el mateix Gregori omplia i signava a l'acte sota la mirada atenta del beneficiari. Es tractava d'un temps sense ordinadors ni telèfons mòbils, la qual cosa feia que el contacte directe i les reunions sovintejaren al Dr. Fleming, als bars de la rodalia o al voltant d'una paella a la Casella. Entre l'aldarull de les converses apareixien títols possibles



Un jove i molt jove Josep Gregori posava en marxa Bromera el 1986.

i propostes per a noves col·leccions, els temes per al proper número de *L'illa*, el motiu central de les jornades que envoltarien els Premis Literaris Ciutat d'Alzira... L'editor anotava en una llibreta menuda títols, noms d'autors, telèfons, les paraules clau d'aquella pluja d'idees que, d'alguna manera, guiava el rumb literari de la casa. Després, Gregori pagava el compte i se'n anava. Aleshores, començava l'altra reunió, potser més divertida, però també menys im-productiva, on era tan fàcil desbarrar entre xafardejos com aportar una idea brillant. En una d'aquelles reunions, a la fi del 91, va sorgir la idea d'entrevistar Fuster, que s'hi avenia si l'entrevista la feia Sòria. Algú suggerí com a títol «Fuster olímpic». L'assagista de Sueca no arribà a veure aquelles olimpíades.

UN CREIXEMENT MODEST

Tot i amb això, l'indicatiu més evident que l'editorial prenia cos i anava pel bon camí foren dos fets que es produïren una mica abans de l'any olímpic: el lloguer d'un local per a despatx i magatzem al carrer J. M. Llopicó d'Alzira i la contractació d'Eva Albero i Maria Josep Soler. Marijose (en els aspectes de la producció dels llibres) i

**Per aquella època
els informes eren
mecanografiats
(i alguns utilitzàvem
el paper de calc
per a guardar-ne còpia),
les correccions eren
manuscrites i al marge**



Presentació de Diari d'un jove maniàtic, 1988.



Dinar amb la premsa a propòsit dels Premis Literaris Ciutat d'Alzira 1996.

Eva (en el vessant numèric i administratiu) han esdevingut per a mi (i supose que per a molts dels qui fa 25 anys que hi col·laborem) la referència més immutable de l'editorial.

En els primers noranta (en un dels primers augments de la plantilla), va entrar a fer pràctiques administratives i tasques de magatzem un jove i molt jove Joan Carles Girbés. Com si es tractara d'un argument de ficció, el xicot de Carcaixent, que havia començat ensobrant al magatzem, actualment és el director de publicacions.

Amb aquestes dades, el lector es deu poder fer una imatge del creixement modest, però agraït, com el de la bromera, de l'editorial. Del despatx del carrer Dr. Fleming a les naus del polígon industrial d'Alzira, de les hores lliures del mestre Josep Gregori a les més de 40 persones que ara treballen a l'empresa i que es reparteixen en un complicat entramat de departaments i gabinets. Les característiques i l'espai de què disposa l'article no em permeten individualitzar els noms de tot aquest capital humà (tots ells amics i coneguts) i supose que, gràcies a la seua demostrada professionalitat, els anònims al·ludits així ho entendran.

UN PATRIMONI IMPAGABLE: AUTORS I LECTORS

Bromera té, però, un altre patrimoni, que és molt més que considerable, i són els seus autors. Quan diem «els seus autors» ens referim a aquells escriptors i escriptores que d'alguna manera han estat descoberts, creats i/o potenciats per Bromera i que hi continuen confiant i sentint com a seua l'editorial. En molts casos es tractava d'autors inèdits pels quals Bromera va apostar i els quals va empenyar.

Tot i els treballadors, col·laboradors i autors, el capital humà més important de què disposa l'editorial són els seus lectors, els docents, els joves que fa 25 anys, amb la Llei d'Ús i Ensenyament acabada d'estrenar, es van iniciar en la lectura

en valencià, sense els quals tot açò no tindria cap sentit, els receptors d'aquest procés comunicatiu que també s'activa amb la lectura, els amics de Bromera. Persones que en més d'una ocasió han mostrat la fidelitat i gratitud a la casa. Per exemple, el juny de 1999, amb l'excusa dels 200 títols, a Alzira es van reunir prop de 200 persones amb la finalitat de festejar que aquella bromera gaudia d'una salut envejable i anava en augment, i també per a expressar la satisfacció i l'agraïment al responsable d'aquella fita. Entre els qui van parlar, l'escriptor Josep Franco va expressar amb contundència un fet incontestable: «200 llibres constitueixen una realitat tan tangible com el pont de Calatrava o Canal 9».

Hui, més de 15 anys després, dubte que el pont o el canal hagen contribuït tant i tan bé a la salut de la cultura i la llengua dels valencians (i, doncs, de la societat valenciana en general) com els més de 1.800 títols de Bromera. Aquell sopar va acabar esdevenint un home-natge a l'editor que, tímid, el refusava i desmentia malalties o altres rumors, però la veritat és que si la cosa va anar així és perquè algú ha estat capaç de contagiar l'entusiasme a tots i fer sentir com a propi aquest projecte que es diu Bromera que, tot i que s'ha fet gran, encara després la proximitat familiar que fa que els qui hi col·laborem o treballem sentim en la pell les ferides que deixen les absències d'Enric Solbes i Manolo Ibáñez.



La publicació de 100 títols en «L'Eclèctica» es va celebrar amb un bon grapat d'autors.

El capital humà
més important
de què disposa l'editorial
són els seus lectors,
els docents, els joves
que fa 25 anys,
amb la Llei d'Ús i
Ensenyament
acabada d'estrenar,
es van iniciar en
la lectura en valencià

L'UNIVERS BROMERA

ENRIC SALOM

L'ANY 1986 VA APARÈIXER LA PRIMERA COL·LECCIÓ D'EDICIONS BROMERA. DUIA PER NOM «ELS NOSTRES AUTORS» I VOLIA APORTAR UNS MATERIALS LITERARIS QUE REFORÇAREN LES CLASSES DE LLENGUA I LITERATURA. LA COL·LECCIÓ VA COMENÇAR AMB FORÇA I UNA DE LES PRIMERES OBRES QUE S'HI PUBLICAREN,

L'ÚLTIM RODER, DE JOSEP FRANCO, TÉ HUI 32 EDICIONS. ELS ANYS SUCCESSIUS ES VA AMPLIAR L'OFERTA AMB NOVES COL·LECCIONS. DE 1987 DATEN «A LA LLUNA DE VALÈNCIA» I «BROMERA POESIA», I «ESPURNA» (1988), «L'ECLÈTICA» (1989), «BROMERA TEATRE» (1989) I «EL MICALET GALÀCTIC» (1989) FOREN LES SEGÜENTS.

La degana de les col·leccions va nèixer amb la vocació d'oferir a professors i estudiants textos literaris d'autors de diferents èpoques i de gèneres diversos. Les aules s'ompliren amb les aventures de Tirant i de Curial, i amb els textos de Lull i de March. Aquests clàssics medievals comparteixen col·lecció amb clàssics del segle xx, com Mercè Rodoreda i Llorenç Villalonga, i amb autors actuals com Jordi Mata, Vicent J. Escartí o Joan Pla. Atesa l'orientació escolar, tots els llibres porten un estudi introductori i propostes didàctiques. Cal remarcar que la col·lecció inclou tres biblioteques personals dedicades a tres autors fonamentals de les nostres lletres: Joan Fuster, Josep Lozano i Joan Francesc Mira.

Dues obres d'Oscar Wilde —*El crim de Lord Arthur Savile* i *El fantasma dels Canterville*— enceten la col·lecció «A la Lluna de València», centrada en la narrativa clàssica d'autors universals. Hi trobarem autors bàsicament del segle xix que han fet volar la imaginació de moltes generacions amb *L'illa del Tresor*, de Stevenson, amb *Gulliver a Lil·liput*, de Swift, o amb les aventures de *Tom Sawyer detectiu*, de Twain.



Bromera ofereix un ampli ventall de col·leccions infantils.

A més de descobrir la inquietant *Metamorfosi*, de Kafka, i els *Relats de terror*, d'Edgar Allan Poe. Salgari, Verne, Conan Doyle, Stendhal, London o Voltaire, entre altres, aporten les seues narracions atemporals i sempre engrescadores a partir de traduccions íntegres dels originals.

UN VENTALL AMPLI EN POESIA I EL TEATRE

Amb «Bromera Poesia» s'oferix una oferta heterogènia i diversificada dels autors més destacats del panorama poètic actual i de les generacions immediatament anteriors.

Joan Valls i Maria Beneyto provenen de la poesia de postguerra; Lluís Alpera pertany a la generació dels 60; Jaume Pérez Montaner, Gaspar Jaén o Marc Granell vénen de la dels 70; Antoni Prats, Ramon Guillem, Josep Ballester, Manel Garcia Grau, Lluís Roda, Vicenç Llorca aporten les propostes poètiques dels darrers anys del segle xx i els primers del XXI. Aquest panorama de la nostra poesia es complementa amb la traducció d'autors tan significatius com Pavese, Quasimodo, Tardieu, Pasolini, Caccamo o Bassani.

**Una parcel·la de
la literatura en què
Bromera ha invertit
moltes il·lusions és
la que s'adreça
als més menuts,
la literatura infantil**



Celebració de la publicació dels 100 títols d'«El Micalet Galàctic».



Logos d'algunes de les 40 col·leccions de Bromera.

Poc després es va donar pas al teatre amb «Bromera Teatre». S'hi ofereix la producció de la majoria d'autors valencians actuals, com Manuel Molins, Rodolf i Josep Lluís Sirera, Carles Alberola, Pasqual Alapont al costat d'obres de dramaturgs tan significatius com Dario Fo, Luigi Pirandello, Henrik Ibsen o Harold Pinter. El conjunt esdevé un catàleg molt obert a tendències, gèneres i tipus de lector.

NARRATIVA JUVENIL I INFANTIL PER A TOTS ELS GUSTOS

Amb el reeixit *Diari d'un jove maniàtic* d'Aidan Macfarlane i Ann McPherson començava a rodar «Espurna», la col·lecció de narrativa juvenil d'autors actuals. Hi podem trobar una gran varietat temàtica i d'estils, però totes les obres tenen en comú que s'adrecen a un públic jove i intenten atraure el seu interès amb històries sentimentals, solidàries, inquietants, dolces, terrorífiques, divertides, intrigants imaginades per autors tan diversos com Joan Pla, Glòria Llobet, Agustín Fernández Paz, Jesús Cortés, Pasqual Alapont, Josep Millo, Jordi Sierra i Fabra, Andreu Martín... capaçs, tots ells, d'omplir de fantasia, emoció i, per què no, reflexió les lectures adreçades als nostres adolescents. Aquesta oferta es complementa amb unes altres col·leccions adreçades al mateix sector de lectors. Amb «Esguard», Francesc Gisbert, Miquel Ferrà, Mariano Casas o Silvestre Vilaplana ens acosten a la narrativa històrica. I amb «Esfera» arriba la narrativa jove més actual que es fa en altres llengües: Herbie Brennan, Cornelia Funke, Philip Pullman, o Laura Gallego.

Una parcel·la de la literatura en què Bromera ha invertit moltes il·lusions és la que s'adreça als més menuts, la literatura infantil. Com que aquest segment de lectors és tan heterogeni, la col·lecció «El Micalet Galàctic» s'estructura en quatre sèries diferents segons l'edat del lector. Les històries d'Enric Lluch, Teresa Broseta, Mercé Viana, Vicent Pardo, Josep A. Fluixà, Pasqual Alapont o Maria Dolors Pellicer i les

de Gianni Rodari, Fina Casalderrey, Mariasun Landa, Hans Christian Andersen, Homer o Jacob i Wilhelm Grimm s'alien per oferir als lectors més joves fantasia, humor, aventures i per fomentar des de menuts el plaer de la lectura. Però no és aquesta l'única col·lecció infantil; «L'Elefant», «El Micalet de Por», «Micalet Teatre», «El Club de la Ciència», «Cartera de Valors», «Maleta Màgica», «El Meu Món i Jo», «El Bagul dels Monstres», i «Lletra Màgica» completen una proposta graduada i diversa pensada per a fomentar la lectura des dels primers anys amb obres amenes i atractives.

UNA COL·LECCIÓ DE REFERÈNCIA

«L'Eclèctica» ofereix narrativa actual per a adults i hi podem trobar el més representatiu de la narrativa valenciana actual així com destacats autors catalans i balears: Isabel-Clara Simó, Joaquim G. Caturla, Josep Franco, Francesc Bodí, Manuel Baixauli, Vicent Borràs, Ferran Torrent, Àngels Moreno, Josep Lozano, Esperança Camps... El complement necessari a les veus dels nostres narradors ve de la mà de la traducció d'autors imprescindibles de la narrativa més actual que es fa arreu del món. Hi trobem la literatura àrab amb Naguib Mahfuz, Mohamed Xukri, Salman Rushdie; l'anglosaxona amb John Connolly, Frank McCourt, John Banville, John Updike; la italiana amb Andrea Camilleri o Erri De Luca; la neerlandesa amb Cees Nooteboom; la danesa amb Mikkel Birkegaard; la turca amb el premi Nobel Orhan Pamuk; la romanesa amb la també premi Nobel Herta Müller, i tants altres autors que ens permeten gaudir de la literatura que s'està fent avui dia.

En els vint-i-cinc anys d'existència, Bromera ha consolidat un catàleg rigorós i amb diversitat de propostes literàries. Ha estat, així mateix, una plataforma per a promoure la creació literària que ha donat a conèixer moltes de les veus de la nostra literatura actual, alhora que ha apostat fort per les traduccions en tots els gèneres. Vint-i-cinc anys que han servit per a consolidar un projecte bàsicament cultural.

**En els vint-i-cinc anys
d'existència, Bromera
ha consolidat un catàleg
rigorós i amb diversitat
de propostes literàries**

ELS LLIBRES DE BROMERA FAN ESCOLA

ALFRED ARANDA

LA BONA ACCEPTACIÓ QUE ELS LLIBRES DE LECTURA DE BROMERA TENIEN –I TENEN– ENTRE ELS LECTORS, SOBRETOT ELS ESTUDIANTS, VA ANIMAR L'EDITORIAL L'ANY 1998 A PREPARAR ELS PRIMERS LLIBRES DE TEXT PER A SECUNDÀRIA. AIXÍ NAI-XIA BROMERA.TXT QUE, DES D'ALESHORES, NO HA DEIXAT

D'OFERIR DIVERSITAT DE MATERIALS PER A MÉS NIVELLS I ÀREES. NO TÉ ELS 25 ANYS DE LA RESTA DE L'EDITORIAL, PERÒ L'EXPERIÈNCIA ENS PERMET AFIRMAR QUE ELS SEUS PLANTEJAMENTS DIDÀCTICS S'HAN GUANYAT LA CONFIANÇA DE MOLTS ENSENYANTS.

Diu la dita popular que «per a treballar, ferramenta», i l'educatiu és un dels àmbits on més es viu açò. A l'aula calen bones eines, i oferir-les al professorat és el propòsit de Bromera.txt. Aquest objectiu exigeix un projecte coherent des del primer fins al darrer curs, que facilite un procés d'aprenentatge amb continuïtat.

Aquest projecte, l'ha fet realitat un equip multidisciplinari que ha atés tant els interessos dels alumnes com els suggeriments rebuts dels educadors. El material que proposa Bromera.txt utilitza una metodologia innovadora i eficaç que atén la diversitat –pel que fa a la competència lingüística de l'alumnat– i les demandes de la societat de la informació. S'ha apostat per l'opcionalitat –tot adaptant-se als currículums oficials–, per la claredat expositiva i per la pràctica dels aspectes comunicatius sobre l'estudi teòric.

D'altra banda, també s'ha buscat l'adequació dels llibres tant al tipus d'alumnat i al seu desenvolupament cognitiu com al context. Es parteix d'una perspectiva valenciana per a ser universals.

LA PISSARRA DIGITAL

Bromera.txt ofereix llibres i quaderns en format paper i en suport digital. Així, es poden usar en la pissarra digital gràcies a la plataforma Virtus-Books (www.virtusbooks.com).

El complement als materials curriculars de Bromera.txt són els plans lectors de Bromera i d'Algar per a cada curs de Primària, així com les lectures –moltes amb propostes didàctiques–, les obres lexicogràfiques de consulta i els diccionaris.



A més del paper, Bromera.txt ofereix material en suport digital.

L'oferta de Bromera.txt per nivells es concreta en aquests materials:

Infantil: quaderns per a treballar la grafomotricitat, la preescriptura, la lectoescriptura, les majúscules...

Primària: el Projecte Far –amb continguts digitals enriquits– per a València, Castellà, Coneixement del Medi, Matemàtiques i Música. El curs 2011-2012, aquests materials nous, i els coeditats amb Algar Editorial, arriben al mercat en tres volums, perquè siga una «escola

àgil», i els complementen quaderns de treball de càlcul, de coneixement del medi, de vacances, el llibre del mestre...

Secundària: l'àrea València: Llengua i Literatura –projectes Enllaç, València més pràctic i Ona– té el llibre de l'alumne, el quadern d'activitats, la guia de recursos didàctics, el CD de recursos sonors, el programa generador de proves d'avaluació Ónex i la llicència per a pissarra digital. Les assignatures optatives de l'ESO tenen: *Taller de llengua (Repunt 1r, 2n i 3r)*, *Dramatització*, *L'entorn del geògraf*, *Educació mediambiental*, *Redacció i disseny de premsa*.

Batxillerat: el Projecte Batec (valencià) i el llibre d'història de l'art.

Per a alumnes nouvinguts: el Projecte Benvinguts (0, 1 i 2) per a aprendre valencià. Finalment, per a les proves de la Junta Qualificadora de Coneixements de València: Projecte Va de bo!

Aquests llibres de text ajuden el professorat a fer dels alumnes uns bons usuaris de la llengua, permeten assolir els objectius i continguts de l'àrea, promouen l'hàbit de lectura, mostren maneres diferents de ser i de pensar, potencien l'esperit crític i fomenten l'estima i l'ús de la nostra llengua. Per tant, són una bona ferramenta. Aprofitem-los!

Bromera.txt és un projecte coherent des del primer fins al darrer curs que ajuda el professorat a fer dels alumnes uns bons usuaris de la llengua

LLEGIR, RELLEGIR

O NO LLEGIR ELS CLÀSSICS ÉS LA QÜESTIÓ

SALVADOR BATALLER

SOL ACCEPTAR-SE QUE ELS CLÀSSICS HO SÓN PER ALGUN MÈRIT –SINGULAR I UNIVERSAL ALHORA– QUE FA QUE SIGA RECOMANABLE CONÉIXER-LOS. QUINS MÈRITS I, PER TANT, QUINS LLIBRES S'HAN DE CONSIDERAR CLÀSSICS; QUINS CAL LLEGIR; A QUINA EDAT; EN VERSIÓ ORIGINAL, TRADUÏTS, ACTUALITZATS...; AMB INTRODUCCIONS, SENSE CAP AFEGIT... SÓN

QÜESTIONS QUE TENEN DIFERENTS RESPOSTES I DIFERENTS APLICACIONS PRÀCTIQUES, ENTRE LES QUALS TROBEM LES D'«ELS NOSTRES AUTORS» O «A LA LLUNA DE VALÈNCIA», COL·LECCIONS DE BROMERA DEDICADES A LA PUBLICACIÓ DE GRANS REFERENTS LITERARIS, TANT PEL QUE FA ALS AUTORS PROPIS COM A LA LITERATURA UNIVERSAL.

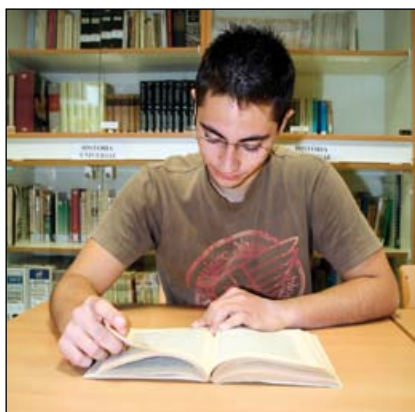
La literatura és l'art de la paraula que perfecciona la capacitat i les eines de pensar, i tot això sense deixar de ser font d'oci. La literatura clàssica constituïria la part més representativa i transcendent d'aquest art: va més enllà de la seua època i resulta actual en cada present, ja que ofereix models dignes de ser imitats.

Els clàssics estan vius i la seua lectura continua compensant. Italo Calvino –clàssic de la teoria i la pràctica de la lletra impresa–, fa trenta anys ja donava catorze raons que avalaven aquesta tesi. I la professora Laura Borràs, experta en «literatura en l'era digital», reafirma avui el sentit de llegir els «pilars de la literatura» universal, en ple segle XXI, i en fa una demostració pràctica, tot guiant-nos en un viatge apassionant per les fites literàries que considera més interessants de tots els temps i cultures.

Els dos estudiosos tenen les seues preferències, però no fan el *hit parade* dels clàssics, una llista sacralitzada, ordenat per importància i amb solera acreditada per tants o quants anys. I és que el temps no és un mèrit que done *per se* la condició de clàssic, perquè cada obra té el seu ritme per a assolir el seu punt de reconeixement. Com a la paella, uns minuts de repòs, a moltes obres els vénen bé o, fins i tot, els calen dècades o segles.

CLÀSSICS I LECTORS JOVES

El que sí que es pot afirmar és que els clàssics encaixen en la literatura juvenil. No importa si han estat escrits expressament pensant en aquest segment d'edat, o si aquest públic se'ls ha fet seus; el que compta és que puguin inte-



Treballar els clàssics a l'aula enriqueix molt els alumnes.

ressar-los i que així els resulten útils en l'adquisició d'hàbits lectors. Però com que no tots tenim, a la mateixa edat, la mateixa capacitat de pair els mateixos textos, no ens ha de preocupar abandonar-ne algun en un moment determinat i deixar-lo per a més tard, sense forçar, perquè, segons Calvino, «els clàssics no es lliguen per deure o per respecte, sinó només per amor». Encara que també remarca l'obligació que té l'escola de fer conèixer a l'alumnat un cert nombre de clàssics, entre els quals –o a partir dels

quals– després cadascú puga triar i reconèixer els seus.

Algú, i no la casualitat, ha de transmetre als joves les grans obres del patrimoni universal i nacional perquè puguin exercir el seu dret a conèixer i triar. Fan falta bons professors de literatura que ensenyen a llegir i a gaudir, que inciten a tastar el plaer de la lectura. Però també fan falta llibres accessibles que la faciliten, col·leccions com les que hem citat.

Amb tot i això, cal que –sense por– els joves de qualsevol edat llegim o rellegim els clàssics: en versió original, traduïts, actualitzats... Potser caldrà consultar les introduccions, però segur que experimentarem, després de la possible dificultat o l'esforç inicial, que al final paga la pena entendre, assaborir. Segur que, amb el temps, somriurem satisfets i pensarem que submergir-nos en aquell o l'altre clàssic va ser una bona decisió, una sort i una felicitat. ●

L'escola té l'obligació de fer conèixer a l'alumnat un cert nombre de clàssics, entre els quals –o a partir dels quals– després cadascú puga triar i reconèixer els seus

PERCHÉ LEGGERE I CLASSICI. ITALO CALVINO.

MONDADORI, 2011

PER QUÈ LLEGIR ELS CLÀSSICS, AVUI.

LAURA BORRÀS. ARA LLIBRES, 2011

BROMERA I LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

JOSEP ANTONI FLUIXÀ

A HORES D'ARA, DESPRÉS DE VINT-I-CINC ANYS D'ACTIVITAT, NO CREC QUE NINGÚ PUGA DEFINIR EDICIONS BROMERA –TAL COM ES FEIA SOVINT EN ELS SEUS INICIS– COM UNA EDITORIAL DEDICADA AL MÓN ESCOLAR EN EXCLUSIVA, ENCARA QUE, EVIDENTMENT, UNA GRAN PART DE LA FACTURACIÓ DE

L'EMPRESA TINGA AQUEST ORIGEN. DE FET, PER EXEMPLE, ÉS UNA DE LES POQUES EDITORIALS VALENCIANES QUE MANTÉ VIVA L'OFERTA DE LLIBRE DE TEXT EN VALENCIÀ DAVANT LA FORTA COMPETITIVITAT DE LES EDITORIALS ESTATALS ESPECIALITZADES EN EL SECTOR.

Iés just també reconèixer que és gràcies a l'èxit d'aquest tipus de llibres destinats a l'ensenyament que Edicions Bromera ha pogut diversificar la seua oferta cultural amb la publicació d'obres també per a adults –novel·les, llibres de poesia, teatre, assaig, divulgació científica, etc.– per a convertir-se en un referent indispensable del panorama literari actual en la nostra llengua en tots els gèneres. No obstant això, seria ridícul amagar l'aportació important –passada i present– d'Edicions Bromera a la literatura infantil i juvenil amb l'objectiu de remarcar la imatge actual de l'editorial comparable amb la de les grans editorials, amb un catàleg d'autors destacats, tant autòctons com estrangers.

De fet, Bromera inicià el seu camí amb una col·lecció, «Els Nostres Autors», que, si bé no es pot qualificar de literatura juvenil, sí que s'adreçava bàsicament als docents de l'àrea de llengua i literatura com a material complementari per a les seues classes. I aquesta col·lecció, la seguí, pràcticament de seguida, una altra col·lecció important de la primera època de l'editorial, «A la Lluna de València», en la qual es van començar a oferir alguns dels títols més importants de la literatura universal: *El crim de Lord Arthur Savile* i *El fantasma dels Canterville*, d'Oscar Wilde; *Amo del món*, de Jules Verne; *El cavaller de la carreta*, de Chrétien de Troyes; *L'escarabat d'or*, de Poe o, ja més



Enganxar els infants a la lectura ha estat sempre una prioritat de l'editorial.

endavant, *L'illa del tresor*, de Stevenson.

COL·LECCIONS EMBLEMÀTIQUES

Però, sobretot, va ser amb «El Micalet Galàctic» que Bromera, a partir de l'any 1990, començà a tenir un paper indiscutible en la creació i consolidació d'una literatura infantil en valencià. Amb anterioritat, hi havia hagut altres editorials valencianes que havien impulsat la publicació d'obres per a infants i joves en la nostra llengua, com, per exemple, Gregal, la Federació d'Entitats Culturals del País Valencià o Edicions del Bullent. Però aquestes iniciatives, a excepció de l'última, van anar

desapareixent, mentre que la col·lecció infantil de Bromera es consolidà fins a convertir-se en la més important de totes. Ningú que vulga fer un estudi seriós i verídic de la literatura infantil valenciana dels últims vint-i-cinc anys no podrà obviar la presència destacada d'aquesta col·lecció, ni tampoc la

seua funció de guia i de referent pel que fa a autors publicats i tendències literàries predominants.

No debades, «El Micalet Galàctic» esdevingué prompte –i continua sent-ho– la col·lecció valenciana d'obres infantils amb més títols publicats. Fa uns anys superà el centenar i, a hores d'ara, són més de cent seixanta les obres aparegudes d'autors com M. Dolors Pellicer,

**«El Micalet Galàctic»
tingué un paper
indiscutible en la creació
i consolidació
d'una literatura infantil
en valencià**



Per a Bromera és un orgull que tota una generació de joves haja crescut amb els nostres llibres.

Joan Pla, Josep Franco, Pasqual Alapont, Empar de Lanuza, Vicent Pardo, Carles Cano, Mercé Viana, Enric Lluch, Carme Miquel, Jesús Cortés, Vicent Marçà, Joaquim G. Caturra, M. Jesús Bolta, Llorenç Giménez, Lluçia Vallés, Pep Castellano, Teresa Broseta, Francesc Gisbert, Marc Granell, Vicent Enric Belda, Fina Gírbes o Lourdes Boigues, entre molts altres. Autors sense els quals no es pot entendre l'evolució de la literatura valenciana per a infants.

Com tampoc no es pot entendre la de la narrativa per a joves sense parlar d'atenció a una altra de les col·leccions de Bromera que ha esdevingut també emblemàtica. Ens referim a «Espurna», en la qual s'han publicat algunes de les obres més importants de literatura juvenil dels últims anys, amb presència d'autors valencians com Isabel-Clara Simó, Vicent Pascual, Toni Cucarella, Àlan Greus, Silvestre Vilaplana, Pepa Guardiola, Josep Millo, Mariano Casas o Vicent Borràs, a més d'alguns dels ja citats anteriorment, però també amb autors catalans i il·lencs importants com Joaquim Carbó, Andreu Martí, Gabriel Janer Manila, Glòria Llobet, Estrella Ramon o Mercè Company, i d'altres procedents d'altres llengües.

DIVERSITAT I QUALITAT

Però, per sort, l'activitat de Bromera per a infants i joves no s'ha reduït només a aquestes dues col·leccions, ja que, amb el pas dels anys, va anar afegint-ne d'altres amb característiques ben defini-

des, com ara la col·lecció «Micalet Teatre», que es pot considerar com a referència obligada en qualsevol anàlisi de la producció de teatre per a infants i joves en la nostra llengua. O com ho és, probablement també, la col·lecció «L'Elefant» de narrativa infantil, amb la qual l'editorial volgué oferir una proposta de lectura per a tots els territoris del nostre domini lingüístic, amb presència, en una mateixa col·lecció, d'autors catalans, valencians i balears.

Perquè, si en un principi, l'acció de l'editorial se centrà més en el territori valencià i en la fidelització d'uns lectors més acostats al model estàndard dels valencians, a poc a poc, s'eixamplà el camp d'actuació amb la publicació d'obres que resultaren atractives als lectors de tots els territoris de la nostra llengua. En aquest sentit, no podem oblidar l'impacte d'una col·lecció com «Esfera», amb obres de gran èxit mundial i amb autors com Philip Pullman, Cornelia Funke, Herbie Brennan o Salman Rushdie. Com tampoc no podem ignorar la resta de les col·leccions: «El

Nord», d'assaig juvenil, «Esguard», de novel·la històrica, «El Club de la Ciència», «El Micalet de Por» o les sèries per a primers lectors «Cartera de Valors», «Babalà», «Maleta Màgica», «El Meu Món i Jo», «El Bagul dels Monstres», «Lletra Màgica», «Els Animals del Jardí», «Llibres de Cartó» o els àlbums il·lustrats que publica últimament. Es tracta, per tant, d'una aportació cabdal que, per si mateixa, ja justifica la celebració que es mereix.

**A poc a poc,
Bromera eixamplà
el camp d'actuació
amb la publicació
d'obres que resultaren
atractives als lectors
de tots els territoris de
la nostra llengua**

EL DISSENY GRÀFIC I BROMERA: LLIBRES I MARCA

PERE FUSTER

BROMERA SEMPRE HA TINGUT CLAR DES DEL SEU NAIXEMENT LA IMPORTÀNCIA QUE EL DISSENY I LA IL·LUSTRACIÓ TENEN EN EL PROCÉS D'ELABORACIÓ D'UN LLIBRE. AIXÍ QUE DES DELS PRIMERS TÍTOLS, AMB EL DISSENY DE BOIX EL 1986, PASSANT PELS MERAVELLOSOS TREBALLS D'ENRIC SOLBES

I ELS BONS ASSESSORS I COL·LABORADORS GRÀFICS AMB QUÈ L'EDITORIAL HA TINGUT LA FORTUNA DE TREBALLAR, HAN PASSAT 25 ANYS. DURANT TOT AQUEST TEMPS LA RAPIDESA DELS AVENÇOS TECNOLÒGICS HA MARCAT L'EVOLUCIÓ DEL LLenguatge GRÀFIC A UNA VELOCITAT D'INFART.

Només cal fer una ullada als llibres de fa trenta anys per a adonar-nos que no hi ha hagut una evolució gràfica en el món editorial, sinó una revolució que, a hores d'ara, implica tant la forma del llibre com el suport amb el qual el lector hi interactua.

Bromera va començar treballant amb impremtes que feien servir els sistemes Compu-graphic d'Agfa per a compondre les pàgines de text (on anava una il·lustració o una fotografia calia deixar l'espai en blanc) i després feia falta filmar, imposar, insolar, etc. Un procés extremadament rígid, que va canviar amb l'aparició dels ordinadors personals, com els Apple Macintosh, amb programes sofisticats que permetien fer «pràcticament» qualsevol treball d'il·lustració gràfica o maquetació de textos. Ens van permetre alguna cosa inconcebible fins a eixe moment: crear dissenys originals directament a la pantalla de l'ordinador! Programes com l'Aldus PageMaker, el QuarkXpress o el Freehand, combinats amb impressores làser PostScript, revolucionaren els processos de creació i preimpresió a les arts



Alguns dels treballadors del Departament de maquetació de Bromera.

gràfiques. I a partir d'ací, pura bogeria, en vint-i-cinc anys hem passat d'equips amb 8 MB de RAM, 20 MB de disc dur i un processador de 16 MHz a equips amb processadors de 8 nuclis, 16 GB de RAM i tot el disc dur que faça falta...

ELS INICIS

Va ser l'any 1986 que Bromera, amb els seus primers llibres *La narrativa valenciana (1900-1939)* i *L'últim roder*, que encetaven la col·lecció «Els Nostres Autors», va començar a perfilar la seua línia gràfica, amb un primer disseny de Manuel Boix. Però si hi ha una persona

que ha marcat i dirigit l'ànima gràfica de l'editorial ha estat, sens dubte, l'artista plàstic i dissenyador Enric Solbes. Ell ha sigut el responsable d'establir la línia que calia seguir de la gran majoria de col·leccions, tant gràficament com tipogràficament, de cobertes, d'edicions especials, i de les revistes *L'illa* i *TXT*, així com d'altres projectes. Va ser també l'encarregat de desenvolupar la imatge corporativa de Bromera, Animallibres, Algar Editorial i la Fundació Bromera.

**Si hi ha una persona
que ha marcat i dirigit
l'ànima gràfica de
l'editorial ha estat
l'artista plàstic i
dissenyador Enric Solbes**

Edicions  Bromeraedicions
bromera*Els dos logos de Bromera durant aquests 25 anys.**El desaparegut Enric Solbes, creador de la imatge de l'editorial.*

El 1987 va ser un any clau pel que fa a la il·lustració pel naixement de les col·leccions «A la Lluna de València» i especialment d'«El Micalet Galàctic». Amb nosaltres han col·laborat reconeguts il·lustradors de tot l'Estat espanyol com ara Roser Capdevila, Miguelanxo Prado, Armand, Roger Simó, Montse Ginesta, Agustí Asensio, Àngels Comella, Marta Chicote, José M. Lavarello, Xan López Domínguez, Montse Español, Cristina Picazo, Marina Seoane, Anna Clariana, Joan Subirana, Francesc Rovira i Horacio Elena, entre altres, i també il·lustradors estrangers com Jon Miller, Richard Row o Helga Spiess. Però l'aposta més forta, l'hem feta amb els il·lustradors valencians, tant artistes de trajectòria, reconeguda com joves il·lustradors que no han decebut: Miguel Calatayud, Josep Sanchis, Enric Solbes, Francesc Santana, Paco Giménez, Felip Baldó, Antoni Laveda, Anna Miralles, Ferran Boscà, Josep Ferrer, Xelo Garrigós, Rosa Ana Crespo, Quique Soler, Paco Hernández, Joan Arocas, Miquel A. Giner, Panxi Vivó, Anna Roig, Josep Vicó, Ada Garcia i Antoni Espinar, entre molts altres.

ELS LLIBRES DE TEXT

A partir del 1997, els llibres de text i l'aposta pels projectes multimèdia van plantejar nous desafiaments al departament de preimpressió, que durant els últims vint-i-cinc anys no ha deixat de créixer i invertir tant en nous membres com en recursos i noves eines que ajuden a crear tots els reptes que proposen els autors i donar-los forma. Tot aquest procés de maquetació i disseny gràfic és dirigit per Xavier Tortosa i Enric Solbes (fins a desembre del 2009, quan va morir sobtadament als 49 anys d'edat). Actualment, Carles Barrios i Pere Fuster

s'encarreguen del disseny dels llibres de text, que juntament amb els tècnics editorials Susana Fraguas, Eva Bueno i Daniel Roselló donen forma a l'enorme quantitat de material didàctic que ara per ara publica el Grup Bromera.

BROMERA. LA MARCA

Quan parlem d'identitat corporativa, de la marca Bromera, parlem d'Enric Solbes. El 2001 va redissenyar la imatge de Bromera i de totes les seues col·leccions amb una línia que els seus companys continuen aplicant. Per què es va modificar la imatge corporativa? Solbes explicava en el quinze aniversari de Bromera que l'editorial havia canviat al voltant del 1997, quan va ampliar l'oferta: «Era molt més que una editorial de lectures per a l'alumnat de les escoles, molt més que una editorial de clàssics juvenils, molt més que una editorial d'escriptors valencians. Però això no es comunicava a la societat. [...] La marca Bromera s'havia de reubicar, de redissenyar i no modernitzar simplement. La modernització és, de vegades, una operació de maquillatge. Bromera ha de reflectir els seus valors: els intangibles, els humans, els culturals». En aquest sentit, ell apostava per aparentar el que era l'empresa i ser el que aparentava i, per tant, va apostar per una marca clara i llegible, un logotip que transmetera universalitat i, estilísticament, resultara asèptic, perquè havia d'acompanyar les altres marques d'una diversitat de col·leccions i de productes. En tot cas, com afirmava Solbes, la identitat no és el logotip, sinó que aquest és només el símbol i per això Bromera implanta dia a dia la identitat en totes les manifestacions de ser i de fer, expressant l'estil *Bromera*, l'estil d'una empresa cultural.

El 2001 es va redissenyar la imatge corporativa de Bromera i de totes les seues col·leccions perquè l'editorial havia canviat al voltant del 1997, quan va ampliar l'oferta

GRUP BROMERA:

UNA NISSAGA DE LA MILLOR LITERATURA

MARTA ESTRELLES

COM SI ES TRACTARA D'UN ARBRE GENEALÒGIC, AL PROJECTE QUE FA VINT-I-CINT ANYS VA NÀIXER MODEST AMB BROMERA, NO DEIXEN D'APARÉIXER-LI NOVES BRANQUES I HUI DESENVOLUPA UNA TASCA FECUNDA AMB ELS DIFERENTS SEGELLS DEL GRUP EDITORIAL BROMERA, FINS I TOT MÉS ENLLÀ DEL

NOSTRE TERRITORI LINGÜÍSTIC. CADASCUN AMB LES SEUES PECULIARITATS, ALGAR EDITORIAL, ANIMALLIBRES, BROMERA.TXT I EDI.CAT SÓN SEGELLS QUE COMPARTeixEN EN EL SEU CODI GENÈTIC L'EMPENTA I LA INDEPENDÈNCIA DE BROMERA, PERÒ SOBRETOT, LA LITERATURA DE QUALITAT COM A RAÓ DE SER.

L'aposta per la diversificació de l'oferta ha donat lloc al Grup Editorial Bromera, un projecte sòlid i competitiu on s'integren els segells de Bromera, Algar Editorial i Animallibres, els quals sumen més de 2.500 títols publicats i 7 milions d'exemplars venuts, i reuneixen en els catàlegs respectius tant els millors escriptors del nostre àmbit lingüístic com les primeres figures internacionals.

VARIETAT DE SEGELLS

Va ser el 2001 quan, a propòsit del quinze aniversari de Bromera, l'editorial va començar a obrir nous camins i va decidir adquirir Algar Editorial, un segell que treballa per crear i enfortir l'hàbit lector entre els més joves a través d'obres de qualitat en castellà. També els infants són el públic final d'Animallibres, que va nàixer el 2007 amb l'objectiu d'explorar noves línies infantils i transmetre la passió pels llibres a nens i nenes d'Infantil i Primària.

Tampoc hem d'oblidar Bromera.txt, una marca lligada al compromís amb l'educació i la llengua que sempre ha demostrat l'editorial valenciana que des del 1998 té un paper important proporcionant a l'àmbit escolar una àmplia gamma de materials didàctics i lexico-gràfics adaptats al context social i cultural del País Valencià.

UN GRUP INDEPENDENT

Amb cada nou naixement, la il·lusió inicial per la bona literatura ha anat renovant-se amb la professionalitat i l'ex-



La família de segells literaris de Bromera creix a bon ritme.

periència que Bromera ha anat assolint al llarg dels seus 25 anys de vida. A més, l'experiència es complementa amb la independència del Grup Editorial Bromera, que publica amb llibertat en un moment en què les fusions dels segells editorials formen part de la quotidianitat del panorama cultural actual i la concentració empresarial avança inexorable.

No obstant la independència empresarial, l'esperit emprenedor del Grup Bromera no ha posat excuses per a no crear noves línies de

negoci o esdevenir capdavanters en l'exploració de les possibilitats de l'edició digital. La fórmula per a resultar competitiu i poder innovar sense diluir la seua identitat ha sigut compartir projectes i iniciatives amb editorials igualment independents. És així com ha fundat, juntament amb Angle i Cossetània, la plataforma Edi.cat, un projecte pioner de llibres digitals en la nostra llengua amb la venda electrònica

tant de llibres com de lectors digitals, o com ha participat activament en la creació de la comercial Xarxa de Llibres o la línia de llibres de butxaca «Portàtil», estrenada recentment.

La llista de noms propis que van de la mà de Bromera ha anat augmentant al llarg dels 25 anys que celebrem. I és que amb Algar, Animallibres, Bromera.txt, Edi.cat o Xarxa de Llibres, juntament amb la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, a través de la qual l'editorial porta endavant una acció de mecenatge important, el Grup Editorial Bromera ha esdevingut un referent en l'àmbit literari i un motor cultural.

Amb cada nou naixement, la il·lusió inicial per la bona literatura ha anat renovant-se amb la professionalitat i l'experiència que Bromera ha anat assolint al llarg dels seus 25 anys de vida

L'ESPERIT BROMERA

BEATRIU TORTOSA

MÉS ENLLÀ D'UNA EMPRESA O UNA MARCA COMERCIAL, EL NOM BROMERA VA LLIGAT A INICIATIVES SOCIALS I CULTURALS AMB QUÈ L'EDITORIAL TORNA A LA SOCIETAT ALLÒ QUE LA VA FER NÀIXER. INICIATIVES COM ELS PREMIS LITERARIS, LA

FUNDACIÓ BROMERA O LA COL·LABORACIÓ AMB METGES SENSE FRONTERES I ESCOLA VALENCIANA FAN DE BROMERA UN NOM ARRELAT EN LA SOCIETAT EN QUÈ VIU I AMB UN COMPROMÍS FERM AMB AQUESTA.

Des del seu origen, Edicions Bromera es va comprometre amb el lloc on va nàixer amb la creació d'uns premis literaris que duen el nom de la ciutat –Alzira– i que incentiven la producció literària en la nostra llengua i promocionen els seus autors. Els Premis Literaris Ciutat d'Alzira han anat sumant al llarg dels últims anys noves modalitats i nous companys de viatge, fet que els ha convertit en una fita imprescindible pel nombre de guardons, les entitats implicades i els anys de treball conjunt. A més de la gala literària de lliurament de premis, la convocatòria inclou, des de fa 17 anys, un cicle de conferències d'un mes de durada que marquen l'inici d'una tardor literària que integra, a més, tot tipus de manifestacions artístiques: música, teatre, fotografia, recitals poètics, etc.

Però la participació de l'editorial Bromera en certàmens literaris ha anat més enllà i són diversos els guardons, promoguts tant per iniciativa pública com privada, en què l'editorial està implicada. Premis, tots aquests, que donen a conèixer l'obra d'autors valencians i fomenten el valor de la literatura a la nostra terra.

FOMENT LECTOR

Les empreses, com les persones, també persegueixen somnis. El somni d'un món lector pot semblar una quimera inaccessible, però Bromera ha dedicat esforços per tal de crear lectors i que la lectura no siga una quimera inimaginable, sinó una realitat propera. Aquest paper és, sens dubte, el que inspira la creació de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura l'any 2001, amb la intenció de planificar una sèrie d'accions, activitats i materials encaminats al foment de la lec-



Sopar de lliurament dels Ciutat d'Alzira 2010.

tura de totes les edats. Des del seu naixement, la Fundació ha aconseguit aquesta missió amb campanyes tan emblemàtiques com «Llegir en valencià», accions d'assessorament, cursos i iniciatives adreçades als diversos mediadors, edicions de guies didàctiques i la creació d'un premi de foment lector.

COMPROMÍS SOCIAL

D'altra banda, el grup Bromera ha manifestat amb diver-

ses accions un lligam fort amb l'entorn on desenvolupa gran part de la seua tasca –l'escola–, i també ha assumit el seu paper d'empresa responsable amb la realitat del món en què viu.

Pel que fa a l'àmbit educatiu, ha donat suport a les iniciatives i els objectius de la Federació Escola Valenciana, amb la qual ja ha desenvolupat nombrosos projectes conjunts. El treball d'ambdues entitats convergeix en una tasca constant per la normalització lingüística i cultural de la nostra terra i, per això, l'aportació de l'editorial al sector educatiu a través d'Escola Valenciana és ferma i constant.

Pel que fa al vessant social, des del 2001 l'editorial col·labora amb Metges Sense Fronteres, organització dedicada a la tasca assistencial davant catàstrofes i emergències. Una col·laboració que es tradueix en la destinació del 0,5% de cada llibre a l'entitat així com la implicació de Bromera en la difusió dels objectius de MSF i el compromís de l'empresa en la captació de nous socis, mitjançant campanyes com l'encartament de material promocional en la revista literària *L'Illa*.

Com que tota pedra fa paret, aquestes tres àrees –projecció cultural, foment lector i responsabilitat social– esdevenen els tres eixos fonamentals de la responsabilitat que Bromera assumeix lliurement per contribuir a fer un món millor.

Bromera ha dedicat esforços per tal de crear lectors i que el foment de la lectura siga una realitat propera amb la Fundació que porta el seu nom

BROMERA S'OBRI AL MÓN

CAROL BORRÀS

BROMERA, DES DE FA MÉS D'UNA DÈCADA, HA ESTAT PRESENT EN LES FIRES DEL LLIBRE INTERNACIONALS MÉS RELLEVANTS, COM FRANKFURT O BOLONYA, PER TAL DE CONÈIXER DE PRIMERA MÀ LES NOVETATS MÉS DESTACADES EN L'ÀMBIT DE LA LITERATURA FORA DE LES NOSTRES

FRONTERES. ELS ÚLTIMS DOS ANYS, PERÒ, HA REFORÇAT LA SEUA PRESÈNCIA EN AQUESTS ESDEVENIMENTS PER POTENCIAR LA IMATGE A L'EXTERIOR I EXPORTAR LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL FETA A CASA NOSTRA. EL RESULTAT ÉS ESPERANÇADOR.

En l'edició de la Fira de Bolonya 2010 Bromera va fer un salt qualitatiu en la seua trajectòria apostant fermament per reforçar la projecció internacional amb l'objectiu d'impulsar la nostra literatura infantil i juvenil a l'exterior. Per primera vegada, l'editorial tenia un estand propi en la Bologna Children's Book Fair, la fira internacional més important pel que fa al llibre infantil i juvenil, per tal de donar a conèixer millor el treball dels nostres escriptors i il·lustradors fora de les nostres fronteres. Així, l'editorial alzirenya obria les portes al món en dues direccions: continuant important el més destacat de la literatura estrangera per seguir ampliant un catàleg que incloga obres internacionals de qualitat, i des d'aleshores també, exportant el tret més característic de Bromera, la solvència del treball fet pel planter d'escriptors de prestigi reconegut de les nostres lletres.



Stand de Bromera a la Fira de Bolonya 2011.

UN DEBUT AMB ÈXIT

La col·lecció «El Bagul dels Monstres» (www.bromera.com/monsters), escrita pel polifacètic Enric Lluch, va donar el tret d'eixida d'aquesta nova doble línia de treball. Aquesta sèrie de deu títols que ens presenta els monstres més populars de l'imaginari infantil des d'un punt de vista divertit i juganer i que es completa amb poderoses il·lustracions, va ser la targeta de presentació de Bromera en el seu debut amb estand propi a Bolonya l'any passat. Els deu monstres protagonistes van despertar l'interés de nombrosos editors estrangers que s'hi acostaren per conèixer aquesta col·lecció i altres títols infantils i juvenils exposats. Gràcies a les negociacions encetades en la Fira, els drets d'«El Bagul dels Monstres» s'han venut al Canadà, al Brasil i a Irlanda, i els llibres s'han traduït també al castellà, al gallec i al basc.

Aquest èxit ha suposat un impuls encoratjador per a la Fira de Bolonya 2011,

en la qual l'editorial ha estat present com a expositora. Una col·lecció per a primers lectors ha sigut en aquesta ocasió la protagonista: «Lletra Gran» (www.bromera.com/first), també a càrrec d'Enric Lluch. Es tracta d'una sèrie de vuit títols amb una línia estètica senzilla i clara, amb històries tendres i situacions quotidianes per als més menuts de la casa que també ha suscitat l'interés de diferents editorials visitants. Com a resultat d'aquesta fira, una editorial xinesa ha adquirit els drets d'aquesta col·lecció que Bromera publicarà a l'octubre, i que serà traduïda també al castellà, a l'anglès, al gallec i al basc.

NOUS MERCATS PER A LA NOSTRA LITERATURA

A banda d'aquests llançaments internacionals, l'estand ha acollit en aquestes dues edicions algunes de les obres més representatives de la nostra literatura que tam-

bé han captat l'atenció dels editors. Fruit de les gestions i dels contactes iniciats en les fires, els èxits de vendes *L'infern de Marta*, de Pasqual Alapont, i *El meu germà Pol*, d'Isabel-Clara Simó, han sigut traduïts a l'eslovè i a l'italià, respectivament, i la col·lecció «El Meu Món i Jo» tindrà també en breu una versió xinesa. A més, continua l'interés per noves col·leccions com els quatre nou títols de cartó protagonitzats per Marc; per uns altres que han captivat el públic més jove, com la sèrie protagonitzada per la marieta Antonietta, «Els Animals del Jardí», o els àlbums de gran format *Els fabricants de muntanyes* o *Lluny*.

Aquests vint-i-cinc anys de recorregut en el món editorial esperonen a seguir obrint portes per tal d'aconseguir oferir als lectors obres de qualitat, impulsant la literatura feta en la nostra llengua a casa nostra i oferint-li l'espai que es mereix en l'escenari internacional.

L'editorial alzirenya ha obert les portes al món en dues direccions: important el més destacat de la literatura estrangera, i des d'aleshores també, exportant escriptors de prestigi reconegut de les nostres lletres

BROMERA ACARA

EL NOU PARADIGMA EDITORIAL

JOSEP GREGORI SOLER

LA REVOLUCIÓ INFORMÀTICA HA TRANSFORMAT LA REALITAT FINS A L'EXTREM QUE MOLTA GENT NO CONCEP VIURE SENSE TECNOLOGIA. INTERNET, ORDINADORS, MÒBILS, TAULETES TÀCTILS... EL VENTALL D'OPCIÓNS AUGMENTA VERTIGINOSAMENT I CONQUEREIX CADA DIA NOVES ÀREES, NOUS ÀMBITS

DIGITALS. EL MÓN DE L'EDICIÓ S'HA SUBMERGIT EN UN TSUNAMI DEL QUAL MOLTS MALDEN PER DESLLIURAR-SE, MENTRE UNS QUANTS SOLQUEN L'ONA I GAUDEIXEN DE L'EMBRANZIDA. TOTS COMPARTEIXEN UN OBJECTIU, NO SER UNS NÀUFRAGS TECNOLÒGICS EN L'ERA DIGITAL.

Aquestes innovacions s'adrecen a enriquir contínuament els serveis oferits als lectors i a millorar la seua experiència, i així ho ha entés sempre Bromera. A tall d'exemple, el web de l'editorial fou capdavanter el 1997 oferint un extens aparador de continguts: imatges de cobertes en alta resolució, informació tècnica i paratextos dels llibres, cercador, propostes didàctiques per a descarregar, etc. Amb aquesta mateixa filosofia el portal de Bromera va ser remodelat completament fa més d'un any per a oferir un disseny més actual i incorporar nous serveis en la línia de la Internet 2.0.

FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ

Com és sabut, l'etiqueta web 2.0 designa el nou paradigma comunicatiu vigent en la xarxa on es promou la participació dels lectors, que interactuen amb l'emissor. L'editorial inicià la primera incursió en el web 2.0 el desembre de 2007 amb el bloc *Bromera de lletres*. Uns mesos més tard s'obria una pàgina en Facebook, que té més de 1.650 seguidors, i posteriorment es va crear el perfil en Twitter, on s'han cobert esdeveniments en directe, com la jornada LiteraTIC (jornada formativa sobre el pla lector de centre, el foment de la lectura i les noves tecnologies), que va ser organitzada per a celebrar els 25 anys de l'editorial entre el professorat. Totes aquestes iniciatives contribueixen a acostar d'una manera més directa les opinions dels lectors a l'editorial.

Els mitjans de comunicació, però, atorguen al llibre electrònic la funció de pedra angular del canvi del paradigma

editorial. En aquest sentit, Bromera, Angle i Cossetània van ser les primeres editorials a comercialitzar *e-books* en la nostra llengua el maig del 2008. Actualment l'oferta digital de l'editorial consta d'un centenar de títols i la xifra augmenta cada mes. Es pot accedir al catàleg de llibres electrònics a través del distribuïdor digital www.edi.cat o mitjançant el web de Bromera (en els llibres amb versió digital hi ha un botó especial).

LES EINES EDUCATIVES MÉS INNOVADORES

Seguint la mateixa línia, els materials didàctics de Bromera també s'han adaptat al format digital per a poder ser utilitzats des d'una pissarra digital interactiva. Aprofitant les potencialitats del mitjà, es pot fer ús d'eines per a escriure en el llibre, subratllar i ampliar zones específiques sense perdre qualitat d'imatge. Però possiblement la innovació més revolucionària és la inclusió de milers d'activitats interactives digitals directament relacionades amb el contingut. Cal dir que els últims anys Bromera ha elaborat eines educatives innovadores, com ara el portal generador de proves d'avaluació Ónex o el directori de recursos educatius digitals, accessibles des del web.

Aquests són alguns exemples de les innovacions que Bromera està implantant contínuament, com ara les recents millores internes en processos i infraestructures. Totes aquestes iniciatives ens acosten cap a l'objectiu d'assolir una integració plena en el nou model digital i de fer la transició al nou paradigma editorial.



El web de Bromera incorpora l'última tecnologia, la 2.0.



ART

De Yasmina Reza.
Direcció: Joaquim Candeias.
Amb: Carles Alberola, Alfred Picó i Carles Sanjaime.

TEM - TEATRE EL MUSICAL
DEL 8 AL 20 DE NOVEMBRE
PÚBLIC JUVENIL I ADULTS

Clip promocional: www.albenateatre.com



Que tinguem sort!

escrita i dirigida per carles alberola

Amb: Carles Alberola i Alfred Picó.

TEATRE TALIA
DEL 30 DE NOVEMBRE
AL 18 DE DESEMBRE
PÚBLIC JUVENIL I ADULTS

Clip promocional: www.albenateatre.com

ESTRENA

KAFKA I LA NINA VIATGERA

De Jordi Sierra i Fabra.
Direcció: Carles Alberola i Fernando Bernués.
Amb Pep Ricart i Núria Herrero.
Premi Nacional de Literatura infantil i juvenil 2007.
Per a xiquets i xiquetes de 6 a 10 anys.

TEM - TEATRE EL MUSICAL
DEL 15 AL 18 DE DESEMBRE
INFANTIL I TOTS ELS PÚBLICS

Oficines Albena, de 9 a 14 h.: 96 299 70 39 www.albenateatre.com info@albenateatre.com

facebook

Signuenos!



blauverd
impressors

t) 96 258 08 27 f) 96 297 61 22 · Avenida Ribera Alta, 22 · 46293 · Alcàntera de Xúquer · València
disseny@blauverdimpresors.com · www.blauverdimpresors.es